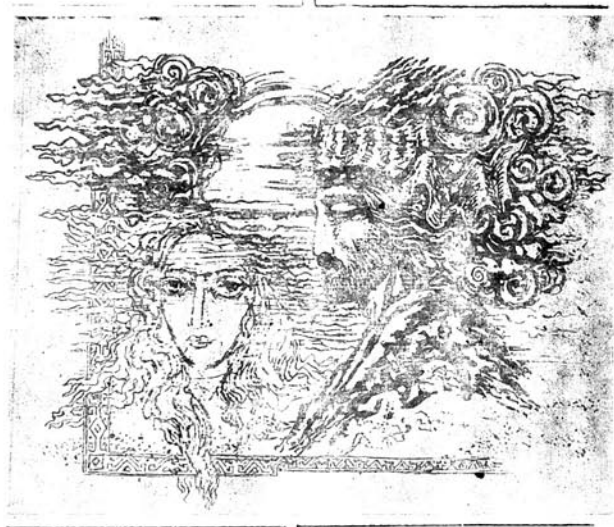

ВАГИФ

БАКЫ
ЖАЗЫЧЫ
1988

Азербайджанская
республиканская
БИБЛИОТЕКА
им. М.Ф. Ахундова

ƏSƏRLƏRİ

Аз-196326

Тәртіб елэни вэ өн өзүн мүэллифи
филологија елмлэри доктору

АРАЗ ДАДАШЗАДА

БИР НЕЧӨ СӨЗ

Молла Пəнаһ Вагиф (1717—1797) Азэрбајчан дилинин, эдэбијатынын инкишаф тарихиндэ мүнүм јер тутан сэнэткарлардандыр. О, дэрин билији, һэртэрэфли истег-дады илэ сечилмиш, мүрəккəб сijasи вэ соснал һадиселэрлэ зэнкин XVIII əср мүсэлман Шəргиндэ мүдрик, узагкөрөн, тэдбирли дөвлэт хадими кими танынмышдыр. Загафгазијанын эн гүдрэтли феодалларындан сајылан Ибраһим ханын сарајында вəзир вəзифəси дашыдығы илэрдэ Молла Пəнаһ харичи ишгалчылара гаршы мүбаризэлэрин фəал тəшкилатчыларындан олмуш, Гарабағын гоншу өлкэлэрлэ, хуcусан Күрчүстан вэ Русија илэ дипломатик əлагөлэринин јахшылашмасына чалышмышдыр.

Лакин вэтəнинин талеји үчүн бүтүн фəјдалы ичтиман-сijasи хидмэтлэриннэ бахмајараг, Вагиф ады халгымызын јаддашында мəһз истег-дадлы сөз устасы кими эбədилəш-мишдир. Өзүндən эввəlки зэнкин шифаһи вэ јазылы ше'р эн'энэлэриннэ дэриндэн јилəлənən шаир ојнаг илһам рүба-бы илэ милли мэдəнијјəтимизэ јени руһ, тэрəвəт кəтир-миш, һәм мүасирлэри, һәм дэ кəлəчək нəсиллэр үчүн ер-нəк олмаға гадир эдэби мəkтəб ачмышдыр. Бу мəkтəбин тэмəl дашлары Одлар дијарынын классик вэ фолклор эдэбијаты үзэриндэ гэрар тутмуш, онун баниси гошма жанрынын поетик имкалларынын, мə'на-фикир даирəсинин кенишлənмəсиндэ сон дэрəчэ эһəмијјəтли рол ојна-мышдыр. Мараглы фактдыр ки, шаирин əрүз вəзининдэ гəлəмэ алдығы гəзəl, мұхəммəс, мүстəзad вэ мүəшшэрлэр бəди дэјəринин бизим күнлэрэдək горуcалар да, онун сənəткар кими орижиналлығы мəһз халг руһуну, милли Азэрбајчан колоритини дашыјан гошмаларда өзүнү да-һа ајдын, даһа габарыг шəкилдэ кестəрмишдир.

Тəбиəтən лирик шаир олан Вагифин фəрди бəди үс-лубу үчүн јүксək лирикаја хас бүтүн чəһəтлэр—үрəкдən

Вагиф.

В 13 Эсэрлэри. (Ше'рлэр). Б.: Јазычы, 1988. 192 с.

XVIII əср Азэрбајчан эдэбијатынын эн көркəми сымаларындан сајылан Молла Пəнаһ Вагиф классик вэ фолклор поезија эн'энэлэриндən истифада сдэрək милли мэдəнијјəт тарихиндэ јени эдэби мəkтəб јаратмыш, өзүнүн бəнзəрсиз бəди ирси илэ поетик сөзүн реализмэ, хəлгилија доғру ирəлилəјишини күчлəндирмишдир.

Бу китабда гүдрəтли шаирин индија гəдэр мə'лум олан бүтүн əсар-лэри топланмышдыр.

В $\frac{4702060100-64}{M-65C-88}$ 16—88

С(Аз) I

ISBN 5—560—00011—6

© Јазычы, 1988

кэлэн сәмиимлик, дахили һәрарәт, интимлик, күчлү эмоционаллыг сәчијјәвидир. Мәһәббәт ше'рләринин руһу, мазмуну, үсубу Шәргин дикор классикләринин лирик әсәрләриндән фәрглидир. Мә'лумдур ки, Вагифә гәдәр јазыб-јарадан ше'р усталларынын әксәријјәти үчүн мәһәббәтин асас мә'насы—әзәб-әзијјәт чәкмәк, кечә-күндүз гүсә-кәдәрлә сызламаг, сәвмилн пәрнинин вүсәл һәсрәти илә јанмаг иди. Онларын етик-естетик аләмндә сәвки объекти идеал, әлчәтмәз, тохунулмас варлыг кими тәрәннүм олуңурду. Вагиф лирикасында исе гәһрәман тамамла һәјәти, јерә, торпага бағлы чанлы инсандыр. Сөз сәррафынын илһамыны ганадандыран—һәр күн көрдүју, елдә-обадә растлашдығы реал көзәлләрдир. Һәмин ханым-хатын «мәләкә»ләрин кејими дә, дәврәанышы да, сөз-сөһбәтләри, килеј-күзарлары, наз-гәмзәләри дә көзәлдир, тәбнидир, һәјәтидир. Мәһз һәјәтлә бөлә сых бағлылығы, инсанларын тәбни изтираб вә севинчләринин, дүјү вә дүшүнчәләринин сәмиин ифадәһисинә чеврилдији үчүн Молла Пәнаһ лирикасы зөвгүндән, дүңкәрүшү сәвијјәсиндән асылы олмајараг һәр бир охучунун руһуна сон дәрчә доғмадыр, әзиздир.

Вагифин етик-естетик бахышларында чошгун мәһәббәтлә бөјүк мәс'улијјәт һисси бир-биринин давамдыр. Ашиғләр гаршысында јүксәк тәләбләр гојан, онлардан гаршылыгы сәдагәт, инсанијјәт көзләјән шаир әсл мәһәббәтин илләр өтдүкчә зифләмәдијјәнә, ән сојуг үрәкләри бөлә инсидијјәнә әминдир:

Бир көзәл ки, ширин ола бинадан,
Јүз ил кетсә онун дады әскилмәз.

Вагиф поезијясында поетик мә'на чаларлары әлвандыр, тәзадыдыр. Орада ачы иронија илә хош зарафат чылғынлыгыла мүдриклик, чошгун севинчлә һараһатлыг бир-биринә гәјнајыб-гарышмышдыр. Хусусән емрүнүн сон илләриндә јаздығы әсәрләриндә сәнәткарын һәјәт һағгында фәлсәфи дүшүнчәләри, зәманәсинин ичтимәи вәтәндашлыг мотивләри өзүнә даһа кениш јер тапмындыр. Елә «Бах» рәдифли гәзәлини, «Көрмәдим» мұхәмәсини јада салмаг кифәзәтидир.

«Көрмәдим»дә чәмијјәтдә һөкм сүрән өзбашыналыг, ганусуәзлүг, әдәләтсизлик, шәхси етирас әсирләри ачыг вә амансыз тәнгид әтәһинә тутулмушдур:

Мән чәһан мүлкүндә мүтләг доғру һаләт көрмәдим,
Һәр нә көрдүм, әјри көрдүм, өзәкә бабәт көрмәдим...

—дејән сәнәткар дөврүнүн, мүнһитинин гүдрәтли иттиһамчысыдыр.

Бүтөвлүкдә көтүрүлдүкдә исе Молла Пәнаһ Вагиф әдәби ирси ишыг, севинч, никбинлик чарчысыдыр. Гысы бир дөврдә јарымыш әсәрләр истисна олмагла бурадаки һәр сөз, һәр мисра фәһәндән, иннамдан, һәјәт ешгиндән доғмушдур. Никбинлик руһу хусусән Молла Вәли Видади (1709—1809) илә дејишмәдә өзүнү парлаг шәкилдә бүрүзә вермишдир.

Тој, бајрамдыр бу дүнянин әзәби,
Әгли олан она кәһрәр табы...

—мисралары илә Вагиф инсанлары чәтинликләрә, манәләрә ајыг бахмаға, руһдан дүшмәмәјә, һәјәтын хош анларындан зөвг алмаға чағырмышдыр.

Вагифин әдәбијјәтимыз тарихиндә ән мүнһүм хидмәтләриндән бири дә будур ки, о, чанлы данышыг, мәшһәт дилинин нә гәдәр тәрәвәтли вә рәнкарәнк олдуғуну әјани кәстәрмиш, фәклор поезијясынын кениш имканларыны ашкара чыхара билмиш, һечә вәзниндә јаранан ше'рләри классик поезија ме'јарлары сәвијјәсинә галдырмышдыр.

Вагиф поезијясы һәм дә өз рәализми илә диггәтләјидир. Әдәбијјәтдә мүчәррәд романтик пафосун күчлү олдуғу бир дөврдә шаирин јарадычылығындаки бу мејл әсл новаторлуг иди.

* * *

Орта әср шаирләринин чохундан фәргли олараг Вагифин диваны, јахад күлл һалинда ше'р топлусу галмамышдыр. Лакин онларча ады бизә бәлли олан, ја олмајан ше'р һәвәскари бөјүк сөз устасынын әсәрләрини топламыш, чешидли чүнк вә бајазларә көчүрмүш, һафизәләрдә горујуб сахламамышдыр. Ону да дејәк ки, гүдрәтли Азәрбајҗан сәнәткарынын јарадычылығына јалныз һәм-вәтәнләринин јох, Ермәнистан, Күрчүстан, Дағыстан ашығларынын, ше'рсевәрләринин дә марағы күчлү олмушдур. Белә ки, мұхтәлиф әлјазма дефтерләриндә Молла Пәнаһын күлли мигдарда ше'ри ермәни вә күрчү әлифбасы илә јазыја алынмышдыр.

Вагифин илк нәшри Мирзә Јусиф Нерсесовун (Гарабагинин) ады илә бағлыдыр. О, Азербайжан шаирләринин Мирзәчан Мәдәтовун көмәйлә топладығы әсәрләрини 1856-чы илдә «Китаби-мәчмуәји-дивани-Вагиф вә дикәр мүасирин» ады илә Тејмурханшурада (индики Бујнаксда) дашбасма үсулу илә чап етдирмишдир. Адындан да көрүнүр ки, бурада Вагиф ирси әсас јер тутмушдур (70-дәк ше'р). Танынмыш әдиб-мүтәфәккир М. Ф. Ахундов да Вагиф вә Закир јарадычылығынын чапына тәшәббүс көстәрмиш, ләкин литографија ачмаға мүвәфәғ олмадығындан шәрғшүнас А. Бержејә көмәклик көстәрәк ону «Гафгазда вә Азербайјанда мәшһур олан шүаранын әш'арына мәчмуә»синин (1868, Лејпсиг) нәшринә һәвәсләндирмишдир. Һәмин топлуда Вагифин әввәлки мәчмуәдән көтүрүлмүш ше'рләринә үстүнлүк верилмишдир.

Шаирин әсәрләринин топланылмасында, охучуларә бәли олмајан ше'рләринин ашкара чыхарылмасында мүфти Нүсеји әфәнди Гајыбовун да ролу тәғдирәлајидир. Тәәссүф ки, онун 4 чилдик «Азербайјанда мәшһур олан шүаранын әш'арына мәчмуә»си узун мүддәт әлјазмасы һалында галмыш, јалныз 1986-чы илдә I чилди чапдан чыхмышдыр (Вагифин ше'рләри дә бураја дахилдир).

1908-чи илдә журналист Һашым бәј Вәзиров Вагифин о вахтадәк чап олунмуш ше'рләрини ајрыча бир китабча шәклиндә нәшр етдирмишдир.

Көркәмли әдәбијјатшүнас Ф. Көчәрли дә Вагиф поезијасы илә јакындан марағланмыш, «Азербайјан әдәбијјаты тарихи материаллары» ады алтында бурахылмыш китабынын «Вагиф» бөлмәсиндә шаирин әсәрләриндән хејли нүмунә вермишдир.

Совет Азербайјанында Вагиф ирсинин топланмасы вә нәшри саһәсиндә хејли иш көрүлмүшдур. Әдәбијјатшүнас С. Мүмтаз инадлы ахтарышлар нәтичәсиндә шаирин 60 гејри-мәтбу ше'рини ашкара чыхарыб, 1925-чи илдә китабча һалында нәшр етдирмишдир. О, сонралар да бу гүјмәтли поезија инчиләрини кениш охучу күтләсинә чатдырмағ јолундакы сәмәрәли фәалијјәтини дајандырмамыш, устәд сәнәткарын әлдә олан бүтүн әсәрләриндән ибарәт китаб һазырламышды. Бурадакы нүсхә фәргләрини ајдынлашдырмаға сәј көстәрән исте'дадлы тәдғигатчы ејни заманда фактик мә'луматла зәнкин изаһлар

јазмыш, ләкин 1937-чи ил нәшриндә һәмин шәрһләр мүәјјән сәбәбләрдән бүтөвлүклә ихтисара мә'руз галмышды.

Сон дөврләрдә Вагифин нәшри илә танынмыш алиминиз Һәмид Араслы мунтәзәм марағланмыш, 1945-чи илдә илк дәфә оларағ онун әсәрләринин академик нәшрини чап етдирмишдир. Көркәмли мүтәхәссис сонралар да чидди ахтарышлар апармыш 1952, 1957, 1960 вә 1968-чи илләрдә һазырладығы нәшрләри шаирин јени ашкара чыхарылмыш әсәрләри илә зәнкинләшдирмишдир.

Охучуларә тәғдим олунан бу китабы чапа һазырлајаркан јухарыда адлары чәкилән мәнбәләр, һәмчинин Азербайјан ССР ЕА Әлјазмалары Институтунда сахланан чүнкләр нәзәрдән кеңирилмиш, 1957, 1968-чи ил нәшрләри әсас көтүрүлмүшдур. Мәтнләрдә мүәјјән тәсһиһ вә дәғигләшдирмәләр апарылмыш, китаба бир нечә јени ше'р әләвә едилмишдир.

ГОШМАЛАР

* * *

О шух гэмзэлэрин, хэнчөр кирпијин
Күндө олур јүз мин ган габағында,
Хумар-хумар бахан ала көзлэрин
Көрөкдир верэсән чан габағында.

Гашын габағында сығаллы бирчөк,
Сајә салмыш үзә шө'лә мүбарәк,
Амма нел дәстә тәр бөнөншәтөк,
Гојмуш ал јанағын јан габағында.

Зүлфүндан гошушар күлү рејһанлар,
Гурбан һәр мујинә јүз мин чаванлар,
Пишвазына кәлир һурү гыланлар,
Мәләјик дурмушлар сан габағында.

Вағиф гурбан зәнәхданын чаһинә,
Ширин күлүшүнә, хош никаһинә,
Гул оласан белә хублар шаһинә,
Дурасан һәр ахшам дан габағында.

* * *

Хублар арыгындан жарымаг олмаз,
Икидин һәмдәми кәрәк чаг ола.
Бәстә бојлу кәрәк, миһа кәрдәнли,
Зүлфү сијаһ, вар әндамы ағ ола.

Сәһәр дура сүрмә чәкә көзүнә,
Бирчәкләрин һалгә гоја үзүнә,
Чилвәләнә, сығал верә өзүнә,
Иши-күчү күлүб-ојнамаг ола.

Дөшүн ачыб, әл дәјәндә јахыја,
Ағ күлүн бағрына пејкан тохуја,
Бәдәниндән мүшкү әнбәр гохуја,
Зүлфү кәрдәниндә бир гучаг ола.

Бир мајабуд кәрәк, балдыры жоғун,
Сәрасәр әт баса дизин, топуғун,
Әл дәјәндә дура буғунбабуғун,
Титрәјә, гујругдан чох јумшаг ола.

Һәјасы үзүндә, әгли башында,
Өлдүрә Вағифи көзү гашында,
Ја он үч, ја он дөрд, он беш јашында,
Нә ондан бөјүкрәк, нә ушаг ола.

* * *

Кәл еј гәләбәји Мәһәммәдхан бәј,
Әкәр сәјјад исән, бәрәни сахла!
Нағарахананын јолларын көзлә,
Бошшальдан кәлән дәрәни сахла!

Евләрдә мәст, башмаг сатаны гојма,
Чахыр ичиб сәрхош јатаны гојма,
Өзүнә гардашлыг туганы гојма,
Гонаг үчүн чәрәк верәни сахла!

Дост достун јолунда дүшәр зијана,
Икид кәрәк таб кәтирә, дајана,

Нағараханадан бир аз бу јана,
Залым, [сән] чәһд ејлә, ораны сахла!

Сән мәним сөзүмә һеч кәтирмә шәк,
Бизим евләрдә дә кәл көрүн тәк-тәк,
Диррик-тәрәвәзә јахшы кешик чәк,
Кишниш, шүјүт, тәзә тәрәни сахла!

Ағгыз оғлу Пири, сән мәни әкмә,
Өзкәнин јурдунда о дамы тикмә,
Гејри көзәлләрдән һеч фикир чәкмә,
Сән елә о көзү чәрәни сахла!

* * *

Бир сәнәмин синәсинә мүштағам,
Чох чәкирәм аһу зары, шамама!
Мән һа галдым һәсрәт, әлим јетишмәз,
Сән кет, көр чананы, бары, шамама!

Мәтләбидир бир нөврәстә—көнлүмүн,
Олмады дәрманы хәстә көнлүмүн,
Онуң үчүн бу шикәстә көнлүмүн
Нә сәбри вар, нә гәрары, шамама!

Јаха ачыб та ки, синә көстәрдин,
Сәрасар бағрымы гана дөндәрдин,
Мәним дәрдимдәндир сәнни дә дәрдин,
Рәңкиндир нә јавуз сары, шамама!

Мәним јарым бир әчајиб дилбәрдир,
Үзү тәзә күлдүр, зүлфү әнбәрдир,
Санасан ки, ики гәндү шәкәрдир
Гојнундакы гоша нары, шамама!

Гурбанам Вағифин бу хамәсинә
Ки, јазар дәрдини дост намәсинә,
Јетә билмәз јарын шамамәсинә,
Олса бу дүнјанын вары, шамама!

* * *

Чан вериб жүз миннэт илэ алмышам,
Көндөрирөм сәни жарә, шамама!
Төзә тагдан үзүлүбсән, охшарсан
Ярын гојнундакы нарә, шамама.

Чисмин нә назикдир күл бәдән кими,
Бир хош гохун кәлир јасәмән кими,
Нәдән саралыбсан сән дә мән кими,
Нәдир дәрдин, еј бичарә шамама?

Һагдыр, сәндә вардыр хејли һәзакәт,
Ярын шамамасы бир гејри бабәт,
Горхурам чәкәсән күлли хәчаләт
Дуранда онла бәрабәрә, шамама,

Ярын шамамәси охшар шәкәрә,
Һејран олур мөләк, әкәр көстәрә,
Јарашыгдыр ағ синәси мәрмәрә,
Гылыб чох чийрләр парә, шамама.

Крибандан наһаһ оландә ашкар,
Дағылыр ағылым, һушум—Һәр нә вар,
Хәстә Вагиф тифил кими ган ағлар,
Нечүн гылмазсан бир чарә, шамама?

* * *

Бәнәфшәтәк әнбәр зүлфүн бүј верир,
Һәр јууб сәрәндә һәвәјә, Зејнәб!
Онун әтрин димағымдан үзәмәсин,
Әманәт ет бәди-сәбәјә, Зејнәб!

Гашә вәсмә, көзә сүрмә чәкәндә,
Сијаһ зүлфү дал кәрдәнә төкәндә,
Салланыбан кәклик кими сәкәндә,
Охшарсан јашылбаш сонәјә, Зејнәб!

Сәни севән чох бәләјә туш олур,
Әгл кедир башдан, фәрамуш олур,

Авазын кәләндә чан биһуш олур,
Гурбанам о назик сәдәјә, Зејнәб!

Јанағы лаләсән, гамәти далсан,
Ағзы шәкәр, дили, додағы балсан,
Санасан ки, јорғун, вәһши маралсан,
Олубсан јарашыг обајә, Зејнәб!

Сәнсән падышаһы, ханы Вагифин,
Әгли, һушу, дин-иманы Вагифин,
Һәсрәтиндән чыхды чаны Вагифин,
Нолур ки, кәләсән бурајә, Зејнәб!

* * *

Хејли вахтдыр ајрылмышыг јар илән,
Көрдүк, амма танышмадыг, ајрылдыг,
Галды чанда кизли-кизи дәрдиниз,
Бирчә кәлмә данышмадыг, ајрылдыг.

Гәриб-гәриб дурдуг биванәләртәк,
Сојуг-сојуг бахдыг диванәләртәк.
Дөнмәдик башына пәрванәләртәк,
Ешиг одуна јанышмадыг, ајрылдыг.

Јарым саат бир арада галмадыг,
Ешиг атәшин чанымыза салмадыг.
Јалварыбан јарын көнлүн алмадыг,
Елә кетди, барышмадыг, ајрылдыг.

О заман ки, ашналығы тәрк етдик,
Чүдә дүшдүк, хејли чийәр бәркитдик,
Аралыгдан көнүл гушун үркүтдүк,
Бир-бирилә гонунмадыг, ајрылдыг.

Вагиф севди бир играрсыз бивәфа,
Бәдә кетди тамам чәкдији чәфа,
Көрүшүбән ејләмәдик хош сәфа,
Гучаглашыб сарышмадыг, ајрылдыг.

***

Олмајајды белә сәфәрә чыхмаг,
Биз јар илә данышмадыг, ајрылдыг.
Ҡалаллашыб, һүммәтләшиб дост илән,
Тәмәннәшиб көрүшмәдик, ајрылдыг.

Билмәм, кимә дејим дәрдим нечаси,
Јарын тәр мәмәси, синә һачасы,
Јуху мәни алды кәлән кечәси,
Күл үзүндән өпүшмәдик, ајрылдыг.

Биз дојмадыг јарын ширин дилиндән,
Шәкәр парчасындан, ләби балындан,
Минна кәрдәниндән, инчә белиндән,
Һајыф олду, сарышмадыг, ајрылдыг.

Вағифәм, үстүмә кәлмәз хас әли,
Силинмәди һеч кәлүмүн пас әли.
Нә мүддәтдир, чанан биздән күсәли,
Көилүн алыб барышмадыг, ајрылдыг.

***

Бир чаван тазәдән кәлиб әрсәјә,
Әчәјиб оғландыр, ады Мәһәммәд.
Заһирән өзүтәк пак имиш әсли,
Ола билмәз һеч өвлади-Мәһәммәд.

Јени кәлиб хәтти, тәр бәнәфшәтәк,
Ғашы, көзү елә бахдыгча көјчәк,
Данәндә, фәһмидә Ғабилү зирәк,
Саһиб чамал, сөз устады Мәһәммәд.

Сәрхош отуранда әлиндә сазы,
Бәнд едир гушлары көјдә авазы,
Јени јетән икидләрин шаһбазы,
Санасан ки, бир сонады Мәһәммәд.

Ғәләмдә, ғылынчда, сазда, сәдадә
Бәрабәри јохдур дари-фәнадә,

Мәһрү мәһәббәти һәддән зијадә,
Көстәрир чох етиҒады Мәһәммәд.

Мәшһәр һекајәти мушқул һекајәт,
Ја һәзрәти-расул, ејлә инајәт,
Вағифәм—гулами-шаһи-вилајәт,
Ејлә мәнә бир имдады, Мәһәммәд.

***

Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим,
Чүт гоша нар көрдүм ики синәдә.
Бириси ғыз иди, бириси кәлин,
Чан гурбан ејләрәм икисинә дә.

Кәлин булагда әл-үзүн јујур,
Ғыз дејир: кәл кедәк, һәрифләр дујур,
Белә көзәл севән әлдәнми гојур,
Чан гурбан ејләрәм икисинә дә.

Кәлинни додағыдыр Тәбризин мәти,
Әлли-алтмыш түмән ғызын Ғијмәти,
Белә көзәл севән нејләр чәннәти,
Чан гурбан ејләрәм икисинә дә.

Кәлинин јахасы полад ијнәли,
Ғызын јахасыдыр чарпаз дүјмәли.
Икисин дә кәрәк көзәл өјмәли,
Чан гурбан ејләрәм икисинә дә.

Кәбабым олајды, көзүм олајды,
Јар јанында өткәм сөзүм олајды,
Вағиф дејир: ики көзүм олајды,
Бахајдым бунларын икисинә дә.

***

Дурубан ешгилә күзар ејләдим.
Бир пәринни олдум мейман евиндә.
Зәррәчә көрмәдим һөрмәт, иززәтин,
Ғалдым елә пешман-пешман евиндә.

Азф-196326

Та ки, мәни көрдү ол гөлби гара,
Чөкди јашмагыны о күл рүксара,
Дөндөрди үзүнү, тутду дивара.
Санасан ки, јохдур инсан евиндө.

Додагы шөкәрдир, көфтари шәрбәт,
Нә фајда, ејләмәз ширин мәһәббәт.
Мәхләси ки, јохдур онда бир ләззәт,
Болдур елә ачы гәлјан евиндө.

Кечмә о дилбәрин сән отағындан,
Тәр бәнәфшә гохар һәр бучағындан,
Санки бир кушәдир чәннәт бағындан,
Ачылыбдыр күли-әлван евиндө.

Вагиф, бир кимсә ки, биздән јашына,
Јәгн бил ки, бизлән олмас ашина,
Кәлдијимиз һеч кәлмәди хошуна,
Тапдым мән һалыны үрфан евиндө.

* * *

Сијаһтел көрмәдин Күр ғырағында,
Мәкәр һеч јашылбаш олмас бу јердә?
Тәрлан көнлүм јенә уча дағлара
Һаваланыб, һәркиз гонмас бу јердө.

Бу дијарда калағәј јох, кәтан јох,
Синәм бута, мүжжан охун атан јох.
Сәрхош дуруб бир нәзакәт сатан јох,
Һеч сөвдәкәр фајда булмас бу јердө.

Бәзәк билмәз бу дијарын көјчәји,
Танымаз ал чаргат, зәррин ләчәји,
Ағ бухаг алтындан һәлгә бирчәји
Тәр мәмә үстүндән салмас бу јердө.

Јарын хәјалилә бу күн мән шадәм,
Гәриблијә дүшсәм, ган ағлар дядәм.
Пәрсис јанында олмајан адәм
Нә јахшы сағ галыр, өлмәз бу јердө.

Десәләр ки, Вагиф, нә олду сәнә,
Рәнки-рујин дөнүб һејваја кенә,
Әли тәр мәмәдән үзүлән кимсәнә
Саралыбан нечә солмас бу јердө.

* * *

Бу күн бир әчајиб көзәл севмишәм,
Беләси оламмас һеч вилајәтдә.
Санасан ки, чамалындан нур јағыр,
Јараныбдыр, јарәб, нә хош саәтдә.

Ал чаргатдан јашмаг тутуб чәнәјә,
Симин јарашдырыб зәр нимтәнәјә,
Дейилдир бәрәбәр һеч кимсәнәјә,
Хубларын шаһыдыр шанү шөвкәтдә.

Күлабилән зүлфүн чығасын әјәр,
Үзүнә баханда ган олур чијәр,
Көјдән јерә ениш мәләкдир мәкәр,
Јохса инсан олмас белә сурәтдә.

Биләси, базусу, һәр бәнди көзәл,
Көрдәндә зүлфүнүн көмәнди көзәл,
Ајна тутду, дурду, бәзәнди, көзәл,
Салланды, көрәсән, нә ғиямәтдә.

Сона чығасытәк сәриндә телі,
Ағ күл јарпағытәк ајағы, әли,
Чисми долу, назик бәдәни, бели,
Көрмәмишәм дилбәр бу нәзакәтдә.

Ајырајдын обасындан, елиндән,
Бир хәлвәтдә тута идин әлиндән,
Әмәјдин ағзындан, ширин ләбиндән,
Көрәјдин нечәдир дадда, ләззәтдә.

Новчаванлар гој һәмишә вар олсун,
Амма ки, бизләрдән хәбәрдар олсун,
Вагифин дуасы сәнә јар олсун!
Сәни һагг сахласын өмрү дөвләтдә.

* * *

Бир хөлвэт јер ола, әғјар олмаја,
Онда сөһбәт едәк икмиз белә.
Әл-әлә тутушуб дөјәк, күлүшәк,
Тутаг бир хош үлфәт икмиз белә.

Гол-бојун отураг, сүртәк үз-үзә,
Бахаг бир-бирмизә көз сүзә-сүзә.
Кәһ-кәһ гучаглашыб көјүс-көјүсә
Көрәк ләбдән ләззәт икмиз белә.

Сүрмәләнсин ала көзләр, шух олсун,
Сијәһ кирлик учу алмаз ох олсун,
Сәк рәгибләр аралыгдан јох олсун,
Кәзәк бир фәрағәт икмиз белә.

Дојунча зөвг алаг назу гәмзәдән,
Әндишә чәкмәјәк һеч бир кимсәдән,
Һәр кечәләр ширин-ширин сүбһәтән
Ејләјәк һекајәт икмиз белә.

Вагиф, јардан ешит кәлән чавабы,
Ачаг үздән, көздән тамам ниғабы,
Кәһ-кәһ ичиб сәрхош олаг шарабы,
Күндә сүрәк вәһдәт икмиз белә.

* * *

Ағла, көзүм, ајрылырсан чанандан,
Һәр кәси ки, көрсән, шикајәт ејлә!
Өлдүн кетдин, бәлкә јары көрмәдин,
Кә'бәји-кујини зијарәт ејлә!

Сән мәним чананым, руһи-рәваным,
Ләбләри шириним, гөңчә дәһаным,
Бир саат көрмәсәм, тути зәбаным,
Гопачаг башыма гијамәт ејлә!

Вагиф бир шејдадыр, доланыр бағы,
Хәстәдир, дәрманы—дилбәр додағы.
О алма јанағы, бүллур бухағы,
Аллаһ, бәдиәзәрдән сәләмәт ејлә!

* * *

Сығалланыб-сығалланыб сијәһ зүлф,
Нә көзәл дүшүбдүр үзә, Фатимә!
Чан алырсан јенә, бу нә сүрмәдир
Чәкибсән ол хумар көзә, Фатимә?

Мән мајиләм сәнин зәнәхданына,
Һәлгә-һәлгә зүлфи-пәришанына,
Чәвахирләр хәрч ејләрәм шанына,
Әкәр мүштаг олсан сөзә, Фатимә!

Чан мүлкүнә вермәм сачынын дәнкин,
Ат чаныма кирпикләрин хәдәнкин,
Та ки, көрдүм јанағынын мән рәнкин,
Дүшмүшәм бир ода, көзә, Фатимә!

Јај кими нә көзәл чәкибсән гашы,
Она сөз јох, һәр нә десәм, јарашы.
Сәнә пешкәш етмәнәмми чан-башы;
Нечүн бир кәлмәзсән бизә, Фатимә?

Ешгин атәшидир мәни әридән,
Чан үзүлдү баха-баха керидән,
Дөнүшәм мәләкдән, тамам пәридән,
Вагифәм, севмишәм тәзә Фатимә?

* * *

Сачын зәнчиринә көнүл бағладым,
Мәчнун кими дүшдүм даға, Фатимә!
Нечүн мәни көрчәк сәрхош өтүрсән,
Бир бахмазсан сола-саға, Фатимә!

Өзүн пәри, хүлгү хојун фәриштә,
Һарда олсан ора дөнәр бәһиштә,
Сән көрәкдир күндә чыхасан кәштә,
Күл дүзәсән күл бухаға, Фатимә!

Начаначан чаным одлара јажым,
Һәр тәрәфә дашгын селләртәк ахым.
Чох муштагам, ач үзүнү, гој бахым
Әнбәр зүлфә, күл јанаға, Фатимә!

Лајиг дејил сәнә накәсү бигәм,
Адам кәрәк ола адама һәмдәм.
Чаным чыхар сәни көрмәсәм бир дәм,
Кетмә мәнән сән узаға, Фатимә!

Вагиф сәни севди хублар ичиндә,
Бир тәзә гөнчәсән күлзәр ичиндә,
Сөз данышмаг олмаз әгјар ичиндә,
Кәл чәкиләк бир гыраға, Фатимә!

* * *

Еј сүсән сүнбүлүм, ал зәнәхданлым,
Гурбан олсун лалә, күл илән сәнә.
Бу нечә күндүр ки, сәнән ајрыјам,
Санасан һәсрәтәм ил илән сәнә!

Демәли чох кизлин дәрди-дилим вар,
Горхурам ки, дејим, ешидә әгјар,
Истәрәм ки, јазам көндәрәм, еј јар,
Сәһәр оғрун әсән јел илән сәнә!

Ағзы пијаләсән, кәрдәни мина,
Назик әлләриндә иннабы һәна,
Сәни көрән дејәр, јашылбаш сона,
Учу һәлгә, сијаһ тел илән сәнә!

Чохлар сәнә ијма илән баш әјәр,
Мумтәк әрир, олса бағры даш әкәр,
Туба көрсә, икрам ејләр, баш әјәр,
Бу көзәл бој илән, бел илән сәнә!

Јадыма дүшәндә зүлфун әнбәри,
Гүллаб кирәр чијәримдән ичәри,
Мән шаһам, еј көзәлләрин сәрвәри,
Гурбанам Вагифтәк гул илән сәнә!

* * *

Сәрв бојлум, бир чых көрүм бојуну,
Онда гурбан едим чаны мән сәнә.
Гашларынын тағы гилбәкаһымдыр,
Фәда гылым дин-иманы мән сәнә.

Адам кәрәк көрсүн һәгги арада,
Һаны сәнин кими бир пәризада,
Мәләкдән дә сәни билләм зијада,
Тәј етмәнәм һеч инсаны мән сәнә.

Бахмаг илән дојмаг олмаз үзүндән,
Данышанда ширин-ширин сөзүндән,
Онун үчүн көз кәсмәрәм көзүндән
Муштагам, еј шәкәр каны, мән сәнә,

Гаша, көзә сүрмә нә көзәл чәкдин,
Чилвәләниб зүлфә һәм сәјгәл чәкдин,
Сән нә үчүн ахыр мәнән әл чәкдин?
Ејләмәздим бу куманы мән сәнә.

Көзәл сәнтәк белә шуху шән кәрәк,
Һәмдәми дә һәм өзүнә тән кәрәк,
Сәнә Вагиф кими дәрл билән кәрәк,
Лајиг көрмәм һәр наданы мән сәнә.

* * *

Сәнсән, еј нәзәнин, көзәлләр шаһы,
Ола билмәз кимсә барабар сәнә.
Сәрхош дуруб саллананда һәр јана,
Мат галыр, еј сәрв, сәнубәр сәнә.

Бахдыгча бахышып ширин, көзүн шух,
Бир әчәб чавансан нәзакәтин чох,
Камалында, чамалында ејиб јох,
Пәрвәрдикар вермиш һәр һүнәр сәнә,

Сөз жок зөнөхдана, зүлфө, жанага,
Гамэтө, кәрдәнө, гаша, габага,
Бир ширин дилбәрсән башдан ајага,
Нә набат бәнзәјир, нә шәкәр сәнә.

Ја бәдрләнмиш бир маһи-табансан,
Ја чәннәт бағында күли-хәндансан,
Ја мәләксән, ја да һури-ғылмансан
Еј севдијим, инсан ким дејәр сәнә?

Чохлар кетди илтимаса, кәлмәдин,
Үзүм үстә гәдәм баса кәлмәдин,
Вағиф өлдү, нечүн јаса кәлмәдин?
Ја заһир олмады бу хәбәр сәнә?

* * *

Долду димағыма зүлфүн әнбәри,
Валеһ олду көнүл һөвадән сәнә.
Әлим јетмәз—намә јазыб дәрдими
Көндәрирәм бәди-сәбадән сәнә.

Отурушун көзәл, дурушун көзәл,
Салланышын көзәл, јеришин көзәл,
Хојун, хүлгүн көзәл, һәр ишин көзәл,
Бәхш олуб бу хублуг худадән сәнә

Додагларын охшар лә'ли-Јәмәнә,
Јада дүшдү, бағрым ган олду јенә,
Сијаһ тел дүзүрсән бәјаз кәрдәнә,
Дүшүбдүр бу гајда сонадән сәнә.

Фикрү хәјалындыр көнлүм зијнәти,
Ширин сөзләриндир ағзым ләззәти,
Сәнсэн мәним өмрүм, күнүм, вәһдәти,
Јетишмәсин, ја рәб, бәладән сәнә.

Гәм евиндә салдын күнчә Вағифи,
Ејләдин мујиндән инчә Вағифи,
Нечүн инчидирсән мунча Вағифи,
Нә һасил бу чөврү чәфадән сәнә?

* * *

Бир үзү күл, рәнки лалә, зүлфү тәр
Кәштә чыхыб, дәрәр таза бәнәфшә.
Дәстә-дәстә санчыб бухаг јанына,
Јарышыбдыр о шаһбаза бәнәфшә.

Чисми мәрмәр, һәлгә зүлфләри гара,
Ону көрән мөчнун олур—авара,
Һөрүб сачларыны, салыб гатара,
Дүзүб телә, һәм готаза бәнәфшә.

Јашы он сәккизә јеничә јетмиш,
Көзәлликдә тамам хәлги мат етмиш,
Кәштә чыхмыш—јар кәлдијин ешитмиш,
Дага салыб бир аваза бәнәфшә.

Көјсүн ачыб, ағ голларын чырмасын.
Елә кәзсин, ону рәгиб көрмәсин,
Әғјар илән чыхыб сејрә, дәрмәсин,
Лајиг олмаз анламаза бәнәфшә.

Сән салланыб габағымдан кедәндә,
Һәркиз галмаз сәбрү ихтијар мөндә,
Вағиф зүлфләрини тә'риф едәндә,
Кәрәкдир ки, әввәл јаза: бәнәфшә.

* * *

Бир көзәл ки, ширин ола бинадан,
Јүз ил кетсә онун дады әскилмәз.
Тәәлији, көһнәлији бир олур,
Көһһартак гижмәтдә ады әскилмәз.

Көзәлликдән дүшмәз һеч әсилзада,
Күнбәкүн гамәти дөнәр шүмшада,
Мөһрү мәһәббәти олур зијада,
Е'тибары, е'тигады әскилмәз.

Нэ гэдэр ки, жүэ жетирсэ яшы,
Та ки, һэгдэн дүшэ, титрәжэ башы,
Кенэ чан алмага көзилэ гашы,
Гэмзэсинини һеч чөллады эскилмэз.

Чөвһәри пак олур тэээ чавандан,
Һәркиз эл көтүрмэз шөвкәтү шандан,
Мужжан хэдәнкләрин ксчирир чандан,
Пежканынын һеч полады эскилмэз.

Вагиф, истәр исән көрәсән ләззәт,
Кәл сев бир дәрд билән, әһли-мәһәббәт,
Новчаванлар севән һеч олмаз раһәт,
Кечә-күндүз һеч фәрјады эскилмэз.

* * *

Сәрәсәр бир јерә јығылса хублар,
Сәнин бир мујинә тај ола билмәз.
Күнәш тәки шө'лә верәр чамалын,
Белә көзәлликдә ај ола билмәз.

Һеч көзәли сәнтәк шух көрмәмишәм,
Нә фајда, һүсүнү чох көрмәмишәм.
Узун кирпјинтәк ох көрмәмишәм,
Гашларын тәрзиндә јај ола билмәз.

Һәсрәтиндән бағрым ган илән долуб,
Һејва тәки рәнким саралыб-солуб,
Бу хублуг ки, һәгдән сәнә бәхш олуб,
Һеч кимсәјә белә пәј ола билмәз.

Гәддин шаһбаз, ағ бәдәнин сәмәтәк,
Јапағын лаләдән зијадә көјчәк,
Устад сәни чәкиб манәнди-мәләк,
Бундан артыг һәггү сәј ола билмәз.

Вагифәм, мән сәнә һејран олмушам.
Гашларын јајына гурбан олмушам,
Дәрдиндән дидәси кирјан олмушам,
Ганлы јашым кими чај ола билмәз.

* * *

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи,
Сапасан ағызын пүстәдир, ај гыз!
Хумар көзләрини севәндән бәри
Дәрдә дүшүб, чаным хәстәдир, ај гыз!

Сәрәсәр әндамын тэээ гар кими,
Зүлфүн көрдәниндә шаһимар кими,
Рәнки бәјаз, өзү хырда нар кими,
Гојнуидакы әчәб нәстәдир, ај гыз!

Ниғаб чәкиб мәнән јашынма, залым,
Пәришан олубдур мәнним әһвалым,
Әглү һушум мәнним, фикру хәјалым
Шух көздә, гәмзәдә бәстәдир, ај гыз!

Чәмалын күнәшдир, гәмәрдир үзүн,
Шәкәрдир дәһанын, шириндир сөзүн,
Јағдыр мужжанын, чадулур көзүн,
Чөллад кими гәмзән гәсләдир, ај гыз!

Вагифәм, мән Мәчнун, сән мәнним Лејлим,
Бахдыгча, көзүмдән төкүрәм сејлим,
Мән сәнә манләм, сәндәдир мејлим,
Демә, сәндән гејри кәсәдәдир, ај гыз!

* * *

Чохдан бәри јарын фәрағиндәјәм,
Нә олајды бир бурајә кәләјди,
Чәкәјди көнлүмү күнчи-зүлмәтдән,
Дөндәрәјди үзүн ајә, кәләјди.

Көрмәјә-көрмәјә күл'узарымы.
Булбүлтәк артырдым аһу зарымы,
Тәбибим олубан бу азарымы
Јетирәјди бир дөвајә, кәләјди.

Кедибән кујиндә гыллам шивәни,
Йығарам башыма досту, дүшмәни,
О һа билләм кәлмәз көрмәјә мәни,
Бары, кендән тамашајә кәләјди,

Үнүмдән титрәди тамам вилајәт,
Елә сандылар ки, гоңду гијамәт,
Нә гајым дурубдур ол сәрви-гамәт,
Тәрпәнәјди, бир ләрзәјә кәләјди.

Чәм олса јанымда тамам сәнәмләр,
Дағылмаз көнлүмдән фикрү әләмләр,
Ајага салыбдыр Вагифи гәмләр,
Баш чәкәјди бинәвајә, кәләјди.

* * *

Бәдәнни күл јарадан илаһи,
Сәрасәр әтрини әнбәр ејләди,
Көзәлликдә кимдир сәнә тај ола,
Һүснүн мәләкләри чакәр ејләди.

Сурәтини чәкди ол күн ки, нәггаш,
Чамалыны гылды һәр көзәлдән баш.
Чәбининә гојду бир мүгәввәс гаш,
Сијаһ кирпијини хәнчәр ејләди.

Зүлфүнү бәнзәтди мүшкин көмәндә,
Узун һәлгә гојду сиби-зәгәндә,
Ләбијин ләззәтин бәнзәтди гәндә,
Дәһаныны шәһдү шәккәр ејләди.

Сәни хәлг ејләди күл дәстәситәк,
Пәридән ә'ласан, мәләкдән көјчәк,
Чисминдир мүнәввәр, ағү назикрәк,
Ол сәмән синәни мәрмәр ејләди.

Еј көзәлләр шаһы, кәрәм ет мана,
Бахмакилән һәркиз әғјардан јана,
Шүкр олсун аллаһа—Вагифи сана
Гапында гүлами-кәмтәр ејләди.

* * *

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Ол күли-хәнданым нечүн кәлмәди?
Хәјалым шәһрини гојду виранә,
Сәрвәрим, султаным нечүн кәлмәди?

Сәрхош јеришинә гурбан олдуғум,
Көрмәјәндә дәли-дөвран олдуғум,
Минна кәрдәннә һејран олдуғум,
Сәрви-хураманым нечүн кәлмәди?

Гашы каман, кирпикләри гәмәлим,
Ағзы шәккәр, додаглары јемәлим,
Әлван кәлағажлы, бәјаз мәмәлим,
Синәси мејданым нечүн кәлмәди?

Меһрабү мәнбәрим, Кә'беји-үлјам,
Әглим, һушум, чаным, һәм диним, дүнјам,
Елим, күнүм, обам, Мисрү Зүлөјхам,
Јусифи-Кән'аным нечүн кәлмәди?

Нәсрин бинакушлум, бәнәфшә мујлум,
Пәриләр тәл'әтлим, мәланк хојлум,
Бүллур ләтафәтлим, сәнубәр бојлум,
Һуријү гылманым нечүн кәлмәди?

Ағзы хејир сөзлүм, дили диләклим,
Бир түрфә ағ әллим, күмүш биләклим,
Гарычгај чилвәлим, тавус бәзәклим,
Либасы әлваным нечүн кәлмәди?

Вагиф, илә дөндү бир сәәтимиз,
Нә сәбримиз галды, нә тагәтимиз.
Олур индән белә гијамәтимиз;
Кәлмәди чананым, нечүн кәлмәди?

* * *

Сијаһ телли бир сәнәмин учундан
Бада кетди дин-иманлар, әфәнди!
Ол ода ки, мәм дүшмүшәм јанырам,
Дүшмәсинн һеч мүсәлманлар, әфәнди!

Көнүл дежил сөн көрдүжүн хавада,
Дердим олур күндөн-күнө зијада,
Һәр заман дүшөндө ләблэри јада,
Төкүлүр көзүмдөн ганлар, әфәнди!

Билмәм нә нәһс күндө чыхдым бу даға,
Бир лалә үзүндөн дүшдүм ираға,
Јана-јана галдым белә фәраға,
Бәрбад олсун ол заманлар, әфәнди!

Мәним мејлим јохдур султандан, хандан,
Јарымын арузусун сахларам чандан.
Халг да билир, мәним көнлүмдүр андан
Олса јүз мин новчаванлар, әфәнди!

Молла одур һәр нә көрсә китабда,
Ону шәрһ ејләјә һагда-һесабда,
Вағиф дејир сәнә, мәнә бу бабда,
Һәлә азыр бу диванлар, әфәнди!

* * *

Еј һури лигалым, мәләк сималым,
Көзәлликдә олмаз кимсә сән кими!
Ал јанағын һәлгә-һәлгә јанында
Бәнәфшә зүлфләрин—јасәмән кими.

Кәрдәниндә телләр нә көзәл телди,
Онларын мәскәни о назик белди,
Нә сәнки-мәрмәрди, нә бәрки-күлди,
Бу ағ әндам кими, бу бәдән кими.

Гамәтиштәк һеч бир гамәт бичилмәз,
Додаларын тәр гөнчәдән сечилмәз,
Бүлбүл чәһ-чәһ вуруб күлләр ачылмаз,
Белә ширин-ширин сән күлән кими.

Нә хош ситәмкарсан залимү хунхар,
Оун үчүн сәндән чох килејим вар,
Билмәнәм ки, сәнә нә демиш әғјар,
Хәјалындыр мәнән кенә кен кими.

Вағифи мөнһәтү фәраға салма,
Әғјарын сөзүнү гулаға салма,
Мәни өз дәриндән гыраға салма,
Һеч ашиг тапылмаз сәнә мән кими.

* * *

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Көрүм о јанагы лалә кәлирми?
Һәсрәтиндән көнүл дөнүбдүр гана,
Баш чәкмәјә бизим һалә кәлирми?

Саллананда ејләр назү гәмзәләр,
Үз дөшәр пәјинә көрән кимсәләр,
Гаша-көзә чәкмиш сижә сүрмәләр,
Сығал вериб хәтти халә, кәлирми?

Аллаһ мурадыны версин о јарын,
Рәғибни куйндән сүрсүн о јарын,
Мүбарәк кушуна, көрсүн о јарын,
Мән чәкдијим аһү нәлә кәлирми?

Ох кирпийин учу а јаша дөнмүш,
Көзләрин чәллады тамаша дөнмүш,
Сәк рәғибни чаны нә даша дөнмүш,
Бир зәвалә көр һәвалә кәлирми?

Вағифәм, јарыдым доста, дүшмәнә,
Та ки, чунун олдум јетишдим сәнә,
Сәнин тәки көзәл севән кимсәнә,
Дәхи әглә, бир кәмалә кәлирми?

* * *

Бу нечә зүлмдүр мәнә ејләрсән,
Адам мәкәр бир исбафа кәлмәзми?
Бир күн көрәрсән ки, валлаһ, өлмүшәм
Бу гәдәр дәрд чәкән ахыр өлмәзми?

Хубларын бө'зиси нечә зад олур.
Ярын гәмкин го'яр, өзү шад олур.
Бир севки ки, севкисиндән јад олур,
Мәкәр онун јакшылығын билмәэми?

Хубларда адәтдир, нәзакәт сатар,
Кенә хәјалыны хәјала гатар,
Көзәл олан мәкәр башын дик тутар?
Ашигинә доғру неч әјилмәэми?

Еши одуна јанды чаным сәрбәсәр,
Аллаһа бах, еј залиму ситәмкәр,
Ашигинә ганлар ағладан дилбәр
Рәһмә кәлиб көз јашыны силмәэми?

Бир пәри олајды бу дәмдән өтрү,
Өзүн өлдүрәјди адәмдән өтрү,
Гәдр билән јакшы һәмдәмдән өтрү,
Вагиф, чан үзүлүр, бәс үзүлмәэми?

* * *

Бојун сүраһыдыр, бәдәнин бүллүр,
Кәрдәнин чәкилмиш минадан, Пәри!
Сән һа бир сонасан, чуда душубсән
Бир бөлүк јашылбаш сонадан, Пәри!

Ихтилатын ширин, сөзүн мезәли,
Шәкәр күлүшүндән чанлар тәзәли,
Елләр јарашығы, өлкә көзәли,
Нә көзәл доғубсан анадан, Пәри!

Үз јанына төкүлүбдүр тел назик,
Синә мејдан, зүлф пәришан, бел назик,
Ағыз назик, додаг назик, дил назик,
Ағ әлләрин әлван һәнадан, Пәри!

Авчысы олмушам сәнтәк маралын,
Хәјалымдан чыхмаз һәркиз хәјалын,
Әйләји, киршаны нејләр чамалын,
Сән елә көзәлсән бинадан, Пәри!

Күнәш төки һәр чыханда сәһәрдән
Алырсан Вагифин әглини сәрдән,
Дуачынам, салма мәни нәзәрдән,
Әскик олмајасан сәнадан, Пәри!

* * *

Чәмалын көзүмдән ниһан олалы,
Истәрәм бахмајым дүнјајә, Пәри!
Хәјал ејләдикчә о сәрв гәддин,
Дөнәр ганлы јашым дәрјајә, Пәри!

Олсалар јүз мәләк, јүз һури-гылман,
Јүз миһа кәрдәнли, зүлфи пәришан,
Јүз лалә јанаглы, ләбләри мәрчан,
Көнүл дөнмәз сәндән кимсәјә, Пәри!

Сән кедәли, мән зијадә ағларам,
Вермишәм өмрүмү бада, ағларам,
Һәр дүшәндә гәддин јада, ағларам,
Үнүм чыхар әрши-ә'лајә, Пәри!

Сәндән ажры бағрым кабаба дөнмүш,
Јыхылмыш дил шәһри хәраба дөнмүш,
Фиргәтин дамүтәк әзаба дөнмүш,
Дидарын чәннәтүл-мә'вајә, Пәри!

Бир көрәјдим сәнин күл чәмалыны,
Чаду көзләрини, јәј һилалыны,
Мүәнбәр сачыны, һинду халыны,
Јетәрди һәр дәрдим дөвајә, Пәри!

Пејвәстә гурулсун гашын каманы,
Охларын синәмдән кечсин ниһаны,
Күл бәдәнин неч көрмәсин јаманы,
Лүтф ејлә Вагифи-шејдајә, Пәри!

* * *

Хубларын јасәмән гохулу зүлфү
Дахи мәндә динү иман гојмады.
Мәстанә көзләри, хумар бахышы
Апарды әглими, аман... гојмады.

Валәһ олмасаждым јанаға, хала,
Әлбәттә, јетәрдим әглу камала,
Мән һа дөндәрмәдим гәддими дала,
Нејләјим, бир гашы каман гојмады.

Ихтилатым душду бир әғјар илән,
Кечә-күндүз јандым аһу-зар илән,
Јахшы бир олмушду көнүл јар илән.
Душду аралыға јаман, гојмады.

Дујдулар бағрымын шан олдуғуну,
Јанар од ичиндә чан олдуғуну,
Ким биләрди чијәр ган олдуғуну,
Белә көзләримдән даман гојмады.

Вағиф мәкәр башдан кәмүрәк иди,
Белә һа дејилди, о бир бәк иди,
Бу күн чанан бизә кәләчәк иди,
Ону јенә рәғиб, күман, гојмады.

* * *

Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим,
Онуң үчүн көнлүм сәнә бағланды.
Хәјалындан үзмәк олмаз хәјалы,
Нечә јоллар дөнә-дөнә бағланды.

Бизә мејлин әзәлkitәк нәдән јох,
Сәни һа сонрадан бир өјрәдән јох,
Хејли вахтдыр сиздән кәлиб-кедән јох;
Аралыг нә јаман јенә бағланды?!

Әввәл сығал вердин сијаһ телә сән,
Ағ үзүндән та гојасан белә сән,
Бир әчајиб көрүнүрсән елә сән,
Күл дәстәси јасәмәнә бағланды.

Сән һа мәнин өлдүјүмү ешитдин,
Кәлмәдин үстүмә, нә јана кетдин?
Сәбәб нолду, бирдән мәни тәрк етдин;
Мәкәр мејлин өзкәсинә бағланды?

Вағифәм, мән рүхсарыны көрмәнәм,
Бу јана бир күзарыны көрмәнәм,
Нечә күндүр дидарыны көрмәнәм,
Рузикарым гара күнә бағланды.

* * *

Бир-биринә һәмдәм ики новчаван,
Бири күлдүр, бири күлкәз јанағлы,
Бири тәр синәли, ајна әндамлы,
Бири нар мәмәли, нәсрин бухағлы.

Бири лачын көзлү, тәрлан гәмзәли,
Бири ғырғы башлы, сона чилвәли,
Бири шәккәр сөзлү, ширин кәлмәли,
Бири гәнд ағызлы, гајмағ додағлы.

Бири сәртасәр ағ, һәм сијаһ телли,
Бири бугдајыдыр, амма шәкилли;
Бири хош ғылығлы, мәләк мисилли,
Бири сәрв бојлу, шүмшад будағлы.

Бири бәстә бојлу, нарынч өртүклү,
Бири шух бахышлы, хәнчәр кирпикли,
Бири дал кәрдәнли, сүзкүн сүмүклү,
Бири узун гашлы, һәм кен габағлы.

Ахыр чана јетирәрсиз Вағифи,
Ағлајыбан кәтүрәрсиз Вағифи,
Бир күн олур итирәрсиз Вағифи,
О гәдәр кәзәрәрсиз әли чырағлы.

* * *

Әжібдир гәдими, дәлиб бағрымы
Бир кирпији охлу, гашы каманлы,
Көзләри чан алаң чәллади-сәрмәст,
Бахышы һәрәми, гәмзәси ганлы.

Бир назик камаллы, бир назик ишди,
Ширин кәләчили, шәкәр күлүшлү,
Бир мәрчан бахышлы, дүрданә дишли,
Бир чәһәһир сөзлү, сәдәф дәнәнлы,

Бир сәрхош кәзишли, кизли ималы,
Бир Кә'бә зијарәт, гилбә нумалы,
Бир мәләк шәкилли, һури сималы,
Бир чәннәт ешикли, ә'ла мөканлы.

Бир дурна авазлы, бүлбүл нөвалы,
Бир Иса нәфәсли, Лоғман дөвалы,
Бир бәнәфшә ијли, әнбәр һөвалы,
Бир таза чәмәнли, тәр күлүстанлы.

Вағифәм, севмишәм бир шух дилбәри,
Көзәлләр сәрдары, хублар сәрвәри,
Ағызлар тә'рифи. дилләр әзбәри,
Виладәт ичиндә һәм адлы-санлы.

* * *

Еј ниғаб алтындан кизли бахышлым,
Көзләрин апарды сәрдән ағлымы.
Һинду халың ләшкәр чәкиб үстүмә,
Чапды, јәғмалады бирдән ағлымы.

Јанағындан өзкә лалә билмәнәм,
Нәдәндир бахмазсан һала билмәнәм,
Бир кәррә вермишәм ала билмәнәм,
Ол гәмәти-санубәрдән ағлымы.

Ағ үзә төкүләң сијаһ сүнбүлләр,
Шәкәр додағында ибрани дилләр,
Мүәнбәр гоһулу, пәришан телләр,
Бәрбад ејләр һәр сәһәрдән ағлымы.

Сијаһ зүлфүн мәним бојнум бағыдыр,
Шух кирпијин һәрәмыдыр, јағыдыр,
Һәр көрәндә виран есләр, дағыдыр
Әбләг синә, бәјзә кәрдән ағлымы.

Вағифәм, әһвалым пәришан олды,
Һәсрәтиндән бағрым тамам ган олды,
Һарда көзәл көрдүм бәндүван олды,
Гуртармадым бир дилбәрдән ағлымы.

* * *

Нәдән күсүб тәб'и назик олаң јар,
Билмәнәм ки, буна нә чарә кәрәк?
Нә демәкдир дост достундан әјилмәк,
Кәрәкдир дүзәлә јол, ара кәрәк,

Кәрәсэн, нә демиш рәғиб-бибир,
Јар олубдур мәндән һабелә дилжир,
Мән ондан етмәрәм чанымы тәгсир,
Амма ки, өзүндән ишарә кәрәк.

Әтәклији алтун, гәсәбәси зәр,
Чәһраји чаргаты гәддә бәрәбәр,
Башында бәрг вурур күн кими зивәр,
Ону көрән дүшә одларә кәрәк.

Әшрәфидән үзлүк үзүндә көјчәк,
Боғазы алтында сығаллы бирчәк,
Габаг белә бәјзә, јанаг лаләтәк,
Көз ала кәрәкдир, гаш гара кәрәк.

Охујуб Вағифин һәм әввәлиндән,
Ширин гағјәсиндән, шух гәзәлиндән,
Дуруб өпүб ајағындан, әлиндән,
Барышмаг јалвара-јалвара кәрәк.

* * *

Ачыгбашда экэр олса бир дилбэр,
Онда бу нишанлар мүйжөн кэрək:
Эндамы ајинə, гэдди мө'тəдил,
Сијаһ зүлфү гамəтинə тən кэрək.

Јанағы лалəји-баһари кими,
Лəблəри јагутун кəнары кими,
Бир данə насүфтə мирвари кими,
Башдан ајагадək ағбədən кэрək.

Тəмизликдə ола мејлү һəвəси,
Олмаја ашигə назү гəмзəси,
Күл тəки гохуја нитгү нəфəси,
Зүлфү ја бəнəфшə, ја сəмən кэрək.

Əл-ајағы гаидəдə, дистурда,
Саги фəрбеш, топуғлары чухурда,
Бир гат эт ичиндə, сүмүјү хырда,
Ағзы-бурну назик, үзү кен кэрək.

Нəврəсидə, он дəрд, он беш јашында,
Ејб олмаја кирпийиндə, гашында,
Һəјасы үзүндə, əгли башында,
Гуллугда, сəһбəтдə мүстəһсэн кэрək.

Товус кими чилвəлənə һэр сəһэр,
Бəзək верə чамалына сəрбəсэр,
Дивдирмəмиш верə көнүлдən хəбэр,
Ишарə аңлајыб һал-билэн кэрək.

Јашадыгча чаванлана, енлənə,
Бир һичабда, бир пəрдəдə əјлənə,
Нитгү нəфəсиндən чанлар динлənə,
Ширин данышыбан хош күлən кэрək.

Гөвли садиг, ола, һэр фе'ли һəлал,
Билмəјү ким, фитнə нəдир, мəkрү ал,
Шам кими габагда дура нитги лал,
Кəсилсə дə башы, динмəјən кэрək.

Вагиф, јахшы чанан кэрək чан үчүн,
Нəдир чох чалышмаг бу чанан үчүн,
Бир кəзəl лазымдыр бизим хан үчүн,
Вали гуллуғунда эрз едən кэрək.

* * *

Булуд зүлфү, ај габаглы кəзəлин,
Дурубан башына доланмаг кэрək,
Бир евдə ки, белə кəзəl олмаја,
О ев бəрбад олуб таланмаг кэрək.

Эндамы ағ кэрək, синəси мəрмэр,
Сијаһ зүлфү гамəтинə бəрəбэр,
Гојну ичи куја мүшклə эңбэр,
Басдығы торпағы јаланмаг кэрək.

Сəрхош дуруб сарајындан баханда,
Ағ кəрдənə һəмајиллэр таханда,
Кəзə сүрмə, гаша вəсмə јаханда,
Чаным ешг одуна галанмаг кэрək.

Чыха сарајындан чанлар алантək,
Хишмə кəлə кəһ-кəһ гəһри олантək,
Шаймар зүлфү дал кəрдənə илантək,
Һəрдəm тəрпənəндə буланмаг кэрək.

Вагиф, сəнин ишин мудам аһ олсун,
Сəк рəгигин өмрү гој күтаһ олсун,
Һəмдəмсиз кимсənə экэр шаһ олсун,
Кəдадыр о кимсə дилəнмək кэрək.

* * *

Кетдим ала кəзлү јарла данышам,
Деди, оғлан, дур кет, сөз вахты дејил.
Ариф чохдур, етмək олмаз ишарət,
Ојнатма гашыны, кəз вахты дејил.

Чаду гэмзэлэрин мөндөн жагыдыр,
Бад эсир, зүлфүнү үздөн дагыдыр,
Бундан сонра өңүб гучмаг чагыдыр,
Ихтилат кечибдир, сөз вахты дежил.

Вагиф дежир, жалвар яра, көнлүн ал,
Бир бусэ дилэжиб, бојнуна гол сал,
Ара хэлвэт икөн, етмэ гилү гал,
Тез ол, чыхды чаным, наз вахты дежил.

* * *

Бивэфасан, сөндөн үз дөндөрмишэм,
Жаланчыја, бииграра бахмарам,
Сэни ох кирпијэ һәсрәт гојарам,
Багрын олса пара-пара, бахмарам.

Һарда көрсән бир севкили кимсәнэ,
Истәр ки, хәјалын тез она дөнэ,
Мәним жарым кәрәк баха бир мәнэ;
Гејри үзә бахан јара бахмарам.

Һигаб чәкиб үзә, халы кизләрәм,
Сијаһ зүлфү, рәнки-алы кизләрәм,
Гөнчә тәки күлчамалы кизләрәм,
Саллам сәни аһу зара, бахмарам.

Јанымда е'тибар сата билмәзсән,
Бојнундан күнаһын ата билмәзсән,
Бизимлә ихтилат гата билмәзсән,
Данышма ки, җо кәфтара бахмарам.

Вагифи, дерләрди, чох көзәлсөвән,
Елә билдим сән дә онун кимисән.
Билдим инди, валлаһ, сәндәкини мән:
Бивэфасан, бииграра бахмарам.

* * *

Мән јенә хубларын падишаһындан
Өзүмә дост бир никары тутмушам.
Сәјјад олуб гуруб мәнәббәт торун,
Лачын көзлү хуб шикары тутмушам.

Дал кәрдәндән дүшүб тутуб далы зүлф,
Хош кестәрир зәнәхданы, халы зүлф,
Көрмәмишәм белә бир сәфалы зүлф,
Чох сүнбүли-әнбәрбары тутмушам.

Ағ үзүндә сијаһ сачы бүрмәји,
Дал кәрдәндән дүшүб баш ендирмәји
Мијанында сачын учун һөрмәји,
Бүтүн дүнјада бу јары тутмушам.

Вагифәм, көрмүшәм бир түрфә дндар,
Чәкәрәм көрмәјә бир дә интизар,
Һәр кәсин дүнјада бир гилбәси вар,
Мән дә јөнүм сәнин сары тутмушам.

* * *

Бир әндамы нәсрин, додағы гөнчә,
Бир гамәти күлбүн јара ашигәм.
Олса јүз үзү күл, кирмәз ејнимә,
Мән анчаг бир күл'үзара ашигәм.

Кечәләр сүбһәдәк ејләрәм налә,
Һәркиз дүшмәз көнлүм өзкә хәјалә,
Бир кәрдәни миһна, ағы пијалә,
Бир ләнчәси ширинкара ашигәм.

Бир бухағы турунч, синәси мејдан,
Бир сөзү чөваһир, мирварн дәндан,
Бир марал бахышлы, кирпији пејкан,
Бир гашлары зүлфүгара ашигәм.

Бир күлэндэ, лэблэриндэн бал ахан,
Бир бээниб сэрхош товүзтэк чыхан,
Бир нигаб алтындан пүннани бахан,
Бир эчајиб хошкефтарэ ашигэм.

Вагифэм, бэдэндэн чаным дагылыр,
Мэчнун кими ханиманым дагылыр,
Көрмэјэндэ дин-иманым дагылыр;
Кечэ-күндүз мэн дидара ашигэм.

* * *

Гарда көрсэм бир шух, каман гашлыны,
Истэрэм чанымы гурбан ејлэјэм.
Тутам зүлфүн учун, дөнөм башына,
Багрымы одуна бүрјан ејлэјэм.

Мэн билирэм гэдрин сэрхош чаванын,
Һэлгэ-һэлгэ зүлфүн, тэр зэнэхданын,
Бу күл эндамлынын, сэрви-рэванын
Дурам јеришинэ сејран ејлэјэм.

Мэн онун дәрдинэ олдум мүбтәлә,
Шәм'и-хијалыма о верир зија,
Хублардан ки, мәнэ кәлсә һәр бала,
Истәмәм она мән дәрман ејлэјэм.

Хублара вермишәм дин-иманымы,
Шөвкәтү шанымы, адү санымы,
Чәлладтәк көзләри алса чанымы,
Намәрдәм, мән әкәр аман ејлэјэм.

Вагифә рәһм ејлә, бари илаһи,
Акаһ ет дәрдимдән ол үзү маһи,
Гәдәм басыб бизә кәлсин накаһи,
Бир кечә мән ону мейман ејлэјэм.

* * * *

Бәһанә тутубан, биздән кен кәзмә;
Сирр сөзүн јадлара дејән дејиләм.
Көнүл рәва көрмөз сәни јад көрә,
Сәни өзкәсинә гыјан дејиләм.

Арзум будур, көзүм тикәм көзүнә,
Данышасан, гулаг верәм сөзүнә,
Та өлүнчә бахым күнәш үзүнә,
Арзум чанда галыб, дојан дејиләм.

Вагиф дејир, дојмаз севән севәндән,
Та өлүнчә әл көтүрмәнәм сәндән,
Әбәс-әбәс нечүн гачырсан мәндән,
Мән ки, залым, адамјејән дејиләм.

* * *

Еј чаван гыз, мәндән белә кәзмә кен,
Мән сәнин үзүндә халы севмишәм.
Бәнд олмушам ширин-ширин сөзүнә,
Шөккәр додагында балы севмишәм.

Үзүн ағ, дәјирми, көзүн мәстанә,
Бахышын багрымы дөндәрди гана,
Ағын сәдәф, дишләриндир дүрдана,
Эчајиб чөваһир, лә'ли севмишәм.

Гашларын чәкили јайлара дөнүр,
Ағларам, көз јашым чајлара дөнүр,
Бәзәнир, илләрә, ајлара дөнүр,
Чанлар алан бир маралы севмишәм.

Һәлгәләнир зүлфүн бухаг јанында,
Јај гашларын учу гулаг јанында,
Зәнәхдан ичиндә, јанаг јанында,
Гара телли бир хәталы севмишәм.

Чох көзэлсэн, амма хојундур јаман,
Бахмазсан үзүмэ мөним чох заман,
Вагиф дејир, сөнин элиндән аман!
Мэн бичарэ нэ һэвалы севмишэм!

* * *

Еј үзү күл, гэдди туба Сафија,
Һасрәтиндән мән шејдаја дөnmүшәм.
Гашларын әјрисин јад ејләдикчә,
Гамәтим әјилиб јаја дөnmүшәм.

Сөзүн һеч ајрылмаз мөним сөзүмдән,
Одлара јанмышам өзүм өзүмдән,
Ол гэдәр јаш төкдүм ики көзүмдән,
Дәрјатәк ахыбан чаја дөnmүшәм.

Сән көзэлсэн, көшт едирсэн бағ илән,
Ағ күлә охшарсан, әл-ајағ илән,
Күнәш чамалысан күл јанағ илән,
Мән инчәлиб јенки аја дөnmүшәм.

Көзүн шухдур сөнин—бәнзәр чөллада,
Мөни тәрк ејләјиб, ујма көл јада,
Сән қәр мөним олсан фәна дүңјада,
Елә билләм, падишаһа дөnmүшәм.

Ләһчән, сөзүн, бир әчајиб ләһчәдир,
Ишин тамам шивә, назу гәмзәдир.
Мән Вагифәм, кујин мәнә Кә'бәдир,
Шүкрилиллаһ, мүсәлләја дөnmүшәм.

* * *

Индән белә өлсәм, арзу чәкмәнәм,
Шүкр аллаһа, арзумана јетишдим,
Достун чамалына нәзәр ејләдим,
Санасан, тәзәдән чана јетишдим.

Сијаһ вәсмә зивәр чәкибдир гаша,
Ону көрөн көзләр истәр гамаша,
Бир ләһзә һүсүнүзә етдим тамаша,
Бөһәмдүллаһ, дин-имана јетишдим,

Көзәлликдә бәнзәјир Зүлөјхаја,
Јанағлары охшар күли-һәмраја,
Көнүл пәрваз етди, галхды һаваја,
Јер үзүндән асимана јетишдим.

Чари олуб хублар кәлсә биттөмам,
Олмаз белә көзәл, белә хошәндам,
Ган ағлајыб, һасрәт чәкән сүбһү шам,
Бүлбүл кими күлүстана јетишдим.

Һәр дәм ојнаданда көзү гашыны,
Кәтирәр фирәнкин тәр савашыны,
Нә фајда, вермәдим тез шабашыны,
Вагиф дејир, чох пешмана јетишдим.

* * *

Еј Мәләк хојлу, еј туба бојлу јар,
Кујиндир чәннәти-ризваным мөним.
Һури-гылман олса; кирмәз көзүмә,
Сәнсэн чандан эзиз чаманым мөним.

Пәрим, сәнубәрим, күлбәрки-тәрим,
Көвһәрим, јағутум, лә'ли-әһмәрим,
Һекајәтим, фикрим, зикрим, әзбәрим,
Хәјәлымда ширин ниһаным мөним.

Хуршид рүхсарым, гәмәр чәбиним,
Баһарым, күлзарым, хүлди-бәриним,
Јарым, гәмкүсарым, хош назәниним.
Көзәлим, көјчәјим, чаваным мөним.

Вәһдәтим, хошкүнүм, сөһбәтим, дәмним,
Фәғфүрум, гејсарим, Чәмшидим, Чәмним,
Хосровум, Хаганым, шаһн-ә'зәмним,
Падшаһым, һәм ә'ла султаным мөним.

Зөвгүм, сөфам, сејрим, бағым, чэмөним,
Сүсәним, сүнбүлүм, лаләм, сәмәним,
Хәтаву Хөтәним, Чиним, Жәмәним,
Һиндустаным, Румум, Ираным мәним.

Сөзүм, ихтилатым, һәр галү гилим,
Мәтләбим, мурадым, хатирим, мејлим,
Шәккәрим, Шириним, Күлшайһым, Лејлим,
Зүлөјхам, Јусифи-Кән'аным мәним.

Һәблүлмәтин зүлфүн, Кә'бә үзүндүр,
Меһрабим, мәнбәрим гашын-көзүндүр.
Вағифәм, еј сәнәм, сәнин сөзүндүр.
Кечә-күндүз фикрү хәјалым мәним.

* * *

Бәдәнин сәрасәр күл хәрмәнидир,
Гамәтин көзәлдир, көзәл, севдиким,
Һеч нә истәмәнәм ики дүнјада,
Сәнсэн мәним ахыр-әзәл, севдиким!

Гул вермишәм бу чанымы чанына,
Һарда олсам, көнлүм кәшын-көзүндүр,
Нә гәдәр сөјләсәм сәнин шанына,
Јарашар мүхәммәс, гәзәл, севдиким!

Ираг дурма мәнән, чүдајы кәзмә!
Севирсән, еј назлым, худајы кәзмә!
Әјри отуруб белә кинајы кәзмә,
Кәл инди мәнимлә дүзәл, севдиким!

Аһымы көјләрә һәр сәһәр чәкдим,
Кәм чәкмәдим, амма мө'табәр чәкдим,
Гөјнуида нар дәрди ол гәдәр чәкдим,
Олду рәнким ахыр хөзәл, севдиким!

Хумар көзләрини ојаг гөјмасан,
Јыхылан көнлүмә дајаг гөјмасан,
Дәрман ејләмәјә ајаг гөјмасан,
Шикәстә Вағифдән үз әл, севдиким!

* * *

Онун үчүн ујмаз гејријә көнлүм,
Бир әчәб зибадыр мәним севдиким.
Һури нәдир, гылым нәдир, мөләк нә?
Һамыдан ә'ладыр мәним севдиким.

Зүлфләри сүнбүлдүр, јанағы лалә,
Бахышы тә'н едәр вәһши гәзалә,
Көзләри мәстанә, ағзы пијалә,
Кәрдәни минадыр мәним севдиким.

Ајна тутар, зәнәхдана күл дүзәр,
Һәр мујинә јүз мин фитнә-фе'л дүзәр,
Бәјаз кәрдәнинә сијаһ тел дүзәр,
Санасан сонадыр мәним севдиким.

Боју јарашыглы сәрви-хураман,
Әндамыдыр ағ күл, синәси мејдан,
Кәлағајы күлкәз, либасы әлван,
Бир күли-рә'надыр мәним севдиким.

Вағифәм, зүлфләрин бәндиванијәм,
О каман гашларын мән гурбанијәм,
Мәнә гәдр елә ким, көвһәр канијәм,
Демә ки, молладыр мәним севдиким.

* * *

Бахыб чәмалына гүрүр ејләмә,
Сән дә бир јол-әркан кәзәт, севдиким.
Јарын дили ширин кәрәк, үзү хош,
Едә ашигинә иззәт, севдиким!

Көзәл чоһдур, мөләк, пәризад да вар.
Кәлсин көрүм, һансы сән сифәтдә вар.
Нә шәһди-шәккәрдә, нә сәбатда вар
Ләбләриндә олан ләззәт, севдиким!

Нэлгэ гој үзүнэ зүлфи-пуртабы,
Көрэнлэр бэјэнсин, десин несабы,
Алтдан күлкээ, үстдэн јашыл тұрабы,
Бу рэнк илэн өзүн бээт, севдиким!

Эндамын күлдүр, еј сэнэм, сэрәсәр,
Истәрәм башына дөнөм сэрәсәр,
Дәлик-дәлик олду синәм сэрәсәр,
Гэмзә охун мәнә аз ат, севдиким!

Вагифтәк дәрдимәнд аз дүшәр әлә,
Нә фајда, гәдрини билмәдин нәлә.
Үзүнү бүрүјүб өртмә кәл белә,
Мәнимлә өзүнү дүзәлт, севдиким!

* * *

Јенә мәни јанар-јанар одлара
Дағылмыш ајрылыг салды, севдиким!
Мән һа кетдим мөһнәт илә, дәрд илә,
Чан сәнин јанында галды, севдиким!

Сијәһ зүлфүн бухаг алтда гајрылыр,
Ала көзләр чан алмаға сајрылыр,
«Чанандан ајрылан чандан ајрылыр»
Халг ичиндә бир мисалды, севдиким!

Сәрв гәддин сәнубәрә тән дејил,
Тамам сәнин тәкин күлбәдән дејил,
Дәхи әзәлkitәк сән көрән дејил,
Инди һалы јаман һалды, севдиким!

Гашларын гурулу јәткәк чәкилир,
Кирпикләрин дәјәр, чијәр сөкүлүр,
Данышанда гәндү шәккәр төкүлүр,
Дилин, додагларын балды, севдиким!

Ол Хәдичә һаггы, Сәкинә һаггы,
Хејрәнисә һаггы, Әминә һаггы,
Кәбә, Мәккә һаггы, Мәдинә һаггы,
Дәрдин бу Вагифи алды, севдиким!

* * *

Чох замандыр, јарын һәсрәтиндәјәм,
Кәләјди, бир ону бары көрәјдим,
Бүлбүлтәк фәрјадым чыхды фәләкә,
Чәннәт ијли күл'үзары көрәјдим.

Басајды үзүмә күл ајағыны,
Өпәјдим үзүнү, һәм додағыны,
Кәһ ачајдым ағ синәнин бағыны,
Гојнундакы гоша нары көрәјдим.

Кәһ алајдым кәрдәнини гучаға,
Кәһ үзүм сүртәјдим зүлфә, бухаға,
Кәһ да отурајдым габаг-габаға,
Данышајды, хош көфтары көрәјдим.

Билирмола бағрымдакы јараны,
Нечә јахмыш мөнтәк күнү гараны,
Јар мәнән кәсмәзди белә араны,
Бу гојмајан кимдир, бары, көрәјдим.

Вагифәм, һичрандыр мәним мәһшәрим,
Кечә-күндүз чанан олмуш әзбәрим,
Кәрәм ејләјибән кәлсә дилбәрим,
Кәсилирми аһу зары, көрәјдим?

* * *

Севдиким алајды үзүндән ниғаб,
Бир дә бахыб о чәмалы көрәјдим.
Тамаша едәјдим гаша, габаға,
Нәлгә зүлфү, хәтти, халы көрәјдим.

Олмушам мән она ашиги-дидар,
Тапылмаз бир белә көзләри хумар,
Ләбиндән нуш етмәк хәјалымда вар,
Јар билирми бу хәјалы, көрәјдим.

О хублар сәрвәри, сәрхош сәлатын,
Ачајды сәрәсәр көзәл сүфатын,
Гојајды, әмәјдим гәддин, нәбатын,
Ағзындакы шәкәр, балы көрәјдим.

Көнлүнү ајнатэк ејлөјди пак,
Бир сөз десәм, олмајайды гезебнак,
Дурајды гаршымда сәрхош, синөчак,
Хошигбалдыр, о игбалы көрөјдим.

Каһ нарын дәрөјдим, каһ күлләрини,
Каһ сијаһ зүлфүнүн сүнбүлләрини,
Каһ да бир тутајдым ағ элләрини,
Вагиф дер, нә мүлкү малы көрөјдим.

* * *

Сәнин тәки сијаһ телли, күл үзлү
Бу чүмлә чаһанда мән көрмәмишәм.
Ағзы назик, гашы узун, гәдди дүз,
Бир белә габағы кен көрмәмишәм.

Бир маһ үзлү севдим кечән сәнәдән,
Хырда халлар зәнәхдандан, чәнәдән,
Валлаһи, кечмишәм, һеч кимсәнәдән
Бир белә шөвкәтү шан көрмәмишәм.

Көзәлләр ичиндә түрфә, али шан,
Ширин-ширин дуруб, күлүб-данышан,
Чох көрмүшәм сијаһ зүлфү пәришан,
Амма ки, гәддинә тән көрмәмишәм.

Сәдәф дәнәһиндә дишләрин дүри,
Дејәр бу дүнјаја онун һәр бири.
Ја мәләксән, ја һурисән, ја пәри,
Инсандә сән тәки чан көрмәмишәм.

Сач кирпијиндән . . . . .
Сәнә гурбан јүз мин гашы каманлар,
Дуруб саллананда үзүлүр чанлар,
Вагиф дејәр, белә хан көрмәмишәм.

* * *

Өлдә ајна, көзә сүрмә чәкәндә,
Ала көзүн булағындан өпәјдим.
Зәнәхданын чеврасиндән, халындан,
Гәләм гашын габағындан өпәјдим.

Зүлф илән бәзәнби кәләндә үзүн,
Гәд едир јенә чан алмага көзүн,
Вәсфи-зәбанындан чыханда сөзүн,
Диләһи, дишин, додағындан өпәјдим.

Алајдым јашмағын, ачыб кәмәрин,
Чыхарыб әјниндән зәрбафын, зәрин,
Ијләјиб-ијләјиб зүлфи-әнбәрин,
Үздән сонра бухағындан өпәјдим.

Кечә-күндүз дуам будур тарыма,
Нола сәни сала бир күзарыма,
Ијләјиб-ијләјиб басам бағрыма,
Ики күлкәз јанағындан өпәјдим.

Вагифин бағрыны дөндәрдин көзә,
Бир одур ки, јарын чөврүнә дөзә,
Јарым салланыбан кәләндә бизә,
Дүшүбән әл-ајағындан өпәјдим.

* * *

Сәфалар кәтириб, тәһриф бујурдун,
Гәдәм басдын бизә, гурбан олдуғум.
Аз гала ки, сәнин һәсрәтин бизи
Инчәлтмишди, үзә гурбан олдуғум.

Сән кәлдин, нур долду евә, отаға,
Кәлдијин јоллара чаным садаға,
Дуруб гурбан олмағ сәнтәк гонаға
Нушдур чаныммыза, гурбан олдуғум.

Мән мајиләм, сәндән дүшмәнәм чаша,
Булуд зүлфә, ағ габаға, ај гаша,
Гој дојунча бахсын, етсин тамаша,
Һејранды көз көзә, гурбан олдуғум.

Сән гәддинә јашыл-аллар кејичи,
Вагиф дәхи сәнә гәзәл дејичи,
Шүкр аллаһа, дејил адамјејичи,
Нолур кәлсән бизә, гурбан олдуғум.

* * *

Саллана-саллана дөвлөтханадан
Бир чыха бојинэ гурбан олдуғум,
Көјдө мөлөк, јердө инсан көзөли
Сәнсэн, хош хојинэ гурбан олдуғум.

Һүснүн китабыны бүлбүлләр охур,
Јај гашын бағрыма хөдөнкин тохур,
Һөлгө бирчөјиндөн јасәман гохур,
Бәнөвшә мујинэ гурбан олдуғум.

Дәбләрин шириндир шәрбәтдән артыг,
Үзүнү көрмөкдир дөвләтдән артыг,
Ешијиндир сәнин чәннәтдән артыг,
Кө'бәји-кујинэ гурбан олдуғум.

* * *

Мәним јарым сығалланыб кәләндә,
Санасан ган сүзүр додағларындан,
Шө'лә верир зәнәхданын чеврәси,
Нур төкүлүр көјчөк јанағларындан.

Кәрдән чәкиб, тә'нә ғылар гулара,
Һәсрәтиндән бағрым дөнәр сулара,
Пәриләр өвләдә дерләр булара,
Булар да көзәлдир очағларындан.

Ағ синән көзәлдир, кәрдән көзәлдир,
Сәрәсәр эндамын бирдән көзәлдир,
Сәрв гәддин сәнубәрдән көзәлдир,
Голларың, топуғун бухағларындан.

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи.
Сән мәни ејләдди елләр күдүнчү,
Либасың әлвандыр, чарғат нарынчы,
Сачағлар јарашыр ғырағларындан.

Вағифин дәрдини биләјди јары,
Дәрдинә бир дәрман ғылајды јары,
Гәдәм басыб мундан кәләјди јары,
Өпәјдим әлиндән, ајағларындан.

* * *

Зүлфүн башы тахталаныб габагда,
Ғырағ верир ғәсабәнин алтындан.
Илан гуруғутәк гоша ғыврылмыш,
Учу чыхмыш зәнәхданын алтындан.

Гашын ишарәси, көзүн хумары,
Һәр бириси јүз мин фил кәмәндары;
Тәр синәдә ағ мәмәнин канары
Шө'лә верир кирибанын алтындан.

Сәнин һүснүн мат ејләјиб фәләји,
Чәннәтдә һурини, көјдә мәләји,
Ғызыл голбағлары, јанар биләји
Гучағлајыб кәһрүбанын алтындан.

Апарыбды мәнән руһи-рәваны,
Тамам ағы, һушу, динү иманы,
Ағаранда күлкәз јанағын јаны,
Титрәр зүлфи-пәришанын алтындан,

Вағифәм, чанана көндәрдим пејғам,
Көзүм јолларында галды сүбһү шам,
Кәлмәди ол сәрвгәдди күләндам
Бир чыхајды бу һичранын алтындан.

* * *

Еј зүлмү чох, гәлби гара бинграр,
Утанмазсан, амма һеч утанмазсан!
Нә анлағын вардыр, нә бир кәмалын,
Онун үчүн һәркиз сөзү ганмазсан!

Нә һүркүрсән мәнән, дөнүб авлара,
Дад ејләрәм, јетишмәзсән һавлара,
Сән дә мәним кими бу аловлара,
Ахыр јаначагсан, демә јанмазсан!

Көрүм, сәнин нәдән олду әјәрин,
Мәнәнмидир, ја гәјридән чәкәрин,
Ај бимүрвәт, мәкәр дашдыр чијәрин,
Мүдам сызылдарам, һеч усанмазсан!

Лә'нәт кәлсин о һүснүнүн бағына,
Салманам көзүнү багрым жағына,
Дөзүрсән дөз бу аҗрылыг дағына,
Мән даҗаннам, амма сән даҗанмазсан!

Вагиф, лә'нәт кәлсин җарын чанына,
Нә дәрдинә меҗл ет, нә дәрманына,
Онун тәки бивәфанын җанына,
Әкәр икид олсан, һеч доланмазсан!

* * *

Күлкүн сәрәндазын тазә күл кими,
Әфшан етмиш аҗ габағын үстүндән,
Јанағын җанында зүлфә тов вермиш,
Учун салмыш тәр бухағын үстүндән,

Каһ заман башына тирмә шал бағлар,
Каһ олур ки, зүлф кизләҗиб, хал бағлар,
Калаҗаҗын габағына ал бағлар,
Јашылын алтындан, ағын үстүндән.

Нә көзәл адамсан, аҗ гашлары јаҗ,
Һеч новчәван кәлә билмәз сәнә таҗ,
Күлабатын гыҗдыр, јохса јенки аҗ,
Өпәр, гучар күл јанағын үстүндән.

Бизим илә олуб һачагдан ашна,
Кенә һәр көрәнәдә истәр јашына,
Һичаб еҗләр, кәтан салар башына,
Огрун бахар о јашмағын үстүндән.

Вардыр ширин-ширин хош ихтилатын,
Нә фаҗда, Вагифә јох илтифатын,
Тавус ганадытәк учу чаргатын,
Пәрваз еҗләр солу сағын үстүндән,

* * *

Намә, кедәр олсан җарын кујинә,
Дәрди-дилим о чанана декилән!
Бүлбүләҗәм гөнчә күлүндән аҗры,
Бағрым дөнүб гызыл гана, декилән!

Гурбан олум кирпијинә, гашына,
Сел олубан гарыш ахан јашына,
Пәрванәләр кими долан башына,
Аташ тутуб јана-јана, декилән!

Дин-иманым дүз илгара бағлыдыр,
Һәсрәт чаным бир чүт нара бағлыдыр,
Мүрғи-руһим зүлфи-јара бағлыдыр,
Чох чәкмәсин зүлфә шана, декилән!

Гылмыш һүснүн шөфғү дәрими әфзун,
Аҗрылыг гәмминдә көз јашым Чейһун,
Ағлым башдан кетмиш, олмушам Мәчһун,
Бу Вагифә сән дивана декилән!

* * *

Бир фитнә феллинин, үзү халлынын,
Бир ширин диллинин гурбаныҗам мән,
Бир гәнд мөгаллынын, ләб зүлаллынын,
Бир ағзы баллынын гурбаныҗам мән.

Бир сүсән муҗлунун, сәмән боҗлунун,
Фәриштә хоҗлунун, мәләк соҗлунун,
Бир чәннәт куҗлунун, туба боҗлунун,
Бир шүмшад голлунун гурбаныҗам мән.

Бир көзү шәрлинин, чәнк нәзәрлинин,
Зүлфү әнбәрлинин, мүшк тәрлинин,
Бир сәмәнбәрлинин, зәр кәмәрлинин,
Бир инчә беллинин гурбаныҗам мән.

Бир чох үлфэтлинин, мәнэббэтлинин,
Бир мәрһәмэтлинин, шәфэггәтлинин,
Бир пәри теллинин, күн тәл'әтлинин
Бир мәнчәмаллынын гурбанаям мән.

* * *

Еј кирпији хәнчәр, гашы зүлфүгар,
Нечүн мөндән хәјалыны кәсибсәң?
Гојмазсан бахмаға хәттү халына,
Тамашаји-чәмалыны кәсибсән!

Сәк рәгибин фитнәсинә ујубсан,
Нејләмишәм, мөндән нә тез доубсан,
Кечә-күндүз мәни тәшнә гојубсан,
Ширин ләбдән зүлалыны кәсибсән.

Јашыныбсан, тамам дурубсан кендә,
Зүлфүн јашмағ алтда, сачын кәрдәндә,
Көрүмәз, һәр јерин салыбсан бөндә,
Бу галыны, о галыны кәсибсән.

Бу бојда, гамәтдә, шөвкәтдә, шанда
Сәнтәк көзәл јохдур чүмлә чаһанда,
Сәрасәр бағрымы, кечән заманда
Кәстәрибсән һилалыны, кәсибсән.

Мәкәр ки, ашигин гәмин јемәзсән,
Бу чөврү чәфадан сән иччимәзсән,
Хәстә Вағиф, һалын нәдир?—демәзсән,
Чавабыны, суалыны кәсибсән.

* * *

Оғрун баха-баха, еј чешми нәркиз,
Дәрдә салдын мәни, хәстәһал етдин,
Һәсрәтиндән өлдүм, өлдүм, дирилдим,
Нә бир јада салдын, нә суал етдин,

Һәр мәни көрәндә, еј чешми јағы,
О гәдәр ејләдин чанлар алмағы,
Каһ кәстәрдин, каһ кизләтдин јанағы,
Ахыр мәни дәрдә салдын, ал етдин.

Узун илләр сәнә галдым мән һәсрәт,
Зәррәчә көрмәдим мөһрү мәнэббәт,
Һәр заман ки, сәндән умдум шәфэггәт,
Бир дава башладың, галмагал етдин.

Әзәлдән вар иди лүтфү кәрәмин,
Каһбәкаһ бәријә сәјрү гәдәмин,
Вара-вара артды зүлмү ситәмин,
Билмәдим, сонрадан нә хәјал етдин!

Һәмншә бу иди фикрү хәјалым,
Икимиз бир јердә һәмдәм олалым.
Нејләмишди сәнә Вағиф, а залым,
Ону гәм әлиндә пәјимал етдин.

* * *

Гәдәм басдын, сән сәфалар кәтирдин,
Көзүм үстә, еј мәстанә, хош кәлдин!
Башу чаным сәнин пәјәндазындыр,
Пешкәшиндир бу гәмханә, хош кәлдин!

Тәшриф ки, бујурдун көтүрдүн гәдәм,
Кәрәкдир пәјнәү үз нисар едәм,
Доланам башына, дөнәм дәмбәдәм,
Нә ки, гуллуғунду—сана, хош кәлдин!

Мән гурбанам зүлфүндәки күлаба,
Гохусу тә'н едир ол мишки-наба.
Мәни дәрдин дөндәрмишди кәбаба,
Галмыш идим јана-јана, хош кәлдин!

Охлар вурдун мәнә көзү гаш илән,
Намәләр јазардым ганлы јаш илән,
Бујур, та бәндәлик едим баш илән,
Һәр нә гуллуғундур, чана, хош кәлдин!

Мэн Вагифәм, шүкүр, жетдим мурада,
Дэхи арзум јохдур фани дунјада.
Чох-чох кәрәм етдин, еј нуризада
Јетирдин дәрди дәрмана, кош кәлдин!

* * *

Өјүнмәсин кимсә, көзәләм, дејиб,
Ајры тәһәр олур халы көзәлини.
Күләш үзлү, ширин сөзлү, хошгылыг,
Ләбләриндән ахар балы көзәлини.

Гашы тағ-тағ кәрәк, габагы назик,
Агзы, бурну, дили, додагы назик,
Балдырлары јогуи, ајагы назик,
Вар әндамы олур долу көзәлини.

Јанагы күл, зүлфү јасәмән кәрәк,
Мәмәси диңк, ағ синәси кен кәрәк,
һалдан хәбәр верән, дәрдибилән кәрәк,
һеч олмаја мәкру алы көзәлини.

Јумру ола бухагы, кен ола үзү,
Чох дәрдемдән ола, дәрди билә өзү,
Күндә сүрмәләнә мәстанә көзү,
Әли ола ал һоналы көзәлини.

Өзкә илән һәркиз олмаја иши,
Гафийә, гәзәлдән чох чыха башы,
Булаггәк гајнаја һәм көзү, гашы,
Артыг ола һәм камалы көзәлини!

Көзәл кәрәк әл көтүрә чәфадән,
Ләззәт көрә һәр дәм зөвгү сәфадән,
Вагифәм, гачарам мән бивәфадән,
Гурбаныйам бир вәфалы көзәлини.

* * *

Дәрдин мәни һејвалара дөндәрди,
Еј сачлары сијаһ, үзү ағ кәлини!
Та ки, көрдүм чамалынын шө'ләсини,
Әриди бағрымда тамам јағ, кәлди!

Сәнин һәсрәтини вилајәт чәкәр,
Гәмзән јајы дөјәр, мәләләт чәкәр,
Чәмалындан мәләк хәчәләт чәкәр,
Һүснүн ејләр аја, күнә лағ, кәлини!

Нә олур, үзүндән ниғаб аласан,
Бир ләһзә һалыма нәзәр саласан,
Сәһәрдән ачылмыш тәзә лаласан,
Сәнин сәјрәнкахын олур дағ, кәлини!

Гәддинтәк нә әр-әр, нә шүмшад олур,
Ону көрчәк, гәмдән чан азад олур,
Мәним көнлүм сәнин илән шад олур,
Сән ејләрсән дамағымы чағ, кәлини!

Бәләләрдән сәни сахласын худа,
Сәнтәк көзәл елдән олмасын чуда,
Хәстә Вагиф өлсә, башына фәда,
Тәки олсун сәнин чанын сағ, кәлини!

* * *

Сијаһ зүлфүн гәддин илән бәрабәр,
Назик ағ әндамын бәјзә гар, кәлини!
Салланышын тамам чаһана дөјәр,
Сәнинтәк бир көзәл һарда вар, кәлини!

Мәләјикләр кәлир сәни салама,
Гәмзән мәни чапды, кәл бах јарама,
Шәккәр гүббәсидир, јохса шамама,
Гојнун ичиндәки гоша нар, кәлини!

Сәни севән әгли, камалы нејләр,
Дәхи көрмүш өзкә чәмалы нејләр,
Бу дүнјада мүлкү, о, малы нејләр,
Һәр ким олса сәнин илән јар, кәлин!

Кејибсән әјнинә кул пирәһәни,
Чәмалын шәләси тутмүш дөврәни,
Накаһдән көзләрим көрәндә сәни,
Галмады чанымда ихтијар, кәлин!

Һәсрәтиндән Вағиф дүшдү дәрдә, кәл,
Неч әјләнмә ирәлидә, кердә, кәл,
Бир кәлибсән, кәрәм, ејлә, бир дә кәл,
Көндүм чәкир сәнә нитизар, кәлин!

* * *

Хумар көзләрини севәндән бәри,
Дәхи өзкәсинә ујманам, кәлин!
Хорјат илә белә чан-чан олмусан,
Мәкәр ки, мән ону дүјманам, кәлин!

Чәфридар сүрмәни чәкибдир көзә,
Һаваланыб, дәхи ендирмәз бизә,
Мән һа билләм, ганын гајнар түксүзә,
Мән тутдуғум әлдән гојманам, кәлин!

Башына дөндүјүм, суларын јолу,
Кедәндә бош кедәр, кәләндә долу,
Мәмәләрин үстдән чатынын золу,—
Сән гыјсан, мән сәнә гыјманам, кәлин!

Башына дөндүјүм, телли, тоғалы,
Гашларын чанымы һагг-һаһаг алы,
Ағарыбдыр, гырхмаг олмаз сағгалы,
Валлаһ, үзүн үстә гојманам, кәлин!

Тахтына чыхманам, тахтын учадыр,
Гојнуна кирмәнәм, јары кечәдир,
Демәкинән Молла Пәһаһ гочадыр,
Сәни тамам јесәм дојманам, кәлин!

* * *

Дүјүн олду, бүтүн хублар јығылды,
Кәлмәди бир бизим күлбәдән кәлин.
Сән кәлмәдин дејин, јаса батмышам,
Кәлә көр, еј зүлфү јасәмән кәлин.

Бир гәдәм бас ки, тој сәнин тојундур,
Тојлар јарашығы сәнин бојундур,
Моллалар мәскәни сәри-кујундур,
Ону көрән дөнәр Кәбәдән, кәлин!

Чам ичмишәм мән, мәстанә кәлмишәм,
Ејләјиб бағрымы шанә кәлмишәм,
Сәнин һәсрәтиндән чанә кәлмишәм,
Әл көтүр бу назу гәмзәдән, кәлин!

Сөз тутулуб јүз мин сәнәм ојнаса,
Чәм олубан руму әчмә ојнаса,
Көјдә мәләк, јердә адәм ојнаса,
Һәзним олмаз һәркиз өзкәдән, кәлин!

Кәл ојна, әлиһә қалағәј дола,
Бујур, шабаш версин Вағифтәк гула!
Мат галыб десинләр, киминдир ола
Кәклик кими сәкиб, бу сүзән кәлин!?

* * *

Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди,
Дөндү бир афәти-чана көзләрин,
Апарды ағлымы, дин-иманымы
Сәнин белә бу мәстанә көзләрин.

Гәмзә тигин чәкди, чалды чанымы,
Бир чәллада дөндү, алды чанымы,
Кенә јанар ода салды чанымы,
Гојду мәни јана-јана көзләрин.

Ала көзләр хумарланыр, сүзүлүр,
Һәр гыја баһаида, чаным үзүлүр,
Мүжжанларын синәм үстә дүзүлүр,
Мејл едәндә бу мәкана көзләрин.

Гүсүнү күлө бәизэр, боюн минаја,
Чаным, гурбан олсун белә синаја,
Қирлијин хәдәнкин вурду синаја,
Етди бағрым шана-шана көзләрин.

Хәјалын көнлүмдә, көзүмдә кәзәр,
Хумар-хумар бахар, чанымы үзәр,
Шикәстә Вагифдән кәсмәсин нәзәр,
Рәһм ејләсин мән меймана көзләрин.

* * *

Бир сән кими көзәл јохдур дүнјада,
Ағзы ширин, дили-додағы ширин.
Дојмағ олмаз дидарындан бир заман,
Тамашасы, гашы, габағы ширин.

Сијаһ зүлфүн үз јанына доланмыш,
Оун һәр мүјинә јүз чан чаланмыш,
Санасан, шәккәрә, гәндә буланмыш
Мәмәси, синәси, бухағы ширин.

Тәрпәнәндә һәр тәрәфә күл гохар,
Мүшкү әнбәр гсхар, сијаһ тел гохар,
Басдығы јерләрдән миһәк, һил гохар,
Назик әли ширин, ајағы ширин.

Гашлар вәсмәләнир, көз сүрмәләнир,
Көзтәк јанағлары хош шә ләләнир,
Бахдыгча үзүнә чан чилвәләнир,
Олур бу Вагифин дамағы ширин.

* * *

Еј Мәккәни, Мәдинәни јарадан,
Бу фикир чәк әһвалына Вагифин.
Ол гашы гибләјә үз сүртмәк истәр,
Мәдәд ејлә игбалына Вагифин.

Көзүндән ираға дүшүбдүр јары,
Кәсилиб көнлүнүн сәбру гәрары.
Үз чевирмиш јенә Мәдинә сары,
Нә дүшүбдүр хәјалына Вагифин.

Мәним јарым дејил ол Кә'бәдән кәм.
Хал һәчәрүл-әсвәд, дәһаны зәм-зәм,
Бир заман олсајдым онунла һәмдәм,
Хәт чәкиләр вәбалына Вагифин.

Сәрхош дуруб мина бојлу сағыдан,
Јаралыдыр гәмзәси ол јағыдан.
Зүлфү әнбәр—ағлы башдан дағыдан;
Нә сөзү вар камалына Вагифин.

Јүз зүлфү пәришан, һинду хал олса,
Јүз шәкәр кәфтарлы, ләби бал олса,
Јүз шириндил, әнбәрбу марал олса,
Јетә билмәз маралына Вагифин.

* * *

Мәни гәрг ејләдин гәм дәрјасына,
Еј чешми-хумарым, нешүн ағладың?
Еј көзүм, нә дәјиб көјрәк көнлүнә?
Еј ширин кәфтарым, нешүн ағладың?

Кәрдәниндә зүлфүн тәр сүнбүл кими,
Сонадан үзүлмүш гарател кими,
Сән кәрәк күләсән гызылкүл кими,
Еј лалә рухсарым: нешүн ағладың?

Олмаја, сән мәни бинграр сандың,
Зарафат ејләдим, она инандың,
Нә дәјди көнлүнә, нәдән буландың,
Дишләри мирварым, нешүн ағладың?

Бағрым башын шан-шан ејләдин, дәлдин,
Дөнүм көзләринә, аз ағла—өлдүн;
Дәјәрдин, күләрдин, белә дејилдин,
Мәним чадукәрим, нешүн ағладың?

Һәр кәс көрән дәмдә өз сирдашыны,
Мәкәр төкәр габағыны-гашыны?!
Ода јахдын чиярмин башыны,
Вагиф дер: дилдарым, нешүн ағладың?

* * *

Башына дөндүжүм тој адамлары,
Сиз да дейин: тоја, кэлэн ојнасын,
Адыны демэрэм, елдэн ајыбдыр,
Филан кэсин гызы филан ојнасын.

Нэ мүддэтди она күвэнэн бизик,
Һасрэтин чэкмэкдэн чанымыз үзүк,
Һар элинэ алыб бир данэ үзүк,
Үзүјү дәстинэ алан ојнасын.

Бир туба бојлудур, боју новрестэ,
Һасрэтин чэкмэкдэн олмушам хэстэ,
Ишарэт ејлэрэм анлајан доста,
Достунун гэдрини билэн ојнасын.

Мэн Молла Вагифэм, ејлэрэм афган,
Көзлэрим да јаш јеринэ төкөр ган,
Узун бојлу, јенијетмэ новчаван,—
Мэни бу дэрдлэрэ салап ојнасын.

* * *

Бир бөјаз кэрдэнли, мэрмэр синэли,
Кэрдэнинэ гурбан мидалар олсун.
Учу тэр чығалы сијаһ теллэрин
Сэдгэси јашылбаш соналар олсун.

Нэ дедим мэн сэнэ, еј үзү маһым,
Сэн мэндэн күсүбсэн, еј гиблөкәһым,
Өлдүр мэни, көр вар исэ күнаһым,
Ал ганим эллэрдэ һаналар олсун.

Нечэ ки, көрүрсэн өзүи филмэсэл,
Чамалындыр чанан ичрэ бибэдэл,
Өзүн кими кэрэк хојун да көзэл,
Сэндэ нечүн белэ эдалар олсун?

Дост дост илә эбас јерэ савашмаз,
Севэнин севэндэн көнлү булашмаз,
Бикејф олмаг көзэллэрэ јарашмаз;
Көзэлдэ кэрэк хош сэфалар олсун.

Ешитдим күсүбсэн, тэргэнди дэрдим,
Јалварыб көнлүнү алмаг истэрдим,
Гуллуғуна намэ јазыб көндэрдим,
Биздэн сэнэ чох-чох дуалар олсун.

Вагиф, чанан илә тэрд олду ара,
Имдад сэнэ галды, ејлэ бир чара,
Бир гафијэ гајыр, көндэр ол јара,
Бөлкэ дэрдимизэ дөвалар олсун.

* * *

Јенэ бајрам олду хублар евиндэ,
Санасан, ачылыб таза күл бу күн,
Бөнөфшэ зүлфлэри аласан элэ,
Шанэтэк көзэсэн телбэтел бу күн.

Ким өлэ, ким гала бу бајрамадэк,
Чөһд ејлэ, јетэсэн күл андамадэк,
Кечалэр сүбһадэк, та ахшамадэк
Јарын кэрдэниндэ ола гол бу күн.

Санасан, үзүнү эрэг нэмидир,
Елә баһар фасли, күл шэбнэмидир,
Ихтилат базары, сөһбэт дэмидир,
Кэрэк дүшэ дост кујинэ јол бу күн.

Тамаша гыласан гаша, габаға,
Сүртэсэн үзүнү зүлфэ, бухаға,
Јар бэзэниб дуруб чанлар алмаға,
Өлмөли күнүндүр, Вагиф, өл бу күн!

* * *

Кэрдэниндэ, гамэтиндэ ајыб јох,
Амма нэ көзэлдир паршан зүлфүн!
Этриндэн динләнир сарасэр арваһ,
Ја мүшкин-энбэрдир, ја рејһан зүлфүн.

Күлаб сәпилібән дәјәндә шана,
Ғохуу чулғаныр чумла чаһана,
Дөндәрибдир мәни Шејх Сән'ана,
Нә дин гојуб мәндә, нә иман зүлфүн.

Ағ әлин ки, дәјәр о мүшки-наба,
Бәнзәр булуд ичрә кирән мәнтаба,
Нәлгәләнир, дөнүр учу гүллаба,
Асар күндә мин-мин дилу чан зүлфүн.

Јастылаһыб ај габағын јанында,
Башы чыхыр тәр бухағын јанында,
Сијаһ калып, ал јанағын јанында
Әскик олмаз һәркиз, һәр заман зүлфүн.

Вагифәм, олмушам зүлфә кирифгар,
Көнлүм виран, һалым хараб, күнүм зар,
Бир нәзәр гыл мәнә, еј чешми-хумар,
Ејләјибдир мәни сәркәрдан зүлфүн.

• • •

Ај кәнары габағында гыј кими
Көрүнүр, чулғаныр јанаға зүлфүн.
Саһасан булуддур, әнвәр үзүнү
Бәдр ајытәк алмыш гучаға зүлфүн.

Шаһмар тәки кәрдәһиндә буланыр,
Күлаб илә сығаланыр, суланыр,
Нәлгә дүшүб, бухаг алтда доланыр,
Баш гојур, сарылыр гулаға зүлфүн.

Әтрин көтүрүбдүр мүшкү рејһандан,
Учу чығаланыр, чыхыр дөрд јандан,
Ачыланда чаргат тәр зәһәхдандан,
Нә әчајиб дурур ғыраға зүлфүн.

Көз дојмаз вәсмәли кәман әбрудан,
Чан үзүлмәз сәмән ијли кејсудан,
Мәст едәр аләмн әнбәрин будан,
Һәр кәләндә сәндәл дараға зүлфүн.

Хәстә Вагиф онун сәркәштәсидир,
Бағры гызыл гаһын ағуштәсидир,
Һәр тари мүүттәр, чан риштәсидир,
Гојма ки, төкүлсүн ајаға зүлфүн.

* * *

Бир миһа кәрдәһли, күл үзлү јарын
Һәр ахшам, һәр сәһәр јанағындан өп.
Дуруб долан пәрванәтәк башына,
Сығалла телләрин, габағындан өп.

Бир көзәл көрмүшәм бу кәлән кәштә,
Фәрағы башында, севдасы башда,
Һәр ахшам, һәр сәһәр султаны чашда,
Галдырыб чәнәсин, бухағындан өп.

Нә ола охуја, һәм јаза Вагиф,
Мүштаг олдуң кәлән бу гыза, Вагиф,
Бир беләси кәләс кәр сизә, Вагиф,
Ејлә сәчдә, икрам, ајағындан өп.

* * *

Еј шаһы хубларың, шуху дилбәрин,
Сәндәг сәнубәрин хәчаләти вар.
Хош јарашыр сәнә дива нимтәнә,
Бу бәзәјин кәһә әләмәти вар.

Бу зибу зијәтин, шанү шөвкәтин,
Ме'рачн-риф'әтин, баһл-дөвләтин,
Һүснү-мәләһәтин, чешми-афәтин,
Бә гәддү гамәтин гијамәти вар.

Мәһбуһи-мүнтәхәб, бир али нәсәб,
Гәмзәсиндә гәзәб, сән сахла, јарәб,
Күл рүхлү, гөнчәләб, турунчу гәбгәб,
Лисанында әчәб һекајәти вар.

Олмаз белә адәм, жығылса аләм,
Мәләкдән мүкәттәм, әлауә әзәм,
Өзү бир шуҳ сәнәм, истигнасы кәм,
Бизә әмма һәрдәм нәзакәти вар.

Гашы јәј, чешми шуҳ, мүжканлары ох,
Чүмлә кәсдән артых, бәрабәри јох.
Чамалы јанында әј вә күн мәнсух,
Вагифин ондан чох шикајәти вар.

* * *

Интизар чәкмәкдән, јол көзләмәкдән,
Көнлүмүн нә табы, нә тагәти вар.
Јазан ола ајрылығын дәрдини,
Фәрһадү Ширинчә һекајәти вар.

Бир кимсә ки, мүштаг ола чәмала,
Көрәнләр билир ки, дүшәр нә һала,
Ол гамәтин һәр кәләндә хәјала,
Көрәсән ки, нечә гијәмәти вар.

Ешгин салыр чанымыза бир атәш,
Зүлфүн кими һалымыздыр мүшәввәш,
Еј тубији-чәннәт, сәнәдир пешкәш
Гарабағын һәр нә вилајәти вар.

Јүз көрсәк дә әкәр өзкә һәрәмдән,
Гуртулманых һәркиз фикрү әләмдән,
Сән кәл хилас ејлә бизи бу гәмдән,
Сәнни гәдәминин сәадәти вар.

Һичраны чәкмәјән дәрдимәнд олмаз,
Севәни севмәјән дилләсәнд олмаз,
Дост доста кәләндә јолда бәнд олмаз,
Ешгин тәригинин бу адәти вар.

* * *

Бир заман һавада ганад сахлајын,
Сөзүм вардыр мәнни сизә, дурналар!
Гатарлашыб нә дијардан кәлирсиз?
Бир хәбәр версәниз бизә, дурналар!

Сизә мүштаг дуруп Бағдад елләри,
Көзләјә-көзләјә галыб јоллары,
Аста ганад чалын, гафил телләри,
Һејифдир, саларсыз дүзә, дурналар!

Хејли вахтдыр, јарын фәрағындајам,
Пәрванәтәк һүснүн чырағындајам,
Бир ала көзлүнүн сорағындајам,
Көрүнүрмү, көрүн, көзә, дурналар!

Мән севмишәм ала көзүн сүрмәсин,
Бәднәзәр кәсибән, зијан вермәсин,
Сағын кәзин, лачын көзү көрмәсин,
Горхурам сәфнизи поза, дурналар!

Назәнни-назәнни едәрсиз аваз,
Руһлар тазәләнир, олур сәрәфраз,
Вагифин дә көндү чох едәр пәрваз,
Һәрдәм сизин илә көзә, дурналар!

* * *

Бир бөлүк јашылбаш соналар кими,
Јығылыб кәлибдир Газага гызлар.
Аја габағында гара гаш учун
Ендириб кәтирмиш гулаға гызлар.

Һәр бириндә миһа кәрдән, назик бел,
Сизә гурбан тамам өлкә, тамам ел,
Күлаб илән сығалланмыш гара тел
Хуб јарашмыш бәјаз бухаға, гызлар.

Гәмзә каман, мүжкан хәдәнк, көз ала,
Јуз ган олур, әјри бахсан һилала,
Сөзләри гәнд, ағызлары пијала,
Шәкар әзмиш дилә, додаға гызлар.

Еј ағалар, нечә ситәм етдиләр,
Вагифин чаныны чох ничитдиләр,
Јенә дуруб гатарлашыб кетдиләр,
Сөзләрин гојдулар ғыраға гызлар.

* * *

Мүшки чаргат конарында хумар көз
Сүзүлөр, сүзүлөр, кайбакай бахар.
Нејбәтиндөн ләрәә дүшөр чаныма,
Санасан, гулуна падишаһ бахар.

Сүрмәли көзләрин хош хәдәнки вар,
Бир күн мәнәббәтин јүз күн чәнки вар.
Өзкә бахан көзүн гејри рәнки вар,
Бу баханда, амма сим-сијаһ бахар.

Хоју мәланкдир, өзү пәрнназ,
Чилвәси гарычгај, чыггасы шаһбаз,
Чәкибдир үзүнә сијаһ сәрәндаз,
Булуд арасындан санки мән бахар.

Гызыл һәна гојмуш әл дырнагына,
Гөнчөләр дүзүбдүр сол вә сагына,
Сығал вериб јәј гашларын тагына,
Шүкр аллаһа, бизә гилләкаһ бахар.

Вагиф чандан мүштаг олур мүштага,
Мүштаг олмајандан гачар ираға.
Бахан бахмаг кәрәк габаг-габаға,
Көз училә бахан банкраһ бахар.

* * *

Көз галды јолларда, чан нитизарда,
Кәлмәди чанандан, тәзә бир хәбәр.
Мәним тагәтим јох гәләм тутмаға,
Ким ола ки, јара јаза бир хәбәр.

На гәдәр ки, мән ағларам дәмәдәм
Әһвалым билирми, ола, о һәмдәм.
Ел тамам јағыдыр, јохдур бир адәм,
Верә мәндән пәрнназә бир хәбәр.

Көр һесабын мән чәкдијим азарын,
Бу даду фәрјадын, бу аһу зарын,
Бади-сәба, әкәр дүшсә күзарын
Сөјлә хәлвәт бу һәмраза бир хәбәр.

Әзәлдән гамәти белә дејилди,
Бир јәј гаш охундан сонра әјилди.
Вағрым дәлиидијин һәр јетән билди.
Јетишмәди тирәндаза бир хәбәр.

Булбүлү гөнчәји-хәндан өлдүрдү,
Пәрванәни шәм'и-сузан өлдүрдү,
Вагифи атәши-һичран өлдүрдү.
Аман, верин о шаһбаза бир хәбәр.

* * *

Еј чананым, сән бәзәниб кәләндә,
Ају күн гаршына пишваза кедәр.
Кәбәји-кујинә күндә мин кәрә,
Мәләкләр јығылыб намаза кедәр.

Ағ күлә тәшбеһдир бәдәнин бүтүн,
Дәрдиндән аләмә салмышам бир үн,
Сәни севән чаван олур күнбәкүн
Гарымаз, башатан тәр-тазә кедәр.

Сәнубәр гамәтин нә хош хурамдыр,
Һәсрәтиндән сызылдајан јарамдыр,
Сәндән ајры дирлик мәнә һарамдыр,
Ахыр бир күн өмрүм күдаза кедәр.

Синәси мәрмәрдир, сәрвдир гамәт,
Үзүңү көрмәсәм, гонар гијамәт,
Отуруб зүлфүндән етсәм һекајәт,
Дәрдим артар тули-дираза кедәр.

Сән күлсән, бүлбүл сев, хары истәмә,
Һәркиз камал истә, вары истәмә,
Мејл ејлә Вагифә, сары истәмә,
Өзү шаһбаз олан шаһбаза кедәр.

* * *

О тубу бахышын ыхды аламы,
Хумар көзләрнн нә гиямәт ејләр,
Кә бәји-кујини көрән кимсәнә
Нә заман гибләји зијарәт ејләр?

Дурнателли, топгун тәрлан чилвәли,
Көрмәмишәм сәнтәк назлы-гәмзәли,
Сәрәсәр јахасы гызыл дүмәли,
Бахдыгча өзүнә фәхәрәт ејләр.

Ејиб јохдур шөвкәтиндә, шанында,
Гашу габагында, һәм дәнанында,
Шәрт дејилдир јатыб-дурам јанында,
Кендән бахмаг мәнә кифәјәт ејләр.

Вагиф бахар зүлфи-пәришанына,
Тәрк ејләр мәсчиди, кәләр јанына,
Сидги-дилдән чанын гатса чанына,
Һурију гылмана мәләмәт ејләр.

* * *

Бир белә чаванын әгли кәм олса,
Бахырсан ки, севкисинә наз ејләр,
Чан гурбан едәни гојар бурада,
Кедәр, өзкәләри сәрәфраз ејләр.

Әзәл өзү дејәр: ди дур кәл бәри,
Сән дуларсан, ајаг гојар о кери,
Нә өзүн јарыдыр, нә севәләри,
Бир пара адамы кәркәвәз ејләр.

Дурғузарсан, үзүн дивара тутар,
Фикр едиб, фикр едиб мүркүләр, јатар,
Диндирәрсән, динмәз, ағырлыг сатар,
Синәсиндә шыг-шыг пул аваз ејләр.

Өзүнүн һа бағры оlanda кабаб,
Кечә ејләр адам көрәндә һичаб,
Нагис-нагис чәкәр үзүнә нигаб,
Јүнкүл-јүнкүл гачар, е тираз ејләр.

Севәни сеvirәм чану башынан,
Көзүм дүшмәнидир гачыб јашынан,
Бир јар ки, даныша көзү гашынан,
Вагиф она чанын пәјәндаз ејләр.

* * *

Јај гаш бучагында, ал јанәг үстә
Нә хош хумарларың мәстанә көзләр.
Сүрмәли кирпикдән охлар чәкилиб,
Ејләјиб бағрымы нишанә көзләр.

Гәмзә пејканилә төкдү ганымы,
Хәталара салды дин-иманымы,
Әкри дурду, сүзкүн бахды, чанымы
Алды о шух көзләр, амма нә көзләр.

Симасы шәһлаји, тәрһи бадами,
Бахышы мөһрибан, өзү һәрами,
Гулдур она сијаһ зүлфүн тәмами,
Ола билмәз белә шаһанә көзләр.

Сәмән ијли, сәһаби зүлф, ај габаг,
Гөнчә дәнән, дүр диш, әргәван додаг,
Мүнәввәр үз, лалә зәнәх, тәр бухаг,
Тамам бир јанәдир, бир јанә көзләр.

Вагиф ки, дүшүбдүр әглу камалдан,
Әсқик олмаз башы говгадан, галдан,
Нә зүлфләрдән билли, нә хәттү халдан,
Ејләјибдир ону диванә көзләр.

* * *

Еј марал бахышлы, сона сығаллы,
Нә көзәлдир сәндә о гара телләр.
Кәмәнд кими төкүлүбдүр кәрдәнә,
Дәнүбдүр сәрәсәр шаһмара телләр.

Сэнэ сыгал вериб, эчэб тэр дүшүб,
Һөрүлүб гэддилэн бэрабэр дүшүб.
Санасан малөкдөн балу нэр дүшүб.
Дүзүлүб далында гатара теллэр.

Бөнөфшэдэн тазэ, сүнбүлдэн көзэл,
Өгүб, учу дүшүб о белдэн көзэл,
Һеч тел көрмэнишэм бу телдэн көзэл,
Олмајыбдыр белэ ашкара теллэр.

Сэнэ һејран олуб халгын чохусу,
Көрөлэрин кәсилбдир јухусу,
Мүшкү әнбәр кими кәлир чохусу,
Дөнүб Чиндән кәлән өттара теллэр.

Зүлфләрини чин-чин гојуб үзә сән,
Саллан сәрхош, сејрана чых дүзә сәл!
Сән кәрәкдир Вагиф илән кәзәсән,
Көрүнмәјә һәркиз әјјара теллэр.

* * *

Күнәш үзү, хош гылыгы чанансан,
Гашларын бәнзәјир һилалә, Јетәр.
Һигаб атыб сәрхош-сәрхош кәзәндә,
Охшајырсан јорғун маралә, Јетәр.

Сәнсэн мәним тубам, сәрвим, шүишадым,
Гәмзәси һарамы, чеши чөлладым,
Дүн кечә фәләјә чыхды фәрјадым,
Ришмәди кушинә бу налә, Јетәр?

Нә көзәл јарашыб ал, јанагына,
Назикдир, дәјмәсин әл јанагына;
Зүлфү бухагына, күл јанагына,
Нә бөнөфшә бәнзәр, нә лалә, Јетәр.

Мән бир гулам, чаным ода салмышам,
Јасланыбан дост кундә галмышам,
Вагиф кими молладан дәрс алмышам,
Кәл јетирсин сәни кәмалә, Јетәр.

* * *

Јенә гәһри кечиб хублар шаһынын,
Биздән лүтфи-шәфғәтини кәсибдир,
Әввәлки тәк дәхи бахмаз јүзүмә,
Јүз дөндәриб илтифаты кәсибдир.

Мәндән күсүб, јалварырам барышмаз,
Синә ачыб, гучаглашыб, сарышмаз,
Күндәки тәк күлмәз, дејиб данышмаз,
Ширин-ширин һекајәти кәсибдир.

Мәнә үмид вериб, чәкмә гәм демәз,
Дәрдинә дәрманы едәрәм демәз,
Тәклиф едиб бир ләбимдән әм,—демәз,
Һәм шәккәри, һәм набаты кәсибдир.

Әјибдир гәддими јај-гаш габагда,
Көзүм галыб зәнәхданда, бухагда,
Сәбр-гәрарымы күлзар јанагда,
Сијаһ зүлфүн о зүлматы кәсибдир.

Вагифәм, чох мүштагәм бир һикарә,
Нә гылым, ејләмәз дәрдимә чарә,
Һеч билмәнәм нә олудур бу јарә,
Күләр үзү, хош сифаты кәсибдир.

* * *

Һәгдир, көзәл чохдур чаһан ичиндә,
Көзәлдә бир назу гәмзә кәрәкдир.
Дидарыны көрмәк иман тазәләр,
Гашы гиллә, үзү Кә'бә кәрәкдир.

Боју миһна кәрәк, синәси мәрмәр,
Бәјаз ола күл әндамы сәрәсәр.
Әлиндә әл һанә, зүлфүндә әнбәр,
Гашында, көзүндә сүрмә кәрәкдир.

Саллана султани-дибапуш кими,
Үзүнү дөндәрә бир сәрхош кими,

Сығаллана һәрдем тәрлан гуш кими,
Тамам сүмүүндә чилвә кәрәкдир.

Бармағында хатәм, кушиндә тәнә,
Киреһ-киреһ зүлфүн төкә кәрдәнә,
Күләбәтнин көйнәк, абы нимтәнә,
Јахасында гызыл дүмә кәрәкдир.

Пәрванәтәк өзүн ода салмаға,
Јасланыбан ешијиндә галмаға,
Бир белә көзәлә гурбан олмаға,
Вагиф кими гәллаш кимсә кәрәкдир.

* * *

Мән сәнә олмушам дидар ашиги,
Сән үзүнү бүрүмәјин нәдәндир?
Ширин сөзләринин чох мүштағијәм,
Данышмајыб киримәјин нәдәндир?

Әлин далда тутуб, башын јанында,
Һәркиз тел көрүнмәз гашын јанында,
Мәннин кими бир сирдашын јанында
Гајым-гајым сарынмағын нәдәндир?

Ешги кәрәк көзәл олан кимсәннин,
Та гылмаја тәркин назу гәмзәннин,
Јарлыгда ки, јохдур хәјалын сәннин,
Бәс дүнјада јарынмағын нәдәндир?

Әнбәр зүлфүн белә төкдүнү јана,
Бир бәри бах—сәнә чанын гыјана,
Отуруб-отуруб јөнү о јана,
Дуруб-дуруб јеримәјин нәдәндир?

Вагифәм, чох ә'ла бир көвһәр идим,
Сафлыгда лада бәрәбәр идим.
Та ки, сәни көрдүм, мумтәк әрдим.
Һеч демәзсән әримәјин нәдәндир?

* * *

Әкәр јарсан, кәл сармашаг гол-бојун,
Дуруб далдалардан бахмағын нәдир?
Јар дејилсән, чәк ајағын, кери дур,
Чанымы одлара јахмағын нәдир?

Ешг севдасына һеч кәс пис демәз,
Мәһәббәт јолундан ајаг кәс, демәз,
Көз көрмәсә, дәли көнүл истәмәз,
Бәзәниб гаршыма чыхмағын нәдир?

Вагифин бағрыны гана дөндәрдин,
Сәк рәғибү үстүмүзә ендәрдин,
Мәнә кизлини бир нишанә көндәрдин,
Ашкара башыма гахмағын нәдир?

* * *

Хубларда ки, зөвгү сәфа дејирләр,
Фәрбеһ күл әндамда, ағ бәдәндәдир.
Көнүл асајиши, чанын раһәти
Күлкүн зәнәхданда, тәр зөгәндәдир.

Бир јоғун балдырлы, јумушаг дилзи,
Бир сәрхош јеришли, мәстанә көзлү,
Бир ајна габаглы, бир күнәш үзлү
Көзәлин һәсрәти, дәрди мәнәдәдир.

Әввәл көзәлләрдә кәрәкдир чағлыг,
Ондан сонра ола садәлик, ағлыг;
Нә ағзында јашмаг, нә үздә јайлыг,
Чиркинлик үзүнү бүрүјәндәдир.

Гашилен, көзилән чикәр ган олур,
Зүлф севәндә нә диги, нә иман олур.
Чан гушу халларда бәндәван олур,
Дирлик зөвги-ләбдә, һәм дәһәндәдир.

Ејбсиз көзөлиң хош олур хоју,
Кизләмәз чәмалы, гамәти, боју,
Көрәндә Вагифтәк хош көфткүју,
Мәһәббәт ејләр ки, бу куюјәндәдир.

* * *

Еј Қә'бәм, Кәрбәләм, Мәккәм, Мәдһнәм,
Бир заман куюјәндә зијарәтһмдир.
Гһблә дејиб, гашларына баш әјмәк—
Кечә-күндүз мәним ибадәтһмдир.

Һәр нә десәм, сән иңчимә сөзүмдән,
Сәрхошунәм, јох хәбәрим өзүмдән,
Шол гамәтһиң јайыпһанда көзүмдән,
Санасан ки, һәшрү гһјәмәтһмдир.

Бағламышам дин-имәни зүлфүнә,
Мәним киһи һејран һаны зүлфүнә,
Тапшырыб кедирәм чаны зүлфүнә,
Јахшы сахла, сәндә әманәтһмдир.

Сәнсән мәним ајым, күнүм, һилалым,
Дөвләтһм, иғбалым, чаһым, чөлалым,
Көзәл үзүн даим фикрү хәјалым,
Сөзүн дилдә шһрини һекајәтһмдир.

Соналар хәчилдир сүјәһ телһндән,
Тутиләр лал олур шһрини дилһндән,
Шһкәстә Вагифәм, сәһни әлиһндән
Һәр кимә ки јетсәм, шһкајәтһмдир.

* * *

Сәвдиким, ләбләрин јагута бәнзәр,
Сәрасәр дишләрин дүрдәнәдәндир.
Сәдәф дәһһанындан чыхан сөзләрин
Һәр бири бир гејби-хәзанәдәндир.

Нәдәндир сөзүмә чаваб вермәмәк,
Һәм чәмал кизләјиб, үз көстәрмәмәк.
Кечәләр көзләрим хабы көрмәмәк,
Ол сүјәһ нәркисә-мәстанәдәндир.

Мән һа сәһни нури-илаһи санһнам,
Чәмалыһнын шә ләһинә долаһнам,
Атәшһнә мәрду мәрданә јанһнам,
Бу хасијјәт мәнә пәрванәдәндир.

Бир намә јазмышам чан үзә-үзә,
Бади-сәба, апар сән о күл үзә,
Сорушса јар ки, бу кимдәндир бизә?
Сөјләкиләң:—Сизин диванәдәндир.

Хумар-хумар бахмағ көз гајдасыдыр,
Лаләтәк гызармағ үз гајдасыдыр,
Пәришанлығ зүлфүн өз гајдасыдыр,
Нә бади-сәбадән, нә шанәдәндир.

Мүштағдыр үзүнә көзү Вагифһиң,
Јолунда пәјәндәз үзү Вагифһиң,
Сәнсән фикри, зикри, сөзү Вагифһиң,
Гејри сөз јанында әфсанәдәндир.

* * *

Ај ағалар, сизә бир әрз ејләјим:
Бу күн гар јағыбдыр, дизә чыхыбдыр.
Бир көзәлиң һәсрәтһни чәкәрдим,
Тәзә-тәзә кәлиб бизә чыхыбдыр.

Бахдым әтварһнә—бир түләк тәрлан,
Бахышын көрәндә мән олдум һејран,
Дурушу маралды, јерһни чејран,
Ја бир мәст аһудур, дүзә чыхыбдыр.

Бир малаһәт каны, Јусифи-сәһи,
Көрмәһишидә көзүм белә һнсаны,
Шүкр тәғдирһнә көрәһини каны,
Санасан бир ајды, тәзә чыхыбдыр.

Гыја бахды мәнә, гәрг олдум гәмә,
Кәлмәди кәмәндә, сөһбәтә, дәмә,
Әл атдым кәрдәнә, ачылды мәмә,
Сорушду Вагифдән: мәзә чыхыбдыр?

* * *

Еј сымасы тәрлан, синәси топғун,
Сонатәк телләрин чығаланыбдыр.
Башына дөнмәкдәи әлми көтүррәм!
Чән мүргү зүлфүндә јуваланыбдыр.

Јохдур бәрәбәрин инсанда сәнин,
Һурисән, пәрисән—бәһишт мәскәнин.
Шүмшад кими чәкилибдир кәрдәнин,
Сүраһија дөнүб миһаланыбдыр.

Тутиләр сөз тәһрин данышса јүз кәз,
Белә ширин-ширин даныша билмәз.
Ағ әлләрин олуб әчәјиб күлкәз,
Гана батыб, јохса, һәналаныбдыр?

Гашын чәллад, көзүн шухи-ситәмкар,
Һәр баханда јүз ган ејләр ашикар,
Јенә чан алмага хәјалыны вар?
Мәстанә көзләрин алағаланыбдыр.

Вагифә, еј сәнәм, чөврү аз ејлә,
Хәјалыны хәјалыма саз ејлә,
Бундан белә бизи сәрәфраз ејлә,
Чаным чох јолунда чәғаланыбдыр.

* * *

Јасәмән телләрин, нәркиз көзләрин,
Мәнимлә көзәлим чохдан јағыбдыр.
Инсаф ет, өлдүрмә күһаһсыз гулу,
Әл-әлдән үзүлүр, јаман чағыбдыр.

Камаллы көзәлдә хәта кәм кәрәк,
Севки кәрәк, сөһбәт кәрәк, дәм кәрәк,
Ашигә вәғалы бир һәмдәм кәрәк,
Һәмдәмсиз бал јесә, она ағыдыр.

Баһари-өмрүнү версә дә баша,
Ашығ мәшүгәдән усанмаз, һаша!
Фәрһад Ширин үчүн сығынды даша,
Мәчһунун овлағы Лејли дағыдыр.

Ашһасындан үз чөвирсә бир гафил,
Онда бәфа олмаз, ону јәғни бил,
Сона кәклик сара јуса нечә ил,
Лачын галхар, јувасыны дағыдыр.

Гышын шиддәтиндән чәкинмәзсә јаз,
Чалханмаз көлләрдә нә өрдәк, нә газ,
Вагифин көксүнә башдан чар-чарпаз
Чәкилиб һачандан—чанан дағыдыр.

* * *

Гасид, тезчә јардан кәтир бир хәбәр,
Ол күли-хәнданым нечүн ағлајыр?
Залымын торундан чыхмыш кәнара,
Хуб түләк тәрланым нечүн ағлајыр?

Бәнәфшә әтр алыр зүлфү мујундан,
Вахан дојмаз гамәтиндән, бојундан,
Инсаф дејил, гурбан дејәм гојундан,
Она гурбан чаным, нечүн ағлајыр?

Вагиф, чохдур дәрдин, мән дә биләрәм,
Бир күн көрмәјәндә, јәгин өләрәм,
Ағласан ағларам, күлсән күләрәм,
Хәстәјәм, дәрманым нечүн ағлајыр?

* * *

Ал кејиниб чыхсан күлшән сејринә,
Јағылы башына күлләр доланыр.
Мәһтаби-һүсүнә бәндә фәрмандыр,
Гуллуғунда ајлар, илләр доланыр.

Көрмөмишөм сәнтөк бир мөлөкжада,
Дәрдини чөкөрөм һөддөн зијада,
Кирпикләрин учу дүшәндә јада,
Бағрымын башында милләр доланыр.

Мән бир Фәрһад, сән бир Ширин дәнһансан,
Дәрдин заһир, амма өзүн нәһансан,
Көзәллик бабында шаһи-чәһансан,
Ешижиндә жүз мин гуллар доланыр.

Елзәжибсән мәни ешгә кирифтар,
Күндүзәм бигәрар, кечәләр бидар,
Рөвзеји-кужиндә көзәндә әгјар,
Чешмим кирдабында селләр доланыр.

Тәбләрин бағрымы пүрхун еләмиш,
Ахытмыш көз јашым Чейһун еләмиш,
Һәсрәтин Вағифи Мәчһун еләмиш,
Оһун үчүн кәзир чөлләр доланыр.

* * *

Бајрам олду, һеч билмирәм нејләјим,
Бизим евдә долу чувал да јохдур.
Дүкијлә јағ, һамы чоһдан түкәнмиш,
Әт һеч әлә дүшмәз, мотал да јохдур.

Аллаһа бизмишик наһүкүр бәндә,
Бир сөз десәм дәхи гојмазлар кәндә.
Халғ батыбдыр ноғла, шәкәрә, гәндә,
Бизим евдә ахта зоғал да јохдур.

Бизим бу дүнијада нә малымыз вар,
Нә дә евдә саһибчамалымыз вар.
Вағиф, өјүнмә ки, камалымыз вар.
Аллаһа шүкүр ки, камал да јохдур.

* * *

Күр ғырағынын әчәб сејрәнһаны вар,
Јашылбаш сонасы, һајыф ки, јохдур!
Учу тәр чығалы сијаһ телләрин
Һәрдән тамашасы, һајыф ки, јохдур!

Ғыш күнү ғышлағы Ғырағбасанын,
Көздүр Араны, чүмлә-чәһанын,
Белә көзәл јерин, көзәл мәканын
Бир көзәл обасы, һајыф ки, јохдур!

Чохдур ағ бәдәнли, бүллур бухағлы,
Лалә зәнәхданлы, гөнчө додағлы.
Амма ширин дилли, ачығ габағлы,
Көнүл ашинасы, һајыф ки, јохдур!

Һавасындан торпағынын, јеринин
Далдызмаз дәнһанын, ләби-ширинин,
Пәри чоһдур, нә фәјда һеч биринин
Адамлығ әдасы, һајыф ки, јохдур!

Учу әшрәфили булуд кими сач,
Дал көрдәндә һәр һөрүјү бир гулач,
Кәлағайи әлван, гәсабә ғығач,
Алтындан чунасы, һајыф ки, јохдур!

Зәр һашијә ал нимтәнә үстүндә,
Халлар үз јанында, чәнә үстүндә,
Бухағын алтында, синә үстүндә,
Зүлфүн бурулмасы, һајыф ки, јохдур!

Лачын тәки башда ала томаға,
Јашмағы тутмаја дншә, додаға,
Чәллад кими дуруб габағ-габаға
Бахыб чан алмағы, һајыф ки, јохдур!

Чүнки јорғунујам мән бу јолларын,
Ғајдасыны билләм һәр үсулларын,
Күмүш биләкләрин, бәјаз голларын
Сары кәһрәбасы, һајыф ки, јохдур!

Ајна тутуб һәрдәм чамал көрмәси,
Зүлфә, зәнәхдана сығал вермәси,
Сәһәр ала көзүн сијаһ сүрмәси,
Әлинин һәнәсы, һајыф ки, јохдур!

Вағиф һағдан диләр лүтфү кәрәмләр,
Белә јердә галан, валлаһ, вәрәмләр.
Јенә јада дүшдү бизим сәнәмләр.
Кетмәјин бинасы, һајыф ки, јохдур!

* * *

Еј чаным чөллады, өмрүм жагысы;
Мэкэр сәндә, залым, дин-иман жохдур?
Кечә-күндүз һәсрәтини чәкмәкдән
Үзүлүбдүр, мәнәдә дәхи чан жохдур.

Сәк рәгибин бир даш дүшсүн башына,
Гојмаз ки, јар илән олаг ашына,
Һәгдир, јанан чохдур ешг аташына,
Мәнимтәк од тутуб алышан жохдур.

Еј гашлары һилал, јанаклары күл,
[Еј] зүлфләри рејһан, халлары фүлфүл,
Ашығын өлдүрән бирәһмү бидил,
Сәнинтәк аләмдә ев јыхан жохдур!

Сәни севән олур һәмишә дилшад,
Сојун адәмидир, чинсин еризад,
Гәмәтин әр-әрдир, голларын шүмшад,
Бу шә'нү шөвкәтдә һеч инсан жохдур.

Вагиф, һалын ситәмкара демәјә,
Јалварыбан вара-вара демәјә,
Бу хәстәнин әрзин јара демәјә,
Мәкәр бу арада мүсәлман жохдур!

* * *

Һәр јетән көзәлә көзәл демәнәм,
Көзәлдә бир гејри әләмәт олур:
Зүлф бир јана дүшәр, кәрдән бир јана
Өзүн билмәз, бир өзкә бабәт олур.

Ојнајанда пәрваз едәр нимтәнә,
Зүлф дағылар, үздә дөнәр хәрмәнә,
Сәрәндазын учу дүшәр кәрдәнә,
Ачылса бел-бухун, гијамәт олур.

Мүжкан охун атар, јәј гашын чәкәр,
Дәләр бағрым башын, үрәјим сөкәр,

Сөзү дузлу олур, додағы шәкәр,
Һекајәти ширин һекајәт олур.

Кәрдәнинә мүшкин телләр дүзүлүр,
Һәр гыја баханда чанлар үзүлүр,
Сүрмәләнмиш сижәһ көзләр сүзүлүр,
Отуруб дурмағы гијамәт олур.

Көзәл олан белә алишан кәзәр,
Һигаб чәкәр, зүлфү пәришан кәзәр,
Сәһәр сејрә чыхар, күлүшан кәзәр,
Севмәјиндә тамам һәрарәт олур.

Вагиф гурбан олсун гоша тағына,
Зүлфү үз јанында, үзү ағына,
Белә көзәл дүшә ај габағына,
Тамаша ејләјән битагәт олур.

* * *

Бәнәфшә гохулу јардан ажрылан,
Күндә јаса батар, күнү зар олур,
Чанында ихтијар галмаз зәррәчә,
Кечә бидар, күндүз бигәрар олур.

Ажрылыг бир јанар оддур, газылар,
Јазылмасын һәркиз белә јазылар.
Ол күмүш биләкләр, шүмшад базулар
Јада дүшәр, ишим аһу зар олур.

Баһадур демәзләр һәркиз сајана,
Көрүм, лә'нәт олсун јардан дојана,
Көзәл севән кимсә кәрәк дајана,
Дост јолунда човғун олур, гар олур.

Бахышы мәст олур чешми-хумарын,
Чәннәтдән артыгдыр зөвгү дидарын,
Ағ синәли, шәкәр мәмәли јарын,
Чәфасыны чәкмәк ширин кар олур.

Вагиф, яр јаныгы јаман афәтдир,
Ајрылыг зүлүмдүр, бир гијамәтдир,
Көзәлләрдә белә бабәт бабәтдир,
Кими доғру, кими бинграр олур.

* * *

Гајнар көзләриндән, шух бахышындан
Әчајиб фитнәләр, фелләр көрүнүр.
Сәф-сәф дуран сијаһ кирпикләриндир,
Јохса ки, көзүмә милләр көрүнүр?

Ағзы пијаләсән, гәдди миңасән,
Нечин отурусан мәндән јана сән?
Сән мәкәр ки, јашыл башлы сонасан,
Сәндә тәр чығалы телләр көрүнүр!

Кедән, кетмә, бир бәри бах, ај кедән,
Көзүм дојмаз сәнтәк көзәл кимсәдән.
Каһ јахалан шә'лә верир ағ бәдән,
Каһ олур ки, назик әлләр көрүнүр.

Гәддин тә'нә вурар о сәрви-наза,
Чан гурбан ејләрәм сәнтәк шаһбаза,
Үзүн кими, зүлфүн кими тәр-таза
Нә лаләләр, нә сибүлләр көрүнүр.

Вагиф, јад ет сәни јад ејләјәни,
Мән севирам мәнә јарым дејәни.
Гојмаз көз өнүдән севән севәни.
Көнүлдән көнүлә јоллар көрүнүр.

* * *

Бир ала көзлүнүн, сәрви-рәванын,
Кәрәк гуллуғунда дурасан дүрүст,
Һоналы әлләрин, назик бармағын
Јетириб дәстиндән тутасан дүрүст.

Гојмајасан чыха јарын сәсини,
Әјниндән сојасан тој либасыны,
Өпәсән, гучасан ағ синәсини,
Мүшк-әнбәр ијинә батасан дүрүст.

Јахасынын бағу бәндин үзәсән,
Чәнкәләјиб ағ мәмәсин әзәсән,
Әл узадыб баш бәзәјин позасан,
Һәр бирин бир јана атасан дүрүст.

Вагиф дејир, көзәл севмәк арәстә,
Өпәсән, гучасан, дүшәсән хәстә,
Үзүнү гојасан үзүнүн үстә,
Мәст олуб јанында јатасан дүрүст.

* * *

Бир ајна габағлы, тәр синәли јар,
Чох муштағдыр сизин чәмала Вагиф,
Һәсрәтин чәкмәкдән јаныб одлара,
Көркүнән, дүшүбдүр нә хала Вагиф.

Һәсрәтиндән әлиф гәдди дал олуб,
Мат галыбдыр, ширин дили лал олуб,
Бир дәрдә дүшүбдүр хәстәһал олуб,
Чох бәләјә олур һәвалә Вагиф.

Чәмалын мүштағи аһу зар чәкәр,
Дәрдин бир чәкмәз, сәд һәзар чәкәр,
Үзүнү көрмәјә итизар чәкәр,
Нә күл дәрмәк истәр, нә лала Вагиф.

Олса јүз миң туба бојлу күл бәдән,
Һәзз ејләмәз сәндән гејри кимсәдән,
Сәнин чанын үчүн, өлән күнәчән
Һәркиз дүшмәз өзкә хәјала Вагиф.

Һәр кәсин јох исә ағлы, камалы,
Дүнјада алыбдыр саһиб чамалы,
Чүнки белә имиш дүнјанын һалы,
Әбәс ки, јетишдин камала, Вагиф.

* * *

Нејлэмишэм, мэндэн үз дөндөрѳисэн?
Аллаһы сеvirсэн, бир көз бэри бах!
Ач үстүн габағын зэр гасабэнин,
Зүлфүн тэхтэсини көркөз, бэри бах!

Еј көзлэри чэллад, кирпији алмас,
Көр нэ дерэм, бир сөзүмэ гулаг ас!
Ахыр сэнэ мэн ејлэрэм илтимас,
Бурајатэк наз истэмөз, бэри бах!

Сөјлө көрүм, нэ демншэм сэнэ мэн,
Бидэмаг олубсан эбэс јерэ сэн?
Бу гэдэр инчитмэз севэни севэн,
Достлуг јолу белэ олмас, бэри бах!

Мэн сэнни вэсфини, еј маһи-кэрэм,
Һафиздэн, Чамидэн артыг сөјлэрэм,
Һагг билир ки, сэнни нечэ истэрэм,
Ај бивэфа, гэдир билмэз, бэри бах!

Бу нечэ адэтдир, нечэ эркандыр,
Демэзсэн филаны бизэ меһмандыр,
Вагиф өз гулундур, сөнэ гурбандыр,
Өлдүрсэн дэ, валлаһ, динмэз, бэри бах!

* * *

Ала көзлү, сэрв бојлу дилбэрим,
Һэсрэтин чэкдијим чанан, бэри бах!
Кечэ-күндүз фикрим-зикрим, эзбэрим,
Үзүлдү тагэтим, аман, бэри бах!

Ким дөзэр мөнимтэк белэ фиргэтэ,
Рэнчү мәшэггэтэ, бари-мөһнэтэ,
Һачандыр дүшүмшэм тари-зүлмэтэ,
Чэкилсин үстүмдэн думан, бэри бах!

Пајибэндэм, гәми-ешгэ кирифтар,
Һичран атэшиндэн чан олду бимар.

Рази-дилим едэ билмэм ашикар,
Чөкэрэм дәрдини пүнһан, бэри бах!

Күнбөкүн көнлүмүн артыр губары,
Пәришандыр, тапмаз о гәмқусары,
Өлсүн, иткин олсун белэ әғјары,
Көзмөсин арада јаман, бэри бах!

Чох чәкир һичрини Вагифи-хәстә,
Лејлү һаһар, шаму сәһәр пејвәстә,
Еј јанағы лалә, ләбләри пүстә,
Ағзы һабат, шәккәр зәбан, бэри бах!

* * *

Ики дәнә әчәб хосрови-шаһи,
Лүтф ејләјиб ләби-ширин көндәрмиш.
Көзәллик бағында мејвә јетирмиш,
Онун бизә хош новбәрин көндәрмиш.

Еви абад о ләбләри һабатын,
Чандыр талафиси бу илтифатын,
Билир ки, билирәм гәдрин совгатын,
Барәкаллаһ, тапмыш јерин, көндәрмиш,

Кедин дејин о ләбләри Јәмәнә,
Бухағы бұллура, сәдри сәмәнә,
Еләчә шад олду, санасан мәнә
Јерин, көјүн симү зәрин көндәрмиш.

Аллаһа шүкр олсун, о мәләкзәда
Адам билиб бизи салыбдыр јада.
Шәфғәти вар бизә һәддән зијада,
Һәлә инди мүхтәсәрин көндәрмиш.

Јарәб, ола, о чанана ким демнш,
Фланы хәстәдир, мејвә истәмнш,
О ки бизә мејвә ән'ам ејләмиш,
Вагиф она пешкәш сәрин көндәрмиш.

* * *

Нэ көзэлдир бу чаваһын чэмалы,
Гашы, көзү габагына жарашмыш,
Сијаһ кирпијиндэ чаваһир сүрмө
Ала көзүн ғырагына жарашмыш.

Мэн ашиг олмунам о хош сүфата,
Көрөкдир бизимлэ ихтилат гата,
Данышанда агзы дөнө набата,
Дили, дини додагына жарашмыш.

Сачын чыгалары нимтөнөсіндө,
Мөрмөр мөмөлөри төр синөсіндө.
Нэлгө-нэлгө бирчөк аг чөнөсіндө
Чин-чин олмуш, бухагына жарашмыш.

Сөрасәр батыбдыр мүшкү күлаба,
Һөсрәтиндән багрым дөндү кабаба,
Аг үз чөһрөсіндө ғызыл гуллаба
Ал чаргатын ғырагына жарашмыш.

Вагиф та ки дура тамашасына,
Билмэз баха бөзөјини һансына.
Бүллур биләкләри көһрөбасына,
Күл әлиндө голбагына жарашмыш.

* * *

Еј јанагы лалә кими ал көзәл,
Сијаһ зүлфүн зөнөхданә жарашмыш.
Күл бәдәниң, күмүш чәмалын сөниң,
Бәјаз мөмән кирибанә жарашмыш.

Сөз јох данышанда ширин сөзүнә,
Нәркиз гурбан олсун хумар көзүнә,
Бухагына, көрдәниңә, үзүнә
Хырда халлар данә-данә жарашмыш.

Көрмөмишәм сәнтәк көзәл кимсәнә,
Та ки, көрдүм һејран олдум мән сәнә,
Сачы гучаг илә дүшүб көрдәнә
Учу нә хош ол мијанә жарашмыш.

Ағ синәндир тәхти-Сүлејман кими,
Салланырсан султан кими, хан кими,
Пәришан зүлф сәнә јарашан кими
Нә мөләјә, нә инсанә јарашмыш.

Белә кетмәз, дөвран ахыр-әзәлдир,
Бизим иләң аралығы дүзәлдир,
Вагиф, бунун өзү чүнки көзәлдир,
Һәр нә кејмиш новчаванә јарашмыш.

* * *

Јенә сәни көрдүм, багрым охланды,
Еј әф'и бахышлы, һавалы сәрхош!
Үзүн көјчөк, гашын чәллад, көзүн шух,
Көрмөдим сәнингәк маралы сәрхош!

Дидарына мүштаг олуб галмалы,
Башына дөнмәли, дәрдин алмалы,
Бир ајна габаглы, әјри чалмалы,
Әлван кәлагајлы, сәфалы сәрхош!

Көзләри сүрмәли, јанагы халлы,
Бир лачын севдалы, тәрлан хәјаллы,
Голлары бөзбәндли, бојну һејкәлли,
Аг әлләри әлван һөнәлы сәрхош!

Отурушу Ширин, дурушу Лејли,
Гәмзәсн ситәмли, јары килејли,
Кечә-күндүз зөвгү сәфадә мејли,
Һәм өзү, һәм фикрү хәјалы сәрхош!

Әглин алдын, јарам—дејин Вагифин,
Јанылтдын әлифин, бејин Вагифин,
Үз көстәрдин, јыхдын евин Вагифин,
Ола билмәз сәнтәк бәлалы сәрхош!

* * *

Еј чэмалы күнэш, зүлфлэри дилкеш,
Чана салдын атэш, чыханда сэрхош!
Галдым јана-јана мисли пәрвана,
Олмушам дивана, кетди эглү һуш.

Чешмин алды чаны, зүлфүн иманы,
Кирпиклэрин ганы төкәр пүнһаны.
Еј Јусифи-сани, малаһәт каны,
Сана бәнзәр һаны дилбәр ләбинуш.

Зәһи пәри пејкәр, гәдди сәнубәр,
Аләм сәнә јексәр гулами-кәмтәр,
Сәнсэн әчәб сәрвәр, сәрдари-ләшкәр,
Султани-зиәфсәр, шаһи-дибапуш.

Һичриндә бизарын, зәлилу харын,
Мүштаги-дидарын, о хидмәткарын,
Чәкиб аһу зарын чох нитизарын,
Гөвлүнә әғјарын кәл ејләмә куш.

Бојун сәрви-чәннәт, күлшәнә зинәт.
Гашын мәдди әјәт, габағын таәт,
Вагифи-пүрмөһнәт, чох чәкиб һәсрәт,
Та сәнинлә хәлвәт ола һәмәғуш.

* * *

Шаһмар кими көрдүм сачын учуну,
Һәлгәләнмиш мијанына төкүлмүш.
Гәндү нәбат, шәкәр, шәһди-мүсәффа
Додағына, дәһнанына төкүлмүш.

Кујин күлүстани-беһиштә бәнзәр,
Ачылмыш дөрд јанда күлләр сәрасәр,
Евин, ешијиндир тамам мүәттәр,
Мүшкү әһбәр ејванына төкүлмүш.

Сән чыханда сәрхош дөвләтханадан,
Гашларын чан алыр мән диванадан.

Нәмли зүлфүн тазә чыхмыш шанадан,
Бу јанына, о јанына төкүлмүш.

Нә көзәл адамсан, еј күли-хәндан,
Сәнә гурбан олсун һуријү гылман,
Јүз Зүләјха, јүз мин Јусифи-Кән'ан
Гул олмаға мејданына төкүлмүш.

Гәддин мөвзун, сачын мисли-сәласил,
Бир көз көрән олур һүсүнә мајил,
Нечә Вагиф кими ашиги-камил,
Ол атәши-сузанинә төкүлмүш.

ТЭЧНИСЛЭР

* * *

Сөхөр-сөхөр эсэн гйблэ жёллэри,
Геч жолун душдүмү чанан дагына?
Аг синэдэн шөлө, төр шамамэдэн,
Көрүм, эл дэжмишми чанан тагына?

Нэсрэтиндэн багрым күл, шана бэнээр,
Мэнэ Вэрга, сэнэ Күлша нэ бэнээр?
Жарын гојну ичи күлшэнэ бэнээр,
Истэр пэрваз едэ чанан дагына.

Көтүр күнөш чамалындан ол аг жар,
Сэн бэри бах, гој сөјлэнсин ол аг жар,
Рэгиб өлсүн, биз икимиз олаг жар,
Нэ вар ондан гејри чанан дагына.

О чаванын өмрү нурдур, жашы нур,
Сөк рэгибин төк көзүндэн жашы нур.
Мэни көрчөк билмэм нөшүн жашыныр,
Салыр чамалыны чанан дагына.

Вагифэм, көнлүмү дагын ејлэрэм,
Жардан ажры хош күн дахы ејлэрэм,
Синэмдэ мэн өзкэ дагы ејлэрэм,
Гојмушам чанымы чанан дагына.

* * *

Көзлэрин чөлладдыр, бахышын жагы,
Гаплы гэмзэн кими олмаз бэла, гыз.
Назлы-назлы данышыбан күлэндэ,
Дөнүрсэн шөкөрэ, гэндэ, бала, гыз.

Ләблэрин сүсэндэн, күлдэн а'ладыр,
Сејр илэ күлшэндэн, күлдэн а'ладыр,
Тамам аг бэдэнин күлдэн а'ладыр,
Гамәтиндир сөнүбәрдән бала, гыз.

Өмрүнә чох дуа-сәна демнишәм,
Сучуму, дәрди ми сана демнишәм.
Мән чанымы гурбан сана демнишәм,
Ол заман ки, олду галү бэла, гыз.

Гамәтин, кәрдәнин, бојун көзәлди,
Мүшкин, ирејһанын, бујун көзәлди,
Сәни сөнән дејир бу, ән көзәлди,
Һәркиз олмаз бу дүнјада белә гыз.

Вағифәм, дүз даныш, әјилмә мөндән,
Анарма әглими, әкилмә мөндән,
Ағларам ки, әмин, әјил, мәмәндән,
Мәни сөнән бешјиндә бэла, гыз.

* * *

Көзәл бојлу, көзәл хојлу, көзәл јар,
Нә көзәлсән, кејинишсән алы сән.
Көзәл көзүн һәр бир гија баханда,
Көзәл чаны көзәл тәндән алысан.

Көзәл гамәт, көзәл кәрдән, көзәл үз,
Көзәл олмаз сәнтәк, олса көзәл јүз,
Көзәл чаны мунча јетәр, көзәл үз,
Көзәл дејил, етмә көзәл, алы сән.

Көзәл дуруб, көзәл кәзиб, көзәл бах,
Көзәл кәлбәм, сал бојнума көзәл бағ,
Көзәл сејрү кәшт ејләјиб көзәл бағ,
Көзәл, дәр будагдан көзәл алы сән.

Көзәл сағи, көзәл тутуб, көзәл кәс,
Көзәл догра кәбаб бағрым, көзәл кәс,
Көзәл чанан, көзәл адам, көзәл кәс,
Бир көзәл кимсәнин көзәл алысан.

Көзәл гапындадыр, көзәл һеј дәрин,
Көзәл сев демнишәм көзәл һеј, дәрин,
Көзәл, Вағиф, гулуи, көзәл һејдәрин,
Көзәл, јетиш дадә, көзәл алы сән,

* * *

Еј дәһаны шөкәр, ләблэри гәндаб,
Тә'н едәр ләззәтдә өзәр бабысан!
Чамалына кимсә олмаз бәрәбәр,
Хәттү хал канысан, өзәр бабысан.

Ешигм олмуш мәним бир белә дәрја,
Рәғибин көзүнә бир белә дәрја,
Туфан олду дояду бир белә дәрја,
Көзүмдән та төкдүн о зарб абы сән.

Вәғифиндәки бәизәр ај олар зајә,
Вердиләр өмрүмү ај олар зајә,
Салыр гәмзән мәни ај о ләрзајә,
Үз сөнәм үзәрә о зар бабысан.

Чағыр шаһи-мәрдаи о һејләр сәни
Әм достуи ләбиндән һеј еләр сәни,
Көрүм, рәғиб, вурсун һәјләр сәни,
Чүнки сән јамансан өз әрбабы сән.

Вағиф дер, шанә чәк зүлфә, әләјяғ,
Сәрхошунам, олмаманынам әләјяғ,
Чүн бәрәбәр гамәтинә әләјяғ,
Кејиб саллан башдан о зарбабы сән.

* * *

Еј күнәш чәмаллым, сән нә көзәлсән,
Иетәрсән ки, тә'нә аја гыласан.
Аһу көздүм, һәр бир гија баханда,
Бир өркү салырсан, ај агыласан.

Шанэ салыр һәрдэн зүлф эра зини,
Демэк истөр мөкөр зүлфэ разини,
Чөкдирә-чөкдирә зүлф эразини,
Дөндәрибсән мәни аја гила сән.

Чөккилир сүрмөләр, гаралы көзләр,
Адыр мөндөн сәбри гаралы көзләр,
Јолуна бахмагдан гаралы көзләр,
Кәл инди бир гуру ајагилә сән.

Гәмзән гылынич чөкиб будар да мәни,
Башын үчүн, гојма бу дарда мәни,
Јетир мәтлубума бу дәрда мәни,
Бир бүсә ләбиндән аја гыласан.

Хош кечир бизмлә сән һәм дәмисән,
Ејлә бу дәрдимә сән һәмдәми сән,
Шикәстә Вагифин сән һәмдәмисән,
Данышма, севдиким, а јагилә сән.

* * *

Көздә чадукәрлик, халда фитнәлик,
Чаным үздү, зүлфи-әнбәр бу дагал.
Зәнәхданын шејда көрдү көндүмү,
Тутду мөһкәм, ејләјибән бу да гал.
Билмәзәм ки, нәдир күнаһым мәним,
Дурубдур гәсдимә чөлладын сәнин.

Нә бәјаз көрдәнли, нә сајә синә,
Тәр сахла, дәјмәсин нәс аја синә,
Сығындым гүдрәтин нә сајәсинә,
Көрәм ејлә, кәл чанымдан будәг ал.
Шаһым, гибләкаһым, пәнаһым мәним,
Бәсдир мәнә муңча бидадын сәнин.

Сәнубәр гамәтти демә лаләдир,
Дишин көрдү дөндү, демә лаләдир,
Ачылсын бәнәфшә, демә лаләдир,
Ганлы сиришкимдән олмуш будаг ал.
Күлүстана чөкөр һәм аһым мәним,
Диләрәм анда гәдди-шимшадын сәнин.

Көрмәдим гәмзәнтәк сәрасәр бәдән,
Сәк рәгиби өлдүр сәрасәр бәдән,
Күл бәркино бәнзәр сәрасәр бәдән,
Нә көзәл лаләрәнк олмуш будаг ал.
Ган едибсән мөкөр, еј маһым мәним.
Олубдур ешг ара чәһадын сәнин.

Вер мурадын бу Вагифин, ја сәнәм,
Ја чаным ал, гыл дәрда әм, ја сәнәм,
Гәдәм басыб бир кәл бизә, ја сәнәм,
Мөһманымсан гәм ләшкәрим буда гал,
Та көјә јетишсин кулаһым мәним,
Јајылсын аләмә һәм адын сәнин.

ГЭЗЭЛЛЭР

* * *

Сими-зэгэнин зүлфи-пэришан арасында,
Куја ки, битиб ағ күлү рејхан арасында.

Сүбһүн ишығыдырмы ва ја шө'леји-синә,
Ол ким, ағарыр чаки-кирибан арасында.

Еј мүғ, сәнә дөндүм, мәнә бир гәдр елә, бары,
Етмә мәнн бәднам мүсәлман арасында.

Ја гисмәт едәр Вагифа һүснүн сәмәрнн һәғ,
Јаинки гојар башыны мејдан арасында.

* * *

Һәр кимнн чананы ким, бир әһли-үрфан олмаја,
Шаһн-аләм олса, онда раһәти-чан олмаја.

Рәсми-үлфәт билмәјән бүт ашигинн кафәр едәр,
Еј мүсәлманлар, хош ол ким, јары надан олмаја.

Бир ләби лә'лү ләтиф, андамү күл-рүхсар үчүн,
Гәтрәји-әшкин нә лүтфү вар, әкәр ган олмаја.

Афәти-бади-фәнадән дағыла, бәрбад ола;
Ол бина ки, онда бир зүлфи-пәришан олмаја.

Нә сәфа ол күл јанагдан ким, көзә көрүнмәјә,
Нә ләззәт ол гөнчә ләбдән ким ки, хәндан олмаја?

Вагифә, бир ләһлигаји-мәһрибанә мејл гыл,
Та кәмали-ешгә ондан зәррә нөгсан олмаја.

* * *

Ријајү кибрү кизбү бүхл олур најаб икитләрдә,
Тәвазә'дүр сәфавү сидгилә әсбаб икитләрдә.

Өзүн киши дејән кимсә сәдагәт сән'әтин ишләр,
Нәдән ким, олмајыбдыр һич кәс кәззәб, икитләрдә,

Һүчуми-ләшкәри-тәклифи-јарани-вәфадарә,
Мисали-сәдди-Искәндәр кәрәкдир таб икитләрдә.

Икитлик иддиасын едәнә лајиг дејил јалан,
Вәфасызлыг нисаләрдә, дејилдир баб икитләрдә.

Әлијјәмүртәзадән истә, Вагиф, һәр нә истәрсән,
Ону гылмыш кәрәмли һәзрәти-вәһһаб икитләрдә.

* * *

Видадидән кәлән кағыз мәни фәрхәндәһал етди,
Бу һалы көрдү гәм филһал мәндән интигал етди.

Учуб көнлүм гушу пәрваз гылса евчи-ә'лајә,
Әчәб јох ким, бу мәктубу өзүнә пәррү бал етди.

Зијаји-шәмс тәк етди, мәни бәдр ејләди, һала
Әкәрчи гәддими деврани-филмази һилал етди.

Сәвади намәнини, еј дил, мәкәр зүлмати-һејвандыр.
Ки, рүһум Хызртак ондан бәса кәсби-камал етди.

Хәјал етмиши Вагиф ким, рәван бир хош гәзәл
јазсын,
Рәван олмушду гасид ким, буну аичаг хәјал етди.

* * *

Сачына ујмуш хәјалым чүнки әнбәрбу кими,
Ол сәбәбдән инчәлиб гәддим олубдур му кими,

Ола ки, тимсалыма бир баха шәһла көзлүләр,
Еј мүсәввир, чәк мәним тәсвирими әбру кими.

Һанда ким, бир кәрдәни симинү күл андам ола,
Билмәнәм ким, нә едим, мәндән гачарлар гу кими.

Өз хошумла мән әсирн-гәмзә олмаздым, вәли
Сәһрә салды ол хумар көзләр мәни чаду кими.

Вагифәм, јохдур мәнә чаһи-зәнәхдандан ничат,
Кестәрир әһвалымы ајдын үзүн күзкү кими.

* * *

Салмаг нәзәриндән мәни чананә дүшәрми?
Тәрк ејләмәк өз гулуну султанә дүшәрми?

Қакил нә рәвадыр ки, көнүлдән едә гејбәт,
Шанә килеји зүлфи-пәришанә дүшәрми?

Гәмзән ләбини дишләмәмиш, ганымы төкдү,
Ган ејләмәјән кимсәнә һеч ганә дүшәрми?

Дил чаһи-зәнәхданә дүшүб зүлфүн учундан,
Әлбәттә, хәтәсыз киши зинданә дүшәрми?

Дерләр ки, дѳһанынла едир бѳһси-нѳзакѳт,
Кѳрѳн, бу сѳз ол гѳнѳеји-хѳнданѳ дѳшѳрми?

Ол сѳрви-хураманѳ ки, кѳзмѳк олуб адѳт,
Бир јол јолу, кѳр ким, бизим ејванѳ дѳшѳрми?

Олмазса ѳкѳр Вагифѳ бир сѳдри сѳмѳн јар,
Топ ејлѳјибѳн башыны мејданѳ дѳшѳрми?

* * *

Ајдын олсун кѳзлѳрим ким, кѳлди јарын кагызы,
Кѳнлѳмѳ шад ејлѳди кѳзѳл никарын кагызы.

Охудум, ѳпдѳм, кѳзѳ сѳртдѳм, дедим: сѳд мѳрѳба!
Кѳзѳм ѳстѳ вар јерин, еј кѳл'узарын кагызы!

Сѳндѳн ајры ол гѳдѳр ган ағладым ким, дѳмбѳдѳм
Јашѳ батыб, исланыб сѳбрѳ гѳрарын кагызы.

Чох ѳѳкирдим интизарын, кѳзлѳрим јолда иди,
Шѳкр-лиллаћ кѳлди ол чешми-хумарын кагызы.

Гејри јары, еј кѳзѳл, гылма бѳдѳл еѳн Вагифѳ,
Јадикар сахла, бу олсун е'тибарын кагызы.

* * *

ѳзѳлдѳн биз дѳ бир шѳккѳрлѳби севдик севѳнлѳртѳк,
Олуб рисва ағыздан-ағызѳ дѳшдѳк сѳхѳнлѳртѳк.

Нолурду ким, олајдым гасидин гѳјнѳндакы кагыз
Ки, мѳн дѳ Гѳл'ѳјѳ бир јол кѳдѳјдим бу кѳдѳнлѳртѳк.

Кѳл ѳндамлар сѳфаји-сѳћбѳтин јад ејлѳрик ѳрдѳм,
Батар ѳ'замызѳ та сѳћбѳдѳк тѳклѳр тикѳнлѳртѳк.

Кѳрѳм гылмыш, бизѳ ол лалѳрѳх бир намѳ кѳндѳрмиш,
Ачыб ону тамашѳ ејлѳрик бѳрки-сѳмѳнлѳртѳк.

Нѳ хош нѳггашымыш бу намѳни (јарѳб), јазан катиб,
Јѳнѳр изћар едиб, сѳрѳтдѳ мѳ'чѳз кѳстѳрѳнлѳртѳк.

Сѳфѳрдѳ јар јанындан кѳлѳн кагызлары бир-бир
ѳпѳр Вагиф, басар бағрына ѳрдѳм кѳлбѳдѳнлѳртѳк.

* * *

Еј кѳли-хѳндан, фѳрағындан сѳннин ган ағларам,
Ејлѳрѳм шамѳ сѳћѳр чѳки-кирибан, ағларам.

Кѳдѳли зѳлфѳн ѳлимдѳн, пичѳ табѳ дѳшмѳшѳм,
Дѳнмѳшѳм бир мујѳ, чох халы пѳришан ағларам.

Кѳл ким еј, лалѳ зѳнѳхданын кѳбѳб етди мѳни,
Од дѳшѳбдѳр чисмимѳ, ѳрдѳм јанар чан, ағларам.

Јадыма ѳѳр бир дѳшѳндѳ ол сијѳћ кирпиклѳрнин,
Санасан ки, санчыдар бағрыма пѳјкан, ағларам.

Јахшы ѳмдѳм олмаса, шад олмаг олмаз, Вагифѳ,
Ағларам та ѳмрѳм олдугча фираван, ағларам.

* * *

Мећрибанлыг кѳрмѳјиб бир мѳћлигадан кѳсмѳшѳм,
Кѳндѳ јѳз ал ејлѳјѳн гѳлби гѳрдѳн кѳсмѳшѳм.

Шѳ'нинѳ дедим ширин сѳз, бир шеј ондан дадмадым,
Бу сѳбѳдѳн ағзы шѳккѳр дилрѳбадѳн кѳсмѳшѳм.

Бир гѳдѳр меј истѳдѳм, сындырды кѳнлѳм шишѳсин,
Даш бағырлы сағији-саћиб-чѳфадѳн кѳсмѳшѳм.

Чѳн «уман јердѳн кѳсѳрлѳр» бир мѳсѳлдир халг арѳ,
Кѳсдѳјѳм бичѳ дејилдир, ашинадѳн кѳсмѳшѳм.

Кѳрдѳм ѳвѳл ки, бинасын јарлыг етмѳк дејил,
Вагифѳ! ѳсли будур, мѳн бу бинадѳн кѳсмѳшѳм.

* * *

Чыхыб башмаг сејринә, едиб сејри-чәмән кәлдим,
Ајаг үстдән Газаға бир кедиб, көрдүм вәтән, кәлдим.

Гызылкул ачылан күнләрдә күлзарн-Гарабаға,
Сәнин олсун, әзизим, бөјлә мә'лумун ки, мән кәлдим.

Мән идим аби-јари бу күлүстанын әзәл күндән,
Јетирдим тазәчә күлләр, кәнә мән тазәдән кәлдим.

Хәјалын мүһлик азари мәни аз галды өлдүрсүн.
Гајытдым рәһкүзари-гәбрдән, јыртдым кәфән, кәлдим.

Вер ағча, ал гарабашы, кедәндә сөјлә, еј Вагиф,
Сәнин үчүн кәтирдим бир бүти-симинбәдән, кәлдим.

* * *

Јазыб бир намә көз јашилә ол дилдарә көндәрдим,
Сәрири-һүснә, јә'ни шаһ олан сәрдәрә көндәрдим.

Көнүл тифлинә дәрә вердим китаби-һүснүнү, биллаһ,
Сәри-кујиндә хәлвәт етмәјә тәкрарә көндәрдим.

Нә һачәт һалими јазмаг ки, гәјәт дә пәришандыр,
Ону шәрһ етмәјә јарә дили-сәдпарә көндәрдим.

Сиришки-ләләкунун данәсин даманимә јығдым,
Бууу бир төһфә билдим, көзләри хумарә көндәрдим.

Бәһәмдүлла ки, Вагиф һәсрәтиндән өлдү гуртулду,
Учурдум чан гушун, еј күл, сизин күлзарә көндәрдим.

* * *

Һәбибим, бу нәзакәтдә күли-рә'надән артыгсан,
Сәрасәр нәхли-әр'әр, тубеји-зибадан артыгсан.

Чаһан мөһвәшләри хаки-дәриндә чакәри-кәмтәр,
Сәрири-һүснәдә Искәндәрү Дарадан артыгсан.

Сәнин бир тари-мујин мүшкүнү бу аләмә вермән,
Мәним јанымда, биллаһ, сән ики дүнјадан артыгсан.

Гышын тагын гојуб мейрабә һәркиз гылманам сәчдә
Ки, сән јүз мәртәбә ол Кә'беји-үлјадан артыгсан.

Әкәр мән Вагифәм—Фәрһад илә Мәчнундан ә'ләјәм,
Әкәр сәнсән—һаман Ширин илә Лејладан артыгсан.

* * *

Шәһабәддин бәјин игбалү бәхти мүстәдам олсун,
Ани һифз ејләјән данм худаји-ләјәнәм олсун.

Күлүстани-сәфадә гөнчеји-үммиди ачылсын,
Вүчуди дәһри-бағында һәмншә хошхурам олсун.

Чаһанын үмдә ејшү ишрәти чүн вәсли-дилбәрدير,
Әлиидә бир сәмәрүхсар зүлфү сүбһү шам олсун.

Икидләрдә кәрәкдир јахшы ад аләмдә сөјләнсин,
Һәјаты бағидир ол кимсәнин ки, никинам олсун.

Бизә сәндән һәдијә, нури-чешмим, бир мөһәббәтдир,
Сәнә Вагифдән амма чох дуа илә салам олсун!

* * *

Ким ки, севдаји-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр,
Кәһ зинданә, кәһи чаһи-зәнәхданә дүшәр.

Афәти-дәһр дәјәр ол кәсә ким, камилдир,
Маһ һәр күн ки, кәмалә јетә, нөгсанә дүшәр.

Мәрд икитләр өзүнә мөһбәси мејдан билир,
Санма ким, нақәсү намәрд бу мејданә дүшәр.

Ејбдән саф чыхар, пақү мүбәрра көрүнүр,
Һәр тила ким, күреји-атәши-сузанә дүшәр.

Пичү табә дүшәни иши, бәли, үзәә олур,
Зүлф бу вәчһлә рүхсәреји-табанә дүшәр.

Һәр јаман јер ки, олур—јахшыларын мәнзилдир,
Лә л даш ичрә, хәзинә дәхи виранә дүшәр.

Шаһи-гәм шадлыг әјјамына хош зијвәрدير,
Нечә ким, хали-сијәһ аризин-чананә дүшәр.

Еј Видади, гәми-һичранә кирифтар олмар
Бир сәнә, бир мәнә, бир Јусифи-Кән'анә дүшәр.

Ешгә дүшмәк сәнә дүшмәз, гочалыбсан, белә дур,
Белә ишләр јенә Вагиф кими огланә дүшәр.

* * *

Гарабаг ичрә бир шаир кәлимуллаһ Мусадыр,
Чаваншир ичрә бир мөвзун бајати дәсти-бејзадыр.

Гәләм гәдрин әсаји-әждаһапәјкәрчә билмәкдә
Бәни-Исраилә али-Чаваншир јә'ни һәмтадыр.

Дили-рөвшән кәрәк надан ичиндә сәрф едә өмрүн,
Чырагын сәлтәнәткәһи сәвади-шаһи-јеллададыр.

Үмидин вардыр ким, бу гара күн кетмәјә башә,
Дөнәр бир өзкә рәнк илә бу ахыр чәрхи-хәрададыр.

Мәкан тутдисә Вагиф, јох әчәб, бу Шишә дағында,
Мәгами лә'ли-күлрәнкин мијани-сәнки-харадыр.

* * *

Еј Видади, кәрдиши-дөврәни-кәчрәфтарә бах!
Рузикарә гыл тамаша, карә бах, кирдарә бах!

Әһли-зүлмү нечә бәрбад ејләди бир ләһзәдә,
Һөкмү адил падшаһи-гадирү гәһһарә бах!

Сүһи сөндү шәб ки, хәлгә гилблә иди бир чырағ,
Кечәки игбалы көр, күндүздәки идбарә бах!

Тачи-зәрдән та ки, ајрылды димағи-пүргүрүр,
Пајимал олду топикләрдә, сәри-сәрдарә бах!

Мән фәгирә өмр гылмышды сисәсәт етмәјә,
Сахлајан мәзлуму залимдән о дәм гәффарә бах!

Гуртаран әндишәдән аһәнкәри-бичарәни,
Шаһ үчүн ол мидбәри тәбдил олан мисмарә бах!

Ибрәт ет аға Мәһәммәд хандан, еј кәмтәр кәдә,
Та һәјатын вар икән нә шаһә, нә хунхарә бах!

Баш көтүр, бу әһли-дүнјадан ајаг тутдугча гач,
Нә гыза, нә огула, нә дуста, нә јарә бах!

Вагифа, көз јум, чаһанын бахма хубү зинһинә,
Үз чевир али-әбајә, Әһмәди-Мухтарә бах!

* * *

Һәр кәдән кәлмиш, мәнним ол гәмкүсарым кәлмәмиш,
Еј көзүм, ган ағла ким, чешми-хумарым кәлмәмиш.

Кетмиш иди ихтијарым биләсинчә јарымын,
Чүнки јарым кәлмәмиш, һәм ихтијарым кәлмәмиш.

Мән бу дәрд илә әкәр өлсәм, мәзарә гојмајын,
Үстүмә ол тутти дилли шух һикарым кәлмәмиш.

Һәсрәтиндән зә'фәрәнә дәнсә рујим, јох әчәб,
Гојмуш һичранда мәни, бир күл'үзарым кәлмәмиш.

Демәсин, Вагиф, әчәл ким, кәлсә мәндән чан алыр?
Кимдири она чан верән, фәрмани-јарым кәлмәмиш?

МҮХЭММЭСЛЭР

***

Нэ хошдур баш гојмаг бир күлэндамын гучағында,
Тамаша ејлэмэк ол нэлгэ зүлфэ ағ бухағында,
Дуруб ондан, тутуб назик элин кэзмэк отағында,
Гучуб-гучуб отурмаг каһ солунда, каһ сағында,
Синэсиндэ синэ, бојунда гол, додаг додағында.

Үзүндэн, ејлэјиб күстаһлыг, дэстари-зэр ачмаг,
Јенидэн дүјмэ, ондан сонра белиндэн кэмэр ачмаг,
Чэкиб јашмағын ағзындан рэван, лэ'лү көвһэр ачмаг,
Чыхарыб чүмлэ эсвабын, вүчудун сэрбэсэр ачмаг,
Һэмин бир инчисин гојмаг гара зүлфүн ғырағында.

Узун сачын гучаглајыб, төкүб гэдди-бүлэндиндэн,
Төкүб мисли-бэнэфшэ ијлэмэк һэр бир кэмэндиндэ
Јахасын чак едиб, көксүн чыхарыб бағу бэндиндэн,
Эмиб дојунча ширин ағ мэмэнин шәнди-гэндиндэн,
Гојуб бир ләһэзэ баш, јатмаг крибанын бучағында.

Сэмэн чисмэ сарылмаг, ејлэмэк бир гэдр раһәтлэр,
Аралыгда олуб бир-биринэ лүтфү инајәтлэр,
Јухудан тез дуруб сәрф ејлэјиб дүрлү зәрафәтлэр,
Јујуб эл, отурубән дизбәдиз етмэк һекајәтлэр,
Демэк бир-биринэ башдан кечән һалы фәрағында,

Едиб бир мұхтасар сөһбәт, хәбәрдар олмамыш әғяр,
Јенидән анд ичиб, шәрт ејләјиб әһдү, иман, играр,
Алыб бир бу үзүндән, о үзүндән бүсәји-тәкрар,
О зүлфи-јасәмәндән һасрәтилә ајрылыб начар,
Кәнә Вағиф кими бир дәхи олмаг иштијағында.

* * *

Кәдә, мән гурбан олум гашлары каман бачына,
Белә бир шух бахан кирпији пејкан бачына,
Мәмәси мисли-шәкәр, көзләри чејран бачына,
Диши дүр, ағы сәдәф, ләбләри мәрчан бачына,
Мәст дамәнкәшү хәнданү хураман бачына.

Машааллаһ ки, әчәб һүснү чәмал саһибидир,
Гәбғәбү зүлфү зәнәхдан, хәтү хал саһибидир.
Өзү бир әфәти-чан, гәмзәси гал саһибидир,
Күн кими не мәти-хублугда камал саһибидир,
Бизи бир чаштә гонаг етсә, нә нөгсан бачына?

Көрмүшәм көзләрини—нәркизи-мәстанә кими,
Кечә-күндүз кәзәрәм чәлләри диванә кими,
Әлә дүшсә, дөнәрәм башына парванә кими,
Парә-парә чијәрәм ејләмишәм шанә кими,
Истәрәм сармашам ол зүлфү пәришан бачына.

Илтимас ет ки, она бәсдир, а залим, бу гәдәр,
Бир әвизәм, мәни инчитмәсин, аллаһы севәр,
Горхурам, аһә дүшә; ејләсин, әлбәттә, һәзәр,
Битәкәллүф сизә чох-чох кәлибән кетсәм әкәр,
Мәни мән' ејләмә ким, ашигәм, оғлан, бачына.

Кедибән әглу һушум, намусу арым кәсилиб,
Олмушам маили-меј, раһи-күзарым кәсилиб,
Хубларын розеји-кујиндә мәдарым кәсилиб,
Вағифәм, онун үчүн сәбрү гәрарым кәсилиб,
Олмушам, әрз еләјим, вәлехү һејран бачына.

* * *

Билмәнәм мәнән нечүн ол севкили чанан күсүб,
Үзүмә бахмаз дәхи, бир көзләри мәстан күсүб,

Ағладыр ганлар мәнә, рүхсарәси хәндан күсүб,
Гара күнләрдә гојуб мәни, мәһи-табан күсүб,
Көнлүмүн шәһрин сарасар ејләјиб виран, күсүб.

Бағрымы вермиш кәсәр кирпикләрин әлмасына,
Агламагдан көзләрим дөнүшү ики ган тасына,
Кечә-күндүз дүшмүшәм дәрду гәммин дәрјасына,
Рәһм гылмаз, аһ ким, өз ашиги-шејдасына,
Дәрди өлдүрдү мәни, бир ејләмәз дәрман, күсүб,

Ејлә ки, көрәр мәни, јајлыг чәкәр рүхсаринә,
Бир заман гојмаз тамаша ејләјим диларинә,
Данышар гејрилә, бахмаз мән гәдими јаринә,
Нә демииш мәнән рәғиб ол хубларын сәрдаринә?
Кәлмишәм әрәз, нәһајәт, ејләмәз диван, күсүб.

Бу гәдәр ким, сөјләрәм, тутмаз мәнә гулағыны,
Јолуна үз гојмушам, басмаз кәзәл ајағыны,
Нејләрәм чанымын олмаг дәхи сағ галмағыны,
Дөндәрби үзүн, јығыбдыр гашыны, габағыны,
Еј көнүл, кәл олаким бу дилбәрә гурбан, күсүб.

Данышыб күлмәз үзүнә ол пәривәш Вағифин,
Сындырыб көнлүн, јахыб чанын мүшәввәш Вағифин,
Ол сәбәбдән чанына дүшүшү бир атәш Вағифин,
Чүрмү гәгсирин нәдир, јарәб, бәлакеш Вағифин,
Сөјләрәм мунча, ешитмәз дад, әл-аман күсүб.

* * *

Нејләрәм, белә мунун мән ... игбал ичинә,
Һанда үз тутдум исә, дүшдүм елә гал ичинә,
Күндә јүз көз дүшә ашүфтәлик әһвал ичинә,
Горхум олдур ки, сабаһ ағ дүшә саггал ичинә,
Һәр сәнәм көрсә дејә ким... чал ичинә.

Етмәјә бир сәнәмин ким, сәни һеч көнлү гәбул,
Сан она истәр исән ејләјәсән чаныны гул,
Чанына рәһм еләмәз, јанасан ода јүз јол,
Саггалы ағ оланым гижмәтидир бир гара пул,
Кәрчи кирсән бәзәниб күндә јашыл, ал ичинә.

Ким ки, бирчәкләрини сүнбүлә тымсал салыр,
Хубларын башына говға кәтирер, гал салыр,
Дами-тәсхирә пәриурәри филһал салыр,
Абрудән кишини дүңјада саггал салыр,
Салма саггалыны әндамә онун сал ичинә.

Саһиб-саггал әкәр жүз ола саһир сөзлү,
Јә'ни башдан-ајага ләһчәси ширин, дузлү,
Рам олуб бахмаз она һич бир аһу көзлү,
Нола саггала јавуг кәлмәсә бир күл үзлү,
Ким ғыјар ки, дүшә күл јарпағы гангал ичинә.

Демә, Вагиф ки, флан кимсәнә чох зирәкдир,
Ја флан ше'р дејир, јазысы һәм көјчәкдир,
Ја флан кәндхуდანын снмү зәри ләк-ләкдир,
Хубларын севдичәји сәдәвү топ бирчәкдир,
...онлар хәттү ше'рү кәмәлү мал ичинә.

* * *

Еј күл, сәнә јохдур бу нәзакәтдә гәринә,
Кујин чәмәни тә'нә вурар хулди-бәринә,
Сүнбүл ону көрчәк өзүңү салды гәминә,
Пәһ-пәһ, нә әчәб, шүкр худанын кәрәминә,
Олмаз белә гамәт, белә кәрдән, белә синә.

Хошдур күл үзәриндә тамашасы бу зүлфүн,
Һифзиндә, көрүм, сахлаја мөвласы бу зүлфүн,
Дүшдү хүтән әмлакына гөвгасы бу зүлфүн,
Та дүшдү мәним башимә севдасы бу зүлфүн,
Зәнчирилә диванәләрин чәкди сәфинә.

Зүлфүн гохусу, чох диләрәм чанимә кәлмәз.
Рәһми мәкәр әһвали-пәришанимә кәлмәз,
Бир кечә гулаг асмаға әфганимә кәлмәз,
Билмәм нә олуб, севкили јар јанимә кәлмәз,
Чан чыхды, худаја, нә дејим мән бу кәлиңә?

Билмәм, нә демиш дилбәрә ә'да кенә мәнән,
Кәсминш нәзәри, аһу вавејла, кенә мәнән,
Үн јетмәз онун сә'минә әсла кенә мәнән,
Дөндәрди үзүн ол күли-рә'на кенә мәнән,
Ејб олмаја сөјсәм белә игбалын ичинә.

Ијман кәтириб чүн һәрәм олмағына Вагиф,
Сүртәр үзүнү бу гапы торпағына Вагиф,
Кәһ зүлфүн өпәр, кәһ дүшәр ајағына Вагиф,
Һәрдәм баш әјәр ғашларының тағына Вагиф,
Сәнсэн мәнә һәм гилбәвү, һәм Мәккә, Мәдинә.

* * *

Еј зәһи түрфә кезәл шивеји-әһсән Мәдинә,
Күл јанаг, ғырмызы, ал сиби-зәнәхдан Мәдинә,
Бәзәниб һәр дәм едәр сејри-күлүстан Мәдинә,
Етди әлгиссә, дәхи бағрымы ал ган Мәдинә,
Бирчә кәл ејләкинән дәрдимә дәрман, Мәдинә.

Мәрһаба чешми чираг, гөнчә, дәһән, ғашы һилал,
Јәбләрин чүр'әси мәрчан, ширин, сәһдү зүлал,
Һаг тәала вермиш шәрәфи-фејзи кәмәл,
Аләми чүмлә мүнәввәр ғылыбы ол бејлә чәмәл,
Бәдәнини шә'м, вүсалын мәһи-табан, Мәдинә.

Ала кәзләр нә әчәб мәстү-хураман сүзүлүб,
Тәр бухаға дүрр көһәр нечә чин-чин дүзүлүб,
Шөвгүнү мән чәкәрәм, валлаһы чаным үзүлүб,
Санасән шанә дәкүб, һәлгәси сачын позулүб,
Һәр тәрәфдән төкүлүб зүлфи-пәришан, Мәдинә.

Вагифәм, чүн она мән чанымы гурбан дејәрәм,
Дәһәнә аби-һәјат, чешмеји-һејван дејәрәм,
Таги-әбрујә каман, кирпикә пејкан дејәрәм,
Бу сифәтдә адәм олмаз, она ғылман дејәрәм,
Мүхтәсәр, түрфә мәләкдир, декил инсан Мәдинә.

* * *

Севдәји-сачын, кечсә жүз ил, сәрдән үзүлмәз,
Чан риштәси кејсүји-ситәмкәрдән үзүлмәз,
Мәдди-нәзәрим гәлди-сәнубәрдән үзүлмәз,
Дил-шовги-тамашаји-сәмәнбәрдән үзүлмәз,
Хуниң чикәрәми кирпији-хәнчәрдән үзүлмәз.

Раһиндә сәнин дил нә гәдәр ки, дүшә шәррә,
Тигин илә дограна әкәр бир нечә кәррә,
Торпағымы јелләр дағыда бәһрлә бәррә;
Чүмлә бәдәним руји-зәминдә ола зәррә,
Көнлүм о рухи-меһрү мүнәввәрдән үзүлмәз.

Јүз бағи-Ирәм кәр ола, јүз рәвзеји-күлшән,
Јүз хүлди-бәрин, мәнзилеи-ә'лавү мүнәзјән,
Неч вәчһлә сиздән үзүмү дөндәрә билмәм,
Әввәлү ахыр бил ешијиндир мәнә мәскән,
Өлсәм дә, ајағым мәним ол дәрдән үзүлмәз.

Негсан ки, учундан чәкәм, еј гашы һилалым,
Ејлә санырам, артар о күн фәзлү кәмалым,
Истәр мәнә меһр ејләмә неч, ал әлә, залым,
Сәнсэн кечә-күндүз һәмишә фикрү хәјалым,
Дилимдә адын һәр заман әзбәрдән үзүлмәз.

Сән дә, көзүм, аллаһа бахыб, зүлмү аз ејлә,
Пејвәстә көнүл јүхсан әкәр, бир дә саз ејлә.
Аһим түтүнү көр нечәдир, е'тираз ејлә,
Өз Вағифини лүтф едибән сарәфраз ејлә,
Һәрчәнд ола шаһ көзү—чәкәрдән үзүлмәз.

* * *

Дилбәр, нә дејим, сән кими чанан әлә дүшмәз,
Зүлфүн кими неч зүлфи-паришан әлә дүшмәз.
Лә'лин кими бир лә'ли-Бәдәхшан әлә дүшмәз,
Бир јердә белә һәкими-Лоғман әлә дүшмәз
Бичарәларин дәрдинә дәрман әлә дүшмәз.

Бир ејлә нәзәр ләшкәри-мүжжан әләминиә,
Көр нечә кечиб һөкмү онун руји-зәминиә,
Тәбриз, Шәки, Кәчәвү, Кабил шәһәринә,
Иран илә Туран, Һәләбү Мақка, Мәдинә,
Бунларда белә сән чиләјин чан әлә дүшмәз.

Мән ашиг идим, шөвги онун вар иди мәндә,
Өз ашигинин кәрдәнини салды кәмәндә,
Кишмир, Хәта, Миср, Бухаравү Хүтәндә,

Мовсул шәһәри, Чин илә Мачину Јәмәндә,
Кәрчи кәзәләр Рум, Әрәбистан, әлә дүшмәз.

Әлгиссә ки, јүз кафәр ола, јүз дә мүсәлман,
Төврат илә Инчил, Зәбур, ајәти-Гур'ан,
Тифлис, Ирәван, Шамү Чәбәл, чүмлә Трабзан,
Дәрбанд, Губа, Баки, Шамаһилә Сифаһан,
Јүз сејр олуна күлли-Дағыстан, әлә дүшмәз.

Нә мази, музаре'дә нәваханү хошәлһан,
Нә Мәғрибу Мәшригдә әчәјиб белә инсан,
Финһиннә вәмин һејсү һүвә лејсә камакан,
Билсә гәдирин Вағифин, ејләр она еһсан,
Әз рузи-әзәл мән кими әтшан әлә дүшмәз.

* * *

Бу һал илә, һәбибим, һәсрәтиндән чан кечсинми?
Чикәр пуркаләсиндән навүки-мүжжан кечсинми?
Фәләк сәғфиндән аһү нәләвү әфған кечсинми?
Дәлиб пејвәстә бағрым башыны, пејкан кечсинми?
Һәмишә синә бүрјандыр, көнүл виран, кечсинми?

Мәнә бир шәфғәтин вар, күнүм ја зар олсунму?
Әвәлкіндән бетәр, јохса, дили-бимар олсунму?
Синәмдә јербәјјәрдән јарәләр хунбар олсунму?
Кечәләр кәзләрим та сүбһәтән бидар олсунму?
Сәһәр ахшаматәк мөһнәтдә бағрым ган кечсинми?

Учундан, еј күли-рә'на, өмрүм бадә кетсинми?
Ахыб бу ганлы јашым, сел олуб бәрбадә кетсинми?
Мәнә бу чәқдијин дағларилә дунјадә кетсинми?
Кәлирсәнми, көнүл јохса әлиндән дадә кетсинми?
Пәришанлыгдә һалым, еј шәһи-хубан, кетсинми?

Бу зүлмү тәрк едиб, рәһм етмәји адәт едәрсәнми?
Мән өлдүм һәсрәтиндән, сән дә бир мүрвәт
едәрсәнми?

Ләбиндән бүсә бир јол алмаға рүхсәт едәрсәнми?
Мәнимлә јар олуб, меһр ејләјиб, үлфәт едәрсәнми?
Дәлиб пејвәстә бағрым башыны пејкан кечсинми?

Вүчүдим хаһи-раһиндэ гүбари-пајэ дөнсүнмү?
Саралыб һэсрөтиндэн сурәти-һејвајэ дөнсүнмү?
Фарагиндан ишим һәр ләһзә аһу вајэ дөнсүнмү?
Чәкиб гаһиң гәмин Вагиф, әјлиб јајэ дөнсүнмү?
Кәбәб олмуш чикәр чүн тәһеји-суаан кечсинми?

* * *

Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни,
Күнбәкүндән һүснүнүң рөвнаги өлдүрдү мәни,
Ағ биләкләрдә гызыл голбағы өлдүрдү мәни,
Ејләди шәһлә көзүн муштаги, өлдүрдү мәни,
Һамыдан әла ки, гаһын тағы өлдүрдү мәни.

Нә әчәб тәсвир олур ағ әлләрә әлван һәна,
Мәхмури көзләр пијалә, кәрдәни мисли мина,
Ал сәрәндазла гәсабә, үстә түрфә ағ чуна,
Гол күмүш базбәндли, белдә кәмәр—үстү мина,
Мәчлис ичрә бу нишанда саги өлдүрдү мәни.

Ал јанагларын, санасан ки, гызыл күл хәрмәни,
Тәр зәнәхданинә бахдыгча чүнун ејләр мәни,
Мәст чешминә әчајиб рәнк тутмуш сүрмәни,
Гуршајыб ол ағу назик әлләри илә тирмәни,
Ики јандан учларын салмағы өлдүрдү мәни

Салланыб јүз наз илән һәрдән чыханда ханәдән,
Һәр тәрәф бахса, гыраһ һәм дост, һәм биканәдән,
Әгдүһуш икраһ олуб кетди мәни-диванәдән,
Гара көзләр сүзүлүб сәрмәст олуб пејманәдән,
Аһутәк һәрләм дөнүб бахмағы өлдүрдү мәни.

Вагифәм, гылдым бу шухун һүснүнү фикрү хәјал,
Күнбәкүн инчәлибән олду тәним мујә мисал,
Ахыры верди мәни бәрбадә бу гаһы һилал,
Гәбримин даһина јазсын бу сөзү әһли-камал,
Дилбәрин мәнән узаг олмағы өлдүрдү мәни.

* * *

Аһ ким, бир јарын истигнасы өлдүрдү мәни,
Назилән сәрхош хумар бахмасы өлдүрдү мәни,
Чилвеји-рәнки-рүхун һәмрасы өлдүрдү мәни,
Ол сиаһ кирпикләрин әлмасы өлдүрдү мәни,
Һамыдан артыг сачын севдасы өлдүрдү мәни.

Мән һа әввәлдән дејилдим бөјлә биидраки-һуш,
Ејләјән кимдир, билирсәнми, мәни бу дәрдә туш,
Ол күли-нарынчы мәчәрдир о сәрви-сәбзлуш,
Гаһ илә кәз арасында бадә вердим чаны, хош,
Билмәдим бу ики шухун һансы өлдүрдү мәни?

Һагг билир, олса әкәр дунја сәрәсәр дүшмәним,
Мүтләга кәрди-тәәррүз тута билмәз дамәним,
Аңчаг ешгин атошидир јандыран чанү тәним,
Еј мүсәлманлар, дејилдир һич кәс гаһлым мәним,
Хубләр шәһбазынын сонасы өлдүрдү мәни.

Зүлфүнә гејриләрин иман верәрдим мән мәкәр,
Дәјсә мин шәмшир, гәтрә ган верәрдим мән мәкәр,
Өз хошумла әглимә нөгсан верәрдим мән мәкәр,
Һәр јетән чәлләда асан чан верәрдим мән мәкәр,
Онун ики нәркизи-шәһласы өлдүрдү мәни.

Көчдү, һејф олду, көзәл, Вагиф дәхи дүшмәз әлә,
Бир сиаһ кирпик учундан бағрымы дөлә-дөлә
Һәшрәдәк һәркиз мазарымдан кәсилмәз вәлвәлә,
Гәбримин даһинә јазын, охуја һәр кәс, күлә,
Билә ким, јарын ираг олмасы өлдүрдү мәни.

* * *

Алды чаным наз илә ол көзләри шәһлә пәри,
Ләбләри пүстә, јанағы ләлеји-һәмра пәри,
Чисми күл, башдан ајага гамәти рәна пәри,
Сәрвдән јејрәк, сөнүбәрдән дәхи бала пәри,
Јавру лачын көзлү, топгун синәли, сона пәри.

Көзлэри мөстән, сүраһитәк чәкилмиш кәрдәни,
Гара зүлфү мүшкү әибәр, ағ бәдән күл хәрмәни.
Сачлары рејһан гоһулу, гојну чәннәт күлшәни,
Ләблэри көвсәр мөкәны, агзы шәккәр мәдәни,
Сөзү ширин, өзү амма хосровү әла пәри.

Ал кејиб әлван ләчәк өртәр, күләбәфшан чыхар,
Санасан, бүрчи-фәләкдән бир мәһи-табан чыхар,
Сејринә аләм сәрасәр һәр тәрәф, һәр јан чыхар,
Әгл учар башдан, үрөк ојнар, чәсәддән чан чыхар,
Көз учујла һәр кимә ејләр ниһан има пәри!

Еј мәним маһым, сәнә бу шәһр, бу елләр фәда!
Басдығын торпаға һәр дәм лаләләр, күлләр фәда!
Сачының һәр мујинә јүз сачы сүнбүлләр фәда!
Ләһчеји-көфтарына күлшәндә булбүлләр фәда!
Ғашының бир тағинә гурбан ики дүңја, пәри.

Вағифәм, чаным сәнә һәр дәм фәдалар ејләрәм,
Аһ чәкиб һичриндә гаргутәк сәдалар ејләрәм,
Дәркәһиндә кәлбинә чоһ илтичалар ејләрәм,
Кечә-күндүз өмрүнә хејрү дуалар ејләрәм,
Сахласын дәһрин бәласындан сәни мөвлә, пәри!

* * *

Еј сәба, јарә де ким, аварә көрдүм Вағифи,
Ғәм әлиндән бикәсү биларә көрдүм Вағифи,
Вағры олмуш сәрбәсәр сәдларә көрдүм Вағифи,
Ағибәт салмыш өзүн одларә көрдүм Вағифи,
Кечә-күндүз мүнғәзир дидарә көрдүм Вағифи.

Бир јанар атәш салыб пәрванәтәк әзәсинә,
Охшәјыбдыр дәһрдә ашиғләрин рисвасинә,
Налә ејләр кечә-күндүз, јалварыр мөвләсинә,
Баш гошуб ејлә сәнин ол зүлфүнүн севдәсинә,
Бир заман басмаз ајаг бәзарә көрдүм Вағифи.

Ғәмәти-мөвзуун илә бир сәрви-күлшәнсән, көзәл,
Ики дүңјанын сафаву зөвгүнә тәнсән, көзәл!
Итмәјә көздән, көңүлдән арысан, кенсән, көзәл!
Фикри, зикри, дејији, данышдыгы сансән, көзәл,
Мајил олмаз һәр јетән көфтарә көрдүм Вағифи.

Ғашларындан ајры ол мөһрабы көрмәз көзләри,
Ејләмәз шәмсә нәзәр, мәһтабы көрмәз көзләри.
Аризин истәр, күли-сираби көрмәз көзләри.
Ағлар өјлә кечә-күндүз, хабы көрмәз көзләри,
Јандырыбдыр чаныны одларә, көрдүм Вағифи.

Сөјлә ким, башын үчүн бир лүтф ғыл, еј күл'үзар!
Салланыб сәрви-равантәк бу јана ејлә күзар,
Кечә-күндүз дәрдү гәм етмиш мәни чандан бәзар,
Көрмәјә дидарыны һәрдәм чәкәр чоһ нитизар,
Көзләрин тикмиш бахар јолларә көрдүм Вағифи.

* * *

Ким ки, зөвг истәр, бүти-шириндәһан севмәк кәрәк,
Әл'ли хәндан, ләһчәси шәккәрфәшан севмәк кәрәк.
Тубағәдд, топғунсинә, тутизәбан севмәк кәрәк,
Зүлфү мүшк, амма јанағы әргәван севмәк кәрәк,
Аһукәрдән, күлбәдән, назикмијан севмәк кәрәк.

Сәнкидил сағилә минатәк едиб хизу нишәст,
Һејфдир пејвәстә етмәк шишеји-көңүлү шинкәст,
Шәһрдән шәһрә кәзиб һәр јәј чалыб чоһ пәвү дәст,
Әһли-үрфан, нүктәдан, шаирсәвән, ашиғпәрәст,
Бир мұвағиғ мәһлиғаји-мөһрибан севмәк кәрәк.

Саиду сағи мүләһһәм, сими-рә'натәк бәјаз,
Гүббеји-бәтнин-бүлури мөвчи-дәрјатәк бәјаз,
Бејзеји-тәр синәси лә'лә-и-лаләтәк бәјаз,
Мүшки чарғат, сурәти маһи-мүсәффатәк бәјаз,
Ал сәрәндазы сәриндә зәриншан севмәк кәрәк.

Күлнәфәс, бихарү хәс, мәһбуби-нөврәс, ејһбаз,
Хошлиға, бүргикүша әбрунүма, хәтирнөваз,
Ашинадил, доста манл, назу истиғнасы аз,
Ғәдди назик, чисми фәрбөһ, үзү кен, зүлфү драз,
Чешми шух, мүжжаны ох, ғашы каман севмәк кәрәк.

Ашиналығ һәр күлән күл үздә санмағдыр әбәс,
Һәр никаһи-кәрм үчүн одларә јанмағдыр әбәс,
Ғалыны билмәдјиңи јара инанмағдыр әбәс,
Вағифа, әввәл севиб, сонра усанмағдыр әбәс,
Севкили јары севән кәс, һәр заман севмәк кәрәк!

* * *

Чүн бизим шалварымыз алаву һәм афзэл кэрэк,
Рэнки јашыл, бир гэдэр гэдди дәхи этвэл кэрэк,
Әбришими зүлфи-мүшкәфшанә мүстәмсәл кэрэк,
Тохујан амма ону бир ағу назик әл кэрэк,
Ләнбәран мәһвәшләриндән бу ишә фејсәл кэрәк.

Ағ кэрәк, симин бәдән шалварбафин синәси,
Олмаја ешг әһлинә бир зәррә бүгзү кинәси,
Мәһрибанлыг етмәк ола адәти-диринәси,
Мүттәсил овгат әлиндә шанәвү ајинәси,
Сәнәти—зүлфә, бухага чиләвү сәјгәл кэрәк.

Бир пәри сима кәрәкдир дилбәри-шалвардуз,
Јашы ја он дөрд, ја ијirmi ола, ја отуз,
Ејләјә һүснү белә ашиг кечәсин нисли-руз,
Филмәсәл, хурииди-пүрәнварә нисбәт дилфруз,
Пәртөвү рүхсарәси манәндеји-мәш'әл кэрәк.

Һәр кимин ки, иши јахшы, өзү бир накәс ола,
Истәр онун даима тохудуғу бәркәс ола,
Һашалиллаһ ки, она рәғбәт едән бир кәс ола,
Јә'ни шалвар тохујан бир дилбәри-новрәс ола,
Јохса ки, мүтләг дејил, устади-мүстәмәл кэрәк.

Вағифәм, рузи-әзәлдән ашиги-сөвдамәзач,
Истәрәм ону ки, онун сачы ола бир гулач.
Ејләрәм бир елә јарын башмағын башыма тач,
Еј Мәһәммәд һүсејн аға, едә көр сән бир әлач,
Дүшдү бу шалвар иши, бир мүшкүл ишдир, һәл кэрәк.

* * *

Дәһридә олду мәнә дилдар дилбәр бир түфәнк,
Хош гәди ајинәји-симү сәмәнбәр бир түфәнк,
Чәкди дуди-аһими та чәрхи-чәнбәр бир түфәнк,
Чаныма атәш салыб јахшы сарасәр бир түфәнк,
Јанә-јанә галдым, олмады мүјәссәр бир түфәнк.

Гыврылыр көнлүм түфәнкдән дәм вуранда, мартәк,
Од сачыр ағымдан ол чакмағи-атәшбартәк,
Күллеји-ешки атар чешимм шарары нартәк,
Мүшки барут әтрилә һәм түрреји-тәрратәк,
Етмәди димағни мүтләг мүәттәр бир түфәнк.

Бу Гарабағ ичрә чох чыхдым тәләб мејданына,
Мүшкүл олду чүнки јол булгак онун имканына,
Ејләдим бу мүшкүлү изһар Ширван ханына,
Кәстәриб лүтфү кәрәм мән бәндеји-фәрманна,
Етди вә'д ол шәһиншаһи-дилавар бир түфәнк.

Бавәр етдим вә'дәјә, кәлдим ки, мән ол һәм кәлә,
Кәлмәди, амма көзүм јолларда галыбдыр һәлә.
Налишимдән һәр заман дүшдү зәманә зәлзәлә,
Дерләр, ол бәјләрбәји һәм ахтарыр дүшмәз әлә,
Гәһдә чыхмышдыр мәкәр, аллаһү әкбәр, бир түфәнк?

Һәр ким истәр ким, вүчуди мәрәкә ара кәрәк,
Кәнди затындан силаһү әсләһә ә'ла кәрәк,
Күлләсилә хуни-ә'да төкмәјә севда кәрәк,
Кәр түфәнк олса бизә, мүмтәзү биһәмта кәрәк,
Вағифа, јохса дејил мәғбулумуз һәр бир түфәнк.

* * *

Гыш күнү чүнки дөнәр шол чәннәтүл-мә'вајә күрк,
Ол сәбәбдән лајиг олмуш фиргеји-моллајә күрк,
Көрүнүр әдна әкәрчи һиммәти-валајә күрк,
Ејлә ки, пушак олур фәсли-шита ә'зәјә күрк,
Тә'н едәр јүз фахири-мәлбусеји-дибајә күрк!

Күрк олан јердә чаһанын рәхти-әлваны нәдир?
Ешмәкү зәрдабә, бәкрәс чуха, бараны нәдир?
Пәри-гунун дешәји, јастығы, јорғаны нәдир?
Кәрмү нәрм адамларын гучағы, ја јаны нәдир?
Рөвзеји-ризванда бәнзәр һүллеји һурајә күрк!

Күн бу күндән белә истәр һич тәфсир етмәсин.
Бадү бәрфин истәсә тәбдилү тәғјир етмәсин,
Јазадәк кимсә мәнә отаг тә'мир етмәсин,

Савуғун һәр нә алиндән кәлсә, төгсир етмәсин,
Олду бир чөвшән хәдәнки-шиддәти-сәрмајә күрк.

Пуситини-бәррә ки, бугғала вәхти филмәсәл,
Ејди новрузи ә'јан етмәкдәдир бурчи-һәмәл,
Дахи сән лазым дејилсән, еј баһари-хош әмәл,
Истәмәм шимдән кери хаһи кәлмә, хаһи кәл,
Артырыбдыр јә'ни асајиш гәди-балајә күрк.

Вағифа, чоһ лүтф гылмыш һәзрәти-сүбһан сәнә,
Күрк ирсал ејләмиш ол саһиб-Ширван сәнә,
Ханеји-еһсаны абадан ки, верди чан сәнә,
Тутма кәм, ким чоһ кәрәмдир һәм әзимү шан сәнә,
Фәхр гыл ким, падишаһлардан кәлир пашајә күрк.

* * *

Еј мәни ејләјән аләмдә пәришан, сағгал,
Сәни јох ејләсин ол гадири-сүбһан, сағгал,
Көрәјим ким, олсан хаһ илә јексан, сағгал,
Ки, едибсән евини сән белә вилан, сағгал,
Дәјди сәндән мәнә јүз илләтү нөгсан, сағгал.

Вар иди бундан әзәл мәндә ки, та вәһни-Һәсән,
Бир бинакуши-зәнәхдани-сәмән, садә зәғән,
Һәмдәм иди мәнә һәр ләли-ләбү гөнчә дәнән,
Түф сәнии үзүнә ким, хублар ичиндә мәни сән,
Бир кәс идим, еләдин нақәсү надан, сағгал.

Бәс ки, бәдшәкләсәнү башдан ајаға мурдар,
Дәмбәдәм сәндән олур буји-нәчасәт изһар,
Нечә етсин сәнә рәғбәт сәнәми-күлрүхсар,
Абирудан мәни сән салдын елә, еј идбар,
Накаһан таки олуб үздә нүмајан сағгал.

Сән дејилсән белә бир шеј ки, чыхасан үзә сән,
Истәр һәр бир телнә дүррү чәһһир дүзәсән,
Јардән мејлини билмәррә кәрәкдир үзәсән,
Кирәмәвсән дахи бир чәнкә саманча көзә сән,
Филмәсәл, кәр оласан сүнбүлү рејһан, сағгал,

Гарадыр, беләди, Вағиф, кәлә көр ким, ағара,
Адеми дөндәрәчәк ағзы ағармыш зағара,
Бу сифәтлә кәлә көр ким, кедә тоја, мағара,
Новчәванлар едә сөнбәт, чала күсү нағара,
Едә аләмдә сәни дидәси кирјан, сағгал.

* * *

Туба бојлум, гамәтинди сәрвү әр'әрдән көзәл,
Күл үзүн јанында зүлфүн сүнбули-тәрдән көзәл,
Дишләрин дүр, ләбләрин јағути-әһмәрдән көзәл,
Һәр сөзүн бир кәлмәси јүз гәндү шәккәрдән көзәл,
Мүхтәсәр шәһди-дәһанын аби-көвсәрдән көзәл.

Шанә ким, зүлфү бөлүр, заһир олур көјчәк габаг,
Бәрг уруб ојнар булудлардан чыхан күнтәк габаг,

.....
Вәсмәли гашлар чатылмыш тағи-минбәрдән көзәл.

Ала көзләр нәркизи-мәстанәтәк шәһләләнир,
Елә ки, сүзкүнләнир, јүз мәртәбә зибаләнир,
Көрсә бу шуһ хәттини, билләһ, мәләк шејдәләнир,
Шол сијаһ кирпикләрин ган төкмәјә севдәләнир,
Зәрнишан пејкандан артыг, тәшнә хәнчәрдән көзәл.

Шә'леји-шәмси-чәмәлындан мүнәввәрдир дидәм,
Бәндиваным олмушам, һаша, јанындан мән кедәм,
Тутијадыр көзләрә—һәр торнаға бассан гәдәм,
Бир әчајиб бу кәлир саһындан, еј күл, дәмбәдәм,
Мәст едир димағымы рејһанү әнбәрдән көзәл.

Вағифәм, бир ашиғи-камил—јох әсла кәмлијим,
Һәр заман јарын хәјалилә олур хүррәмлијим,
Һич тутмаз ешгдә надан илә һәмдәмлијим,
Бәлкә, заһид, сәндән артыгдыр мәнин адәмлијим,
Севдијимдир һүридән ә'ла, мәләкләрдән көзәл.

* * *

Еј пәрисма, сәнин дидарынын мүштагијәм,
Зүлфү әнбәр бујлу, күл рүхсарынын мүштагијәм,
Кәрдәниңдә асылан шаһмарынын мүштагијәм,
Шух гәмзә, нәркизи-хумарынын мүштагијәм.
Шол сәнубәр гәддү хошрәфтарынын мүштагијәм.

Гашларын тағын гојуб, гејри һилалә бахмарам,
Аризиндән көз кәсиб, ол вәрди-алә бахмарам,
Хејли һејранам сәнә, өзкә чәмалә бахмарам,
Тутиниң агзындакы шәккәр мегалә бахмарам,
Мән сәнини шириң-ширини кәфтарынын мүштагијәм.

Һәр јетән намәһрәми өзүнә мәһрәм ејләмә,
Јар, мәнә ган ағладыб әҗары хүррәм ејләмә,
Өзүнү сөз билмәјән нафәһмә һәмдәм ејләмә,
Зүлм ғыл, чанымдан ол азарыны кәм ејләмә,
Шадыман ејләр мәнн, азарынын мүштагијәм.

Олмаса бир ләһзә кәр гәддин нәзәркахым мәнним,
Асимани-ниликуну титрәдәр аһым мәнним,
Мән сәнини бир чакәрин, сәнсән көзәл шаһым мәнним,
Көңлүмү зүлмәтә салмыш һичрин, еј маһым, мәнним,
Кәл ки, шимди руји-пүрөнварынын мүштагијәм.

Вагифи өлдүрдү ол мәһруләрин пәрвизәси,
Бағрыма мүжканынын санчылды тирү низәси,
Зәхми-синәмдән төкүлдү үстүханым ризәси,
Еј Гарабағын јени ачмыш күли-пакизәси,
Хәстәјәм, гојнудақы ол нарынын мүштагијәм!

* * *

Бир көзәл гәмәтли јари-ләләрәнки севмишәм,
Јарә истиғнасы шириң шуху шәнки севмишәм,
Гашы јәј, кирпикләри түрфә хәдәнки севмишәм,
Ох атыб, гаңлар төкән түркәнә чәнки севмишәм,
Налә рәһми кәлмәјән бир бағрысанки севмишәм.

Наз илә сәрхош кедәндә ол көзәлләр сәрвәри,
Ики јандан мөвб едир зәррин калаҗеј учләри,
Бир мәләкдир, санасан учмаға ачмыш шәһпәри,
Рөвзеји-куји Мәдино, гашы Қә'бә минбәри,
Аризи үзрә һәчәр тәрһиндә бәнки севмишәм.

Бад әсиб үздән ниғабы ачыланда кәһ-кәһ,
Шә'ләсиндән күн олур кәјдә хәчил, шәрмәндә маһ,
Кәрдәни, гәдди тамам кәјчәк, рүху сун'и-палаһ,
Сәрбәсәр әндамы ағ, гашы, көзү, сачы сијаһ,
Ал һәнәдан ләләрәнк күлкүнә чәнки севмишәм.

Һәр заман ким, ол сәнәм кедир табағымдан мәнним,
Башадәк бир ол дүшәр, јанар ајағымдан мәнним,
Кәј дәјир бир-биринә аһи-фағанымдан мәнним,
Кәсмә мива гүлгүлүн, сағи, гулағымдан мәнним,
Хәндеји-чәһанә бәнзәр мән бу һәнки севмишәм.

Вагифәм, һәрдәм дилимдә әзбәрим дост адыдыр,
Гәдди хош, рәфтары көңлүм бағынын шүмшадыдыр,
Көзләриндән әл'әмән ким, чанымын чәлладыдыр,
Мән севән дилбәр Мәһәмәдин көзәл өвладыдыр,
Демәјин, Сән'ан кими азыб фирәнки севмишәм.

* * *

Мән чаһан мүлкүндә мүтләг доғру һаләт көрмәдим,
Һәр нә көрдүм әјри көрдүм, өзкә бабәт көрмәдим.
Ашһиналар ихтилатында сәдагәт көрмәдим,
Биәтү иғрару иману әнәнәт көрмәдим.
Бивәфадан ләчәрәм тәһсил-һачәт көрмәдим.

Хаһ султан, хаһ дәрвишү кәдә билиттифағ,
Өзләрин ғылмыш кирифтари-гәмү дәрду форағ,
Чифеји-дүнјајәдир һәр еһтијачу иштијағ,
Мунча ким, етдим тамаша, сөзләрә асдым гулағ,
Кизбү бөһтаңдан саважы бир һекајәт көрмәдим.

Һәр сәдавү сәс ки, дүнјаја долуб әксәр әгәл,
Чүмлә мәкрү алу фәһну фитнәдир, чәнку чәдәл,
Дирһәмү динар үчүндүр һәр шәјә јапышса әл,

Мүгтәдиләрдә итаәт, мүгтәдаләрдә эмәл,
Бөндәләрдә сину бәйләрдә әдаләт көрмәдим.

Хәлги-аләм бир әчәб дүстур тутмуш һәр заман,
Һансы гәмли көнлү ким, сән едәр олсан шадиман,
О сәнә, әлбәттә ки, бәкдулаһ ейләр, бикуман,
Һәр кәсә һәр кәс ки, етсә јахшылыг, олур јаман,
Булмадым бир дост ки, ондан бир әдавәт көрмәдим.

Алиму чаһил, мүриду мүршиду шакирду пир,
Һәфси-әммарә әлиндә сәрсәсәр олмуш әсир,
Һәggi батил еләмишләр, ишләнир чүрми-кәбир,
Шејхләр шәјјад, абидләр абусән гәмтәрир,
Һич кәсәдә һәггә лајиг бир ибадәт көрмәдим.

Һәр киши һәр шеј ки севди, ону бейтәр истәди,
Кими тәхти, кими тачи, кими әфсәр истәди.
Падшаһлар дәмбәдәм тәскири-кишвәр истәди,
Ешгә һәм чох кимсә дүшдү вәсли-дилбәр истәди,
Һеч бириндә ағибәт, бир зөвгү раһәт көрмәдим.

Мән өзүм чох күзәкары кимјакәр ејләдим,
Сиккәләндирдим гүбары-тирәни зәр ејләдим,
Гара дашы дөндәриб јагути-әһмәр ејләдим,
Данеји-хәрмөһрәни дүррә бәрәбәр ејләдим,
Гәдрү гижмәт истәјиб, гејр әз хәсарәт көрмәдим.

Ејләјән виранә Чәмшиди-Чәмин еваныны,
Јола салмыш, бил ки, бәзми-ишрәтин чәнданыны,
Ким галыбдыр ки, онун гәм төкмәјибдир ганыны.
Дөнә-дөнә имтаһан етдим фәләк дөврәнины,
Онда мән бәр'әксликдән өзкә адәт көрмәдим.

Күн кими бир шәхсә күндә кејр версән, сәд һәзар.
Зәррәчә етмәз әдаји-шүкри-не'мәт ашикар,
Галмајыбдыр гејрәтү шәрму һәја, намусу ар,
Дедиләр ки, е'тибару е'тигад аләмдә вар,
Ондан өтрү мән дә чох кәздим, нәһәјәт, көрмәдим.

Мүхтәсәр ким, бөјлә дүнјада кәрәк етмәк һәзар,
Ондан өтрү ким, дејилдир өз јериндә кејрү шәр,
Алиләр хаки-мәзәлләтдә, дәниләр мө'тәбәр,

Саһиб-зәрдә кәрәм јохдур, кәрәм әһлиндә зәр,
Ишләнән ишләрдә әһкамү ләјагәт көрмәдим.

Дөвләтү игбалү малын ахырын көрдүм тамам,
Һәшмәтү чаһу чәләһин ахырын көрдүм тамам,
Зүлфү рују хәттү халын ахырын көрдүм тамам,
Һәмдәми-саһибчәмәһин ахырын көрдүм тамам,
Бәшәдәк бир һүснү сурәт, гәддү гәмәт көрмәдим.

Ја имам-әл-инсү вәләһиннү шаһәишаһи-үмүр,
Кетди дин әлдән, бу күндән бөјлә сән ејлә зүһүр,
Гојма ким, шејтани-мәл'ун ејләјә иманә зур,
Ше'леји-һүснүлә бәхш ет тазәдән дүнјајә нур
Ким, шәриәт мәш'әлиндә истиғамәт көрмәдим.

Баш ағарды, рузикарым олду күн-күндән сијаһ,
Етмәдим, сәд һејф ким, бир маһи рүхсарә никәһ,
Гәдр билмәз һәмдәм илә ејләдим өмрү табәһ,
Вағифә, ја рәббәна, өз лүтфүнү ејлә пәнаһ,
Сәндән өзкә кимсәдә лүтфү инајәт көрмәдим.

Сәһни, еј шух мөһәккәдә, гурбанын олум,
Кәлмишәм дәркәһиһә мән дада, гурбанын олум,
Нә олур, бир јетсән фәрјада, гурбанын олум,
Мәһи көздән салыб ујма јада, гурбанын олум,
Белә иш јахшы дејил, һеч ада, гурбанын олум!

Дүшмүшәм дәрдинә, чох мөһнәтү гајгу чәкирәм,
Дејә билмәм сәнә, амма елә кизлү чәкирәм,
Нејләјим, чох көрүрәм зүлмүнү, горху чәкирәм,
Доланыб мән гапына, бусәјә арзу чәкирәм,
Сән өзүн бир јетсән фәрјада, гурбанын олум!

Ләбләрин лә'ли-Јәмән, гөнчеји-тәрдир дәһәнни,
Тазә күл хәрмәнидир башидан-ајага бөдәнни,
Лал едәр тутиләри ләһчеји-ширин сүхәнни,
Күлшәһни ревангисән, зинәти бағу чәмәнни,
Бојун охшар сәһни ол шүмшада, гурбанын олум!

Хэстэнэм, чох дилэрэм, яныма бир дэм кэлэсэн,
Чакнбэн хэнчэри, багрым башыны бир дэлэсэн,
Бахыбан бэндэ чэкэн чөврү чэфаны бөлэсэн,
Бэлкэ, бир рөһмэ кэлиб дэрдимэ чэрэ гылэсэн,
Кетмэжэ аһ илэ өмрүм бада, гурбанын олум!

* * *

Еј маһи-шэрэф, меһрү вэфалэр кэтирибсэн,
Чох лүтфү кэрэм, чуду эгалэр кэтирибсэн,
Хуриһд кими нуру зиғалэр кэтирибсэн,
Бу шэрэ ки, тэшифи-бөгалэр кэтирибсэн,
Сэн хош кэлибсэн вэ сэфалэр кэтирибсэн.

Еј зати-шарифиндэ олан чилеји-тәһсин,
Һичрин бизи етмишди белэ хэстөвү гәмкин,
Нэ дәрдинэ һэд вар иди, нэ чөврүнэ тәхмин.
Биз мүнтэзири-раһин идик, көзүмүз ајдин,
Хаки-гәдәминдэ тутнјалэр кэтирибсэн!

Еј саһиби-тә'зим, сөрү чан сәнэ пешкәш!
Дүрдәнеји-чешми-көвһәрәфшан сәнэ пешкәш!
Бу тәхткәһни-синеји-сүзан сәнэ пешкәш!
Мәчмүеји-мүлки-дили-палан сәнэ пешкәш!
Хош мә'диләтү үгдөкүшалэр кэтирибсэн!

Еј нүсхеји-фәррух, рәгәми-мүһшини-гүдрәт,
Әбруји-ләтифини хәти-мәһшүри-саадәт,
Сәрләвһи-рүхүн мәсдәри-дибачеји-фитрәт,
Мәзмуни-вүчудун, бәли, имдади-инајәт,
Мүхлисләрә еһсанү сәхалэр кэтирибсэн!

Еј чани-мүәлла, мәһәли-сәрвәри-Вағиф,
Фәғфүрү Фридуңу Чәмү гејсәри Вағиф,
Әфлаки-саадәтдә сә'ид, әкбәри-Вағиф,
Дидаринә мүштаг иди чешми-тәри-Вағиф,
Әлминнәтүдилләһ ки, чилалэр кэтирибсэн.

* * *

Әлә еј тәхтикаһни-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!
Хәјалым шәһринин сәрдари-зүл-еһсаны хош кәлдин!
Сә'вади-Мисир халын Јусифи-Кән'аны, хош кәлдин!
Көзүм, көңлүм, әзизим, гәлбимин хағаны, хош кәлдин!
Мүнәввәр ејләдин бу дидеји-кирјаны, хош кәлдин!

Сәни бади-сәбама ејләди акаһ һалымдан?
Ешитдин јохса бир сәс налеји-бие'тидалымдан?
Нә мүддәтдир хәјалын чыкмамышдыр худ хәјалымдан,
Фәғаным кушнә јетди, хәбәр верди мөдалымдан,
Ким әрз етди, кәтирдин дәрдимә дәрманы, хош
кәлдини!

Шәһа, лүтфүн фүзун олсун ки, әлтафи-зијад етдин,
Бу күн мүштағи-дидарын оланы бәрмурад етдин,
Әзәлдән һа унутмушдун, нә јахшы, сонра јад етдин.
Гәдәм басдын саадәтлә, бизи әлһәғт шад етдин,
Шәрәфли бүрчи-иғбалын мәһни-табаны, хош кәлдин!

Јәби-аби-һәјатын Вағифә чанпәрвәр истәрдим,
Скәндәрдән дә јүз гатла зүлалын беһтәр истәрдим,
Нә зөвғи-чәһнәтүл-мә'ва, нә аби-көвсәр истәрдим,
Мәғалындан мүкәррәр тутиләртәк шәккәр истәрдим,
Көзүм үстә гәдәм басдын, мөләһәт ханы, хош кәлдин!

* * *

Мәрһәба, сән бизә, еј түрфә чаван, хош кәлдин!
Пајинә пешкәш ола баш илэ чан, хош кәлдин!
Бас көзүм үстә гәдәм, сәрви-раван, хош кәлдин!
Сәнә мүштағды дил, гөһчә дәһан, хош кәлдин!
Кәл-кәл, еј гүмри-сәда, тутн-зәбан, хош кәлдин!

Һәгдән истәрдим әја јарү вәфадар сәни,
Хош јетирди мәнә ол гадирү гәғфар сәни,
Гөјманам кетмәјә ким, та нәфәсим вар, сәни,
Көрмәди јолда, нә јахшы, рәғиб, әғјар сәни,
Белә бивахтөвү пүнһанү ниһан, хош кәлдин!

Сурәтин килки-гөзанын хәти-мәнгүшәсидир,
Өмрү чавид гылан лә'ли-ләбин тушәсидир,
Зүлфүнүн бадн-сәба ашиги, мәдһүшәсидир,
Бәндә ханә сәнин өз мәтбәхнини кушәсидир,
Әфви-тәгсир бујур шаһи-чаһан, хош кәлдин,

Нә заман ки, дејәсән, еј күли-хәндан, кедәрәм,
Бил ки, мән һәм дүшүбән далына кирјан кедәрәм,
Јә'ни зүлфүн кими чох һалы пәришан кедәрәм,
Өз ајағынла кәлибсән, сәнә гурбан, кедәрәм,
Еј гара кирлији ох, гашы каман, хош кәлдин!

Чүн кәлибсән, кәрәм ет, сән дәхи биздән кетмә!
Көрмәсәм кәр сәни бир дәм, өләрәм мән, кетмә!
Доланым башына, аллаһы севәрсән, кетмә!
Кедәр олсан јенә кәл, биздән елә кен кетмә!
Гојма кәл Вагифи чох да никаран, хош кәлдин!

* * *

Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрви-диларалары вар,
Һәр тәрәф тазә ачылмыш күли-рә'налары вар,
Ачылыб тазәвү тәр ләлеји-һәмралары вар,
Јә'ни Тифлисин әчәб дилбәри-зибалары вар,
Еј көнүл, сејр елә ким, түрфә тамашалары вар.

Мәрһәба, Тифлис имиш чәннәти дунја јеринини,
Јығылыбдыр она чәм'ијәти һурү пәрнинини,
Мән бу шәһрин нә дејим вәсфини дилбәрләринини,
Филмәсәл, шәклү шәмәјилдә, бәли, һәр биринини
Мәһни-табанә бәрәбәр сөрү сималары вар.

Ол гәдрәдир бүти-назикбәданү инчәмәијан,
Ејләмәк олмаз онун вәсфини мә'лумү әјан,
Һәр бири назү нәзакәт билә мин афәти-чан,
Чүмлә бир чилвәдә, бир шивәдә, хош сәрви-рәван,
Мәст тавус кими кәрдәни-миналары вар.

Узләри пәртәви-мәһри-чаһанара кимидир,
Сәфһеји-синәләри сими-мүсәффа кимидир,
Ләззәти-ләһчәләри нитги-мәсиһа кимидир,

Әлләри мө'чүзеји-һәзрәти-Муса кимидир,
Дилрүбәлыгдә әчајиб јәди-бејзалары вар.

Ала кәзләр сүзүлүб нәркизи-сирабә дөнүб,
Ағ габагдә хәми-әбруләри мәрһабә дөнүб,
Лә'лтәк ләбләринини рәнки меји-набә дөнүб,
Төкүлүб кәрдәнә сачлар, учу гүллабә дөнүб,
Сона чыггасы кими зүлфи-мүгәрралары вар.

Нә гәдәр варисә бухағү зәнәхданү јанағ,
Тазә күл јарпағытәк ғырмыздыр назикү ағ,
Бир-бириндән көтүрүб шә'ласини мисли-чирағ,
Көрмәјиб кимсә белә гашү көзү дишү додағ,
Өзкә бабәт сифәтү сурәтү ә'залары вар.

Бағи-ризванда әкәр һуријү гылман чохдур.
Бу көзәлләр кими мәғбулу мүзәјјән јохдур,
Нәсл-бәр-нәсл көзәллик буларә бујругдур,
Мән көрәнләр ки, мәләкдән, пәридән артыгдур,
Һәлә дерләр ки, булардән дәхи ә'лалары вар.

Кәсрәти-һүсн ки, хош мәртәбәдир инсанә,
Бәхш едибдир ону һәгг дилбәри-Күрчүстанә,
Јох, суал етмәк әкәр мәсләһәти-језданә,
Нола, јәрәб, сәбәби, баиси бу хубанә?
Белә сурәтләрини, әлбәттә ки, мә'наләри вар.

Галмышам вәләһү матү мүтәһәјјир, дили ләл,
Еј худавәнди-чаһан, кизли дејилдир сәнә һал,
Бу нечә сиби-зәнәхдан, бу нечә зибү чәмал
Ки, верибсән буларә сән бу гәдәр иززә камал,
Нечә ким, вар чаһан, сурәтү ә'залары вар.

Бәдәни-пақы чәкиб аби-рәвантәк суларә,
Ағарыб тазәвү тәр чүмлә дөнүбдүр гуларә,
Аби-Күр инсбәт едиб бојларыны гарғуларә,
Нечә шәјдән белә заһир ки, худанын буларә
Нәзәри-мәрһәмәти, лүғфи-һүвәјдарлары вар.

Бири һәммам ки, гүдрәтдән олуб бәзлү бәрәт,
Бири Күр суји ки, һәр чүр'әси бир аби-һәјәт,
Бири бу хублугу көјчәкликү пакизә сифәт,
Бири олдур ки, нәчиб, әслдә алидәрчәт,
Аләмин сәрвәри вали кими ағалары вар!

Једди һәммам, нә һәммам ки, сәрмәнзили-һур,
Һәшт чәннәт ки ми һәр кушәси бир мәтләи-һур,
Бир әчәб аби-рәван кәрм гылыб онда зүһур,
Шүкр тәгдириңә, еј гадирү гәјјүмү гәфур,
Лүтфүнүн бәндәләрә нә мәти-үзмалары вар.

Мәнбәи-чудү кәрәмдән ачылыр дүрри-хошаб,
Басәфа һөвзә дәмәдәм төкүлүр мисли-күлаб,
Кирсә бир кәррә она мән ки ми бир ханәхәраб,
Кетмәз ондан дәхи бир чанибә манәнди-һубаб,
Кетсә дә бадә нә ки, мәнзилү мә'валары вар.

Кәрчи, еј Хиэр, булубсан шәрәфи-фејзи-әзәл,
Вермәјибдир көнүл асајиши амма сәнә әл,
Истәсән өмри-дүбарә, кәрәсән түрфә көзәл,
Бирчә тәшриф кәтир, Тифлисин һәммамына кәл,
Көр нечә раһәти-чанбохши-тәнәсалары вар.

Бу очаг бөјүлә очагдыр ки, ишыг ајә салыр,
Күн ки ми шө'ләсини чүмлөји-дүнјајә салыр,
Тез тутар ханнү бәдхәллары, вајә салыр,
Һәр кимин башына ким, мәрһәмәтү сајә салыр,
Елә билсин оларын динилә дүнјалары вар.

Вагифа, сәндә ки, јохдур, билирәм, зөһдү рија,
Шәрти-ихлас кәрәк ејләјәсән инди әда,
Елә бу валијә, оғланларына хејрү дуа!
Сахласын онлары өз һифзи-пәнаһында худа,
Һасил етсин нә гәдәр дилдә тәмәнналары вар.

* * *

Наз илә та ол бүти-зиба кәлисадан чыхар,
Сәркәшү хәнданү бипәрва кәлисадан чыхар,
Шаһдыр куја, кејиб дива, кәлисадан чыхар,
Ачыбан тәл'әт күнәш аса, кәлисадан чыхар,
Шө'лә салмыш аләмә ким, та кәлисадан чыхар.

Шанәвәш сејгәл вериб зүлфи-бәнәфшә нисбәтә,
Пәрдә мүтләг тутмајиб сивавү сәдрү сурәтә,
Гыл тамаша кәрдәнә, сејр ејлә гәддү гамәтә.

Гашү көз, гәмзә, мәзәллаһ, дөнүбдүр афәтә,
Етмәјә дин мүлкүнү јәгма кәлисадан чыхар.

Ләһзә-ләһзә ејләдикчә маһрүхсары зүһур.
Ләм'ә-ләм'ә зирри-бүргәдән дүшәр дүнјајә һур,
Ону бир кәррә көрән диндән олу, әлбәттә, дур,
Нечә ким, чәннәт сарајындан чыхар, гилману һур,
О шәкил бу дүхтәри-тәрса кәлисадан чыхар.

Күл ки ми нәрмилә назик пирәһәндә ағ бәдән—
Билмәнәм ким, шө'ләдир, ја хәрмәни-барки-сәмән,
Дишләри гәлтан сәдәф, чүн агзыдыр лә'ли-Јәмән,
Ағ габагда бир көз онун тағи-әбрусун көрән
Мејли-мәсчид ејләмәз, һаша, кәлисадан чыхар.

Вагифәм, та ки, көзүм саташды онун гашына,
Истәди меһрабү мәнбардән хәјалым дашына,
Инди билдим ким, нә калмыш Шејх Сән'ан башына,
Ја будур ким, Тифлиси гәрг ејләрәм көз јашына.
Ол сәнәм вәсли мәннимчүн ја кәлисадан чыхар.

* * *

Верди аға мәнә бир чуха ки, мин донә дәјәр,
Гејсәри-Рум кејән рәхти-һумажунә дәјәр,
Филмәсәл, хәл'әти-хаган-Фридуна дәјәр,
Јахасы јаха долу лә'ләи мәкнунә дәјәр,
Мүхтәсәр, һәр әтәји бир әтәк алтунә дәјәр.

Чуха чох көрмүшәм, амма ки, бу бабәт, нә дејим,
Кимсәдә көрмәмишәм—габили-гамәт, нә дејим,
Еләјибдир киши бу ишдә гијамәт, нә дејим,
Кәстәриб дәрзи бир ә'чазү кәрәмәт, нә дејим
Ки, тамам кари-Әрәстүјү Фәлатунә дәјәр.

Чәннәт әсбабына, заһид, бу гәдәр мүштәрисән,
Аз даныш, башым апарма, киши, сән сәрсәрисән,
Көр дејилсән, һәрә бир сил көзүнү, бах бәри сән,
Сүндүси-хүзрилә тут бу чухеји-әһмәри сән,
Көр бунун һансы бири гијмәти-әфзунә дәјәр.

Белә ким, бу чухадыр зивәри-Фәрхәндәлига,
Көрмәжиб кимсә дәхи сәлли-әла-али-әба,
Версин аллах буну бәхш еләјәнә өмри-бага,
Ләффү нәшриндә мүрәттәб фәрәһү зибү сәфа,
Пәри-тавусда олан адәти-ганунә дәјәр.

Кәр мәнә башдан ајага верәләр һүллеји-һур,
Ич үзү күн кими зәр катиби, ичи сәммур.
Һагг биллир, билмәз идим зәррәчә мән пазү гүрүр,
Әл вериб көнлүмә инди о гәдәр зөвгү сүрүр,
Чами-Чәмдә ичлән бадеји-күлкүнә дәјәр.

Вар имиш мәндә эчәб тален-хош, бәхти-нику,
Бәхши-әззани олуб елә ки, кәлди мәнә бу,
Бундан ираг ола, јарәб, нәзәри-чешми-әду,
Һәр кејиб дурмағы бир дилбәрилә руйбәру,
Баги-чәннәтдә олан тубийи-мовзунә дәјәр.

Нә әчајиб чухадыр бу, нә көзәл совби-шәриф
Тәл'әти тазәвү тәр, шивәси хош, буји ләтиф.
Шаирин тәб'и кими назикү зибавү зәриф,
Мәтләи-«Мәснәви»јә чакки-кирибани рәдиф,
Чаминин сәч'и кәламиндәки мовзунә дәјәр.

Һәр кимин чамәси маһут вә ја бәкрәс олур,
Халг арасында мөканы фәләки-әтләс олур,
Кәрчи хар олса өзү, јарү күли-нөврәс олур,
Маһвәшләрдән онун мүштәриси чох кәс олур,
Бу һесаб үзрә лига мәхзәни-Гарунә дәјәр.

Кимсә билмәз бу киранмајә матаи-һәсәни,
Чухадыр гырмызы, ја данеји-лә'ли-Јәмәни,
Дилбәрин сәрв гәди, лаләрүхүн күл бәдәни,
Јусифин, јохса ки, Јәгүбә кәлән пирәһәни?
Чешми-тарә чәкилән пәрдеји-пүрхунә дәјәр.

Нөкәри јахшы бәјин мисли-агазадә кәзәр,
Гәми-дунјаны јемәз, нечә ки, дунјадә кәзәр,
Рүтбәси мә'рәкәдә—монзилә-ә'ладә кәзәр,
Вагифи билмәнәм аја нечүн үфтадә кәзәр,
Белә чуха кејәнин кәлләси кәрдүнә дәјәр.

***

Ол маһи-мүнәввәр ки, сәһәрдән кедәчәкдир,
Рухсареји⁶-пүрнури нәзәрдән кедәчәкдир,
Хаки-гәдәми дидеји-тәрдән кедәчәкдир,
Еј һејф, сәадәт ки, бу јердән кедәчәкдир,
Тәшрифи онун јә'ни шәһәрдән кедәчәкдир.

Мәндә нәзәри вар иди бу түрфә чәваным,
Дидаринә чох мүштаг идим мән дәхи анын,
Синәм һадәфијди мүжеји-хунфшанын,
Ган агла, көзүм ким, сабаһ ол гашы каманын,
Пејканы чыхыб зәхми-чијәрдән кедәчәкдир.

Олдур мәним арами-дилим, јарү никарым,
Онсуз ола билмәз фәрәһим, сәбрү гәрарым,
Түрфә сәнәмү сәрви-гәдим, лалә үзарым,
Нола кәлә бир дә мәним ол шаһсүварым,
Һала ки, саламәт бу сәфәрдән кедәчәкдир.

Саги, нә дурубсан, сөлә, дөвран јола дүшсүн,
Чалсын дәфү неј, наләвү әфган јола дүшсүн.
Олсун бу вилајәт һамы виран, јола дүшсүн,
Бу кечә кәрәкдир ирәли чан јола дүшсүн,
Фәрда ки, сүраһи гәдү кәрдән кедәчәкдир.

Јарын сәнә играри кәр играр исә, Вагиф,
Һәр дәрди-дилиндән ки, хәбәрдар исә, Вагиф,
Тәрк ејләмә, һәрчәнд ситәмкар исә, Вагиф,
Чәк башына, бир фикрин әкәр вар исә, Вагиф,
Ол сәрви-гәдин сәјәси сәрдән кедәчәкдир!

***

Дәрдин өлдүрдү мәни, еј новчәваным, кәлә кәр,
Һәсрәтиндән ода јанды дин, иманым, кәлә кәр,
Јолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә кәр,
Еј күлүм, еј нәркизим, сәрви-раваным, кәлә кәр,
Еј додағы шәккәрим, ширин дәһаным, кәлә кәр!

Сәндән ајры кәсилиб сәбрү гәрарым кечәләр,
Јуху кәлмәз көзүмә, артыр азарым кечәләр,
Асиманә дајаныр наләвү зарым кечәләр,

• Сон нәшрләрдә: «шәм'и рүһи».

Сүбһөчөн ган ағларам, еј күл'үзарым, кечәләр,
Дәрдин өлдүрдү мәни, еј новчөваным, кәлә көр!

Мүштагәм гамәтинә, кәрдәнинә, голларына,
Гашына, габагына, ағ үзүнә, халларына,
Зүлфүнә, бухагына, јанагына, әлләринә,
Еј көзәлләр сәрвәри, гурбан олум јолларына,
Һәсрәтинлә ода јанды дин, иманым, кәлә көр!

Мән сәни көрмәкдән өтрү бари бир кәз, еј сәнәм,
Чанымын һөвүдидән аја нејләјим, һеч билмәнәм,
Дәрдим артыб, аз галыбдыр ки, о Исаја дөнәм,
Исторәм күндә кәлиса гапысында әјләнәм,
Еј күлүм, еј нәркизим, сәрви-рәваным, кәлә көр!

Көнлүмү тутмуш сәрәсәр дәрду мөһнәтләр мәним,
Һәр ишим Мәчнун кими олмуш һекајәтләр мәним,
Ара јердә башыма голмуш гијамәтләр мәним,
Көнлүмүн күлзәрына дәјмиш чох афәтләр мәним,
Јолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр!

Вағифә һичрин сәнин чох зүлмү бидад ејләди,
Олмады дәрманы бунча, даду фәрјад ејләди,
Бу гәзијә чүмләји-дүшмәнләри шад ејләди,
Ағибәт ешгин мәни, еј шух, Фәрһад ејләди,
Еј додағы шәккәрим, ширин дәнәним, кәлә көр!

* * *

Еј гашы каман, кирпији пејкан, гарачаргат!
Олсун белә чаным сәна гурбан, гарачаргат!
Сәнсән нә көзәл көзләри мөстан, гарачаргат!
Дәрдиндән олубдур чијәрим ган, гарачаргат!
Дөнәм башына зүлфү пәришан, гарачаргат!

Мәчлисдә сәнәмләр башыдыр шаһи-һүмајун,
Кәрдән чәкибән отуру миһа кими мөвзун,
Нимтәнәси, нијлуфәри, пираһәни күлжун,
Бухағы, зәнәхданы, габағы долу алтун,
Гылмыш өзүнү чүмлә зәрәфшан гарачаргат,

Көр нечә күлаб илә гылыб зүлфүнү пүрнәм,
Дуруб дөнәсән башына шанә кими һәр дәм,
Дидары мубәрәк, гашыдыр гибләји-аләм,
Дүңјада ахыр мән дәхи чох көрмүшәм адәм,
Бир түрфә мәләкдир, дејил инсан гарачаргат.

Чәм егсән әкәр јанына хубани-чаһаны,
Бир зәррәчә севмәм дәхи гејрини, сәваны,
Сән сахла пәнаһында, худаја, бу чаваны,
Јолунда пәјндаз едәрәм баш илә чаны,
Олсајды бизә бир кечә мейман гарачаргат.

Шаһбаз отуруб, сајә салыб әнчүмән үстә,
Салмыш ики јандан ләчәји күл бәдән үстә,
Бир ләләдир ол сан ачылыбдыр чәмән үстә,
Гөнчә кими јашмағы чәкибдир дәнән үстә,
Вағифдән едир үзүнү пүнһан гарачаргат.

* * *

Бәрг уруб күнтәк чыхар бир һурипејкәр һәр сабаһ,
Шәрм едәр онун үзүндән маһи-әнвәр һәр сабаһ,
Зүлфи-шәбәрәнки төкәр гәддә бәрәбәр һәр сабаһ,
Мүшкбудан әләми ејләр мүэттәр һәр сабаһ,
Сүбһи-садигтәк ачар сәдрин мүгәррәр һәр сабаһ.

Хабдән ачар көзүн та нәркизи-фәттан кими,
Әл чәләр, мүжканын ејләр тири-хунәфшан кими,
Тәрһ едәр үз јанына кејсуләри рејһан кими,
Гәддинә јашыл кејәр ол гөнчәји-хәндан кими,
Баша үстүндән чалар дәстари-әһмәр һәр сабаһ.

Бир миһа кәрдән, сәфид әндам, фәрбәһ сим-сағ,
Ләлә рүх, мәрмәр синә, нәрмин бәдән, ширин бухағ,
Туби гамәт, маһи-тәл'әт, хош әләмәт, ај габағ,
Олду мәсчиддән һамаһ дәм әһли-ғиблә иттифағ,
Гашыдыр онун мәкәр мейрабу мөһбәр һәр сабаһ.

Әјләнәр нарын, данышар наз илә, нарин күләр,
Тәрзи-көфтәринә ејләр тутләр тәһсин, күләр,
Гаш күләр, һәм көз күләр, ариз дәхи рәнкин күләр,

Дунжада чохдур күлән, амма бу чох ширин күләр,
Бөйлә дә инсан олур, агзында шәккәр һәр сабаһ.

Билмишәм кујин көзәл фирдовсү күлшәндән онун,
Та өлүнчә охларын гојмам чыха тәндән онун,
Кәздији јери севәр көзүм елә кендән онун,
Вагифәм, һеч кимсә кәсмәз зикрини мөндән онун,
Ејләрәм сидг илә адын дилдә эзбәр һәр сабаһ.

* * *

Валинин чешми-чырагы, вәһ нә түрфә чан имиш,
Күлли-Курчүстан үстә сәјеји-сүбһан имиш,
Дүшмәни пәмәл едән сәрдари-валашан имиш,
Аләмин сәрдәфтәри*, ады Иулон** хан имиш,
Сахласын аллаһ пәнаһында, әчәб оғлан имиш.

Һеч јохдур нисбәти өзкә дијарын ханына,
Бир чавандыр ким, јарашыр пәдшаһлыг шанына,
Дәјмәсин афәт јели, јарәб, күли-хәнданына,
Сәрбәсәр аләм кәрәкдир баш әјә ферманына,
Таги-әбруји-ләтифи гиблеји-иман имиш.

Хош тамаша ејләдим, көрдүм тамам әтварыны,
Чох бәјәндим өзүң, һәм ләһчеји-көфтарыны,
Машааллаһ, заһир етмиш улулуг асарыны,
Белә сандым ким, мәләкдир әввәлә дидарыны,
Хејли чағдан соира билдим ким, көзәл инсан имиш.

Сајыр оғлундан ханын кәр олмадыг биз рушинас,
Манеи јох, онлары һәм ејләдик бундан гијас,
Бу очаг бөјүлә очагдыр, ејләмиши нур игтибас,
Вагифа, сән гыл худајә һәр заман шүкрү сипас,
Валинин очагы бөјлә күн кими табан имиш,

* Сон нәшрләрдә: «сәрдәфтәријиши»

** Сон нәшрләрдә: «Леон»

* * *

Үзүндән ол күнәш рүхсар та мә'чәр чәкиб дурмуш,
Өзүн бир кушәјә ондан мәһи-әнвәр чәкиб дурмуш,
Мәләкдир евчи-ә'ләдә, санарсан, пәр чәкиб дурмуш,
Сәнубәртәк әчәб тәрзилә гәддү сәр чәкиб дурмуш,
Чәбјинидә кәман әбруләрини хоштәр чәкиб дурмуш.

Зәнәхдан чеврәсиндә зүлфи-мүшкәфшанмыдыр, јарәб?
Күлүн јанында, јохса, дәстеји-рејһанмыдыр, јарәб?
Бу назик лә'ли-ләб ол гөнчеји-хәнданмыдыр, јарәб?
Сәдәф агзындакы дурданеји-дәрманмыдыр, јарәб?
Вә ја сәрраф нәзмә бир нечә көвһәр чәкиб дурмуш.

Нихан бир көз учујлә ејләди накаһ никаһ чешми,
Мәһи өлдүрмәјә онун едәр сабит күнаһ чешми,
Белә пүрһазү гәмзә ола билмәз пәдшаһ чешми,
Зәрәфшан тирү мүжжан ичрә ол шухин сјаһ чешми,
Санасан, рәһмсиз чәлләдир, хәнчәр чәкиб дурмуш.

Рухи изһар гылмышдыр һәрарәт, нәм кәлир ондан,
Мәкәр күл бәркидир ким, үгдәји-шәбнәм кәлир ондан,
Мәсиһа нитгидир, дил дағына мәһрәм кәлир ондан,
Нәсими-чанфәза һәр ләһзәвү һәрләм кәлир ондан,
Мүсәлсәл түрреји-тәрраринә әнбәр чәкиб дурмуш.

Ширин сөзлү чаванын кетсә һүснү, ләззәти кетмәз,
Шәкәр нисбәт дурур, һәрчәнд гәдрү гижмәти кетмәз,
Кәсилмәз зөвги, хатирдән сәфавү үлфәти кетмәз,
Бу һури тәл'әтин Вагиф әлиндән шөвкәти кетмәз,
Мәләкләр сәф дәриндә та дәми-мәһшәр чәкиб дурмуш,

МУСТЭЗДЛАР

• • •

Сэн гөнчэ кими нэр бир едэн дэмдэ јашынмаг,
 Артар бизэ јүз мәртбә одларына јанмаг,
 Мән ашигәм, еј күл сәнә, олмаз буну данмаг,
 Өлән күнәдәк ејләмәзәм сәндән усанмаг,
 Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?

Бәсдир бу дајанмаг!

Аллаһа шүкүр, лалә јанағында ејиб јох,
 Дишиндә, дәнанинда, додағында ејиб јох...
 Бир зәррәчә зүлфүндә, бухағында ејиб јох,
 Гашында, көзүндә, габағында ејиб јох,
 Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?

Бәсдир бу дајанмаг!

Мән һа сәнни ол мән үзүнү көрмүшәм јүз јол,
 Ох киријини, шух көзүнү көрмүшәм јүз јол,
 Һәм јолдашыны, һәм өзүнү көрмүшәм јүз јол,
 Шәккәр кими ширии сөзүнү көрмүшәм јүз јол.
 Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?

Бәсдир бу дајанмаг!

Мән худ дејиләм бәднәзәр, еј көзләри шәһлә,
 Мәндән үзүнү јашырысан сән елә бича.
 Гојсан, еләјим үзүнә дојунча тамаша,

Өлдүрдүн ахыр, мөндө ки чан галмады эсла,
Дахи нэ жашынмаг, нэ бүрүnmөк, нэ утанмаг?
Бөсдир бу дажанмаг!

Гејриден экер ки, едөсөн сөн бу ни чабы,
Биллэм ки, сөзүндүр вәли мөгбулу несабы,
Јохса мөни көрчөк, үзүнэ чөкмэ ннгабы,
Көл, таиры үчүн Вагифэ чох вермэ эзабы.
Дахи нэ жашынмаг, нэ бүрүnmөк, нэ утанмаг?
Бөсдир бу дажанмаг!

* * *

Јарым нэ көзөл кејиниб, элван бөзөнибдир,
Балапуши-јашыл,
Күлшөндө, санасан, күли-хөндан бөзөнибдир,
Хуршидэ мүгабил.

Сүбһи дурубан чилвэ верир ики јанагө,
Дунјаја салыр нур,
Бир һүсни-бәди-тәл'әти-табан бөзөнибдир,
Хош рөвнәги камил.

Фитнэ көзүнэ сүрмэ чөкиб, гашинэ вәсмэ,
Чан алмага дурмуш,
Һәр гәмзәси бир афәти-дөвран бөзөнибдир,
Бир гәмзәси гатил.

Әнбәрми вә ја мүшки-Хәтән, рејһан ијидир,
Һәрдем кәлир ондан,
Сөндәл гохулу зүлфү паришан бөзөнибдир
Гарәткәри-камил.

Вагиф, нэ тамашә, нэ эчајиб, нэ гијамәт,
Әр'әр хәчил олду,
Та көрдү ки, ол сәрви-хураман бөзөнибдир.
Аләм она мајыл.

* * *

Еј зүлфү сијәһ, синәси әбјәз, көзү алә,
Нә түрфә чавансан!
Ағзын кими јох гөңчө, јанағын кими лалә,
Күлзари-чинансан!
Көрсә үзүнү мөһ јетәр, әлбәттә, зөвалә,
Хуршиди-чаһансан!
Һеч бөндө сөнә олмаја, јәрәб ки, һөвалә,
Сән афәти-чансан!
Сөз јох бу зәнәхданөвү рухә, хәтү халә,
Хублугда әјансан!

Дибачеји-лөвһи-гәләмә катиби-гүдрәт
Јазмыш сәни әввәл.
Һеч адәмә үз вермәмиш эсла белә сурәт,
Пүрзинәтү сејгәл,
Зүлфүн сөзү һәр нүсхәдәдир, еј пәри тәл'әт,
Бир шәрһи-мүтәввәл.
Көјдә јетирир мүттәсил әјә, күнә хичләт,
Һүснүндәки мөш'әл.
Мүжһанын урар тә'нә охун көјдә һилләлә,
Хуб гашы камансан!

Рәфтари-гәдин ејләди сәјә кими памал
Шүмшады чәмәндә.
Ган ағладыр ол гөңчеји-хөндани мөһү сал,
Лә'линдәки хөндә.
Султани-чаһан сәрвәрисән—саһиби-игбал,
Аләм сөнә бөндә.
Көфтарың едәр тутији-шөккәршикәни лал,
Һәр нитгө кәләндә.
Сән Хосров олубсан, вәли, һәр шөһд мәгалә
Ширини-зәмансан!

Сәнсән, сәнәма, чүмлеји-хубанә шөһәншаһ,
Јох сән кими дилбәр.
Бәрги-үфүгүндән ки, үзүн бир чыха накаһ,
Хуршидә бәрәбәр,
Салыр өзүнү зири-нигаба шөфәгү мөһ,
Манәндеји-әхтәр.

Инсан ола билмэз бу сифэт пак, мүнэззэх,
Чэм олса сэрәсәр,
Сән чинси-мәләксән јетишибсән бу кәмалә,
Ја руһи-рәвансан?

Исна әшәрә чакәри-кәмтәр ола Вагиф,
Сәрдариدير ә ла,
Хаки-дәри-өвлади-пејамбәр ола Вагиф,
Нејләр дәхи дүнја?
Ол күндә ки, һәнкамеји-мәшәр ола Вагиф,
Тут дамәни-мөвлә
Фәрјадрәсин һејдәри-сәфдәр ола, Вагиф,
Хоф ејләмә әсла!
Сән гәргсән һәрчәнд ки, дәрјаји-вәбалә,
Тофик буларсан.

* * *

Јарәбби, бу шәһрә о үзү маһ кәләјди,
Кедәјди бу зүлмәт,
Мәчмүеји-хубана шәһәншаһ кәләјди,
Едәјди әдаләт.

Һичран, мәнә сән чох еләдин зүлмү ситәмләр,
Сәндән едәрәм мән,
Фәрјадыма ол хосрови-дәрках кәләјди,
Көр ким, нә шикајәт.

Билејди ки, Фәрһад кими тәлхмәзачәм,
Бир дадә јетәјди.
Ол ағзы шәкәр, сөзү ширин хаһ кәләјди,
Едәјди инајәт.

Вагиф, кечәләр ејләмәк олмаз гәмә дәрман
Кәр олмаса һәмдәм,
Аллаһдан олуб лүтф о һәмраһ кәләјди,
Гыл күндә мүбаһәт.

* * *

Бир нимтәнә ким, та ола зәрбәфтү никутәр,
Дибә она мөһтач,
Мәтниндә тамам рабитә мөвзуну сэрәсәр,
Тәк һашијә гијгач;
Үстүндә онун ашиғү ма'шуг мүсәввәр.
Дил шөвгүнә минһач;
Улдуза шәбиһ нәғши, јери көј кими әхзәр,
Наззарәси бәһһач;
Тири-нәзәри-әһли-тәмашајә мүгәррәр,
Һәр бутәси амач;
Ичиндә онун шө'лә вәрә тәл'әти-дилбәр,
Та бәндеји-вәһһач;
Көрән дејә бу маһдыр, ол чәрһи-пүрәхтәр,
Ја бәһри-пүрәмвач;
Кә'бә евинин өртүјүнә дута бәрәбәр
Симасыны һүччач;
Кәр дүшә әтәји әлә, әлбәттә, тез ејләр,
Биздән гәми ихрач;
Әндишә нә итдир, чыха бир дә чәкә ләшкәр,
Көнлү едә тарач.

Шә'нү шәрәфи хәл'әти-шаһанәдән артыг,
Пирајеји-шөвкәт;
Фәрру фәрәһи зиби-әрусанәдән артыг,
Сәр дәфтәри-зијнат;
Тә'нү тәрәби нәш'әји-пејманәдән артыг,
Зөвги-меји-чәннәт;
Зәр дүмә кирибанына дүрданәдән артыг,
Мәнзум ола, әлбәт;
Әгли кедә, сәрхош кәзә диванәдән артыг,
Ону кејән өврәт.
Дөнә әринин башына пәрванәдән артыг,
Ишләр тапа сүрәт;
Зүлфә бу дөнүм сармаша әл шанәдән артыг,
Чандан чыха һәсрәт;
Охуна бучагларда күтүбханәдән артыг,
Әһками-шәриәт;
Тә'рифи дүшә дилләрә әфсанәдән артыг,
Та рузи-гијамәт;
Чәм олса әкәр бир јерә јүз чамеи-әкбәр,
Чүмләсинә сәртам.

Ол вахт ки, шод һазирү мөвчүдү мүнөҗя,
Ин рәхти-дилавиэ,
Баяд ки, фүрүстадә шавәд зуд бәинча
Эз пејк сәбүкхиз,
Эз бәһри-һүсуләш бинишини, фикри бифәрма
Ку чареји-тәчвиэ,
Нә'лејн-бә папуш зе-аһән бәкәф әммиа
Дәркир әса низ,
Зири-гәдәм әфкән һәмә мәхлуғ сәрапа
Ба нику бәд амиз,
Мипорс зи-һәр милләтү һәр чинс, хусуса
Эз мәрдүми-Тәбриэ,
Ров зәһмәти, имруз бикәш эз пеји-фәрда,
Еј пури-дилавиэ!
Нә һүссә зи пәс хорү, нә әз пиш гәм әсла
Би пәрдәвү пәһриз,
Тән деһ бәғәза баш пеја-пеј пеји-севда
Мәнкәһ бә дикәр низ,
Та анки бизаји пәсәри еј Әбу-Ча'фәр
Чүн дүхтәри-сәррач.

Заһир ки, мәнә тә'нү тәәррүз јетән ејләр,
Јә'ни ки, флани,
Имдән кери арајиши-әсбаби-зән ејләр
Теври-Сефәһани,
Бу бид'әти нә ләзкивү нә шәһсевән ејләр
Нә күрди-Колани,
Дерләрди ки, күлфәтләринә пирәһән ејләр
Кирбасү кәтани,
О бөјлә дејилди көрәсән ки, нәдән ејләр,
Ким аздырыб аны,
Сејрани күлүстанә мәкәр ки, кәлән ејләр
Тәғјир һәваны,
Өзүн ки, гочалмыш кими хој дәјширән ејләр
Оғлани-зәмани,
Ришхәнд едибән дахи нечин чөп дәрән ејләр
Һатәм хан ағаны,
Нејлим, тутурам мән гәләт аны дејән ејләр
Фәрмани-худаны,
Бөјлә бујурубдур әр едә өврәтә зивәр
Ол халиги-әзвач.

Вағиф әр олан өврәтә һејран нечә олмаз,
Чағ етсә дамағын?
Һејран ки, олур бәндеји-фәрман нечә олмаз?
Сөзүн селә сағын.
Севмәзми, нә сөздүр, дили сузан нечә олмаз
Пәрванә чирағын?
Дәнмәзми һүбабә, еви виран нечә олмаз,
Јыхмазмы отағын?
Һәмдәмсиз икид чаки-кирибан нечә олмаз,
Ачмаз јаха бағын?
Ал гана бојар, гәргеји-туфан нечә олмаз?
Көз гарасын, ағын?
Генчә дәһәнини көрмәсә, кирјан нечә олмаз,
Хәндан додағын?
Ол ханәхәрабын чијәри ган нечә олмаз,
Бош көрсә гучағын?
Пешкәш белә јолдашына баш, чан нечә олмаз?
Онун ки, ајағын
Көтүрмүш ола чијиннә пејғәмбәри-сәрвәр
Ол саһиб-ме'рач.

МҮЭШШЭРЛЭР ВЭ МҮСЭББЕ

***

Еј рэнки-рүхи-алына һейран күлү лалә,
Чан гурбан ола сән кими бир гаши һилалә,
Вәһ, чилвеји-ешгин јетшибдир нә кәмалә,
Тәһсин кәтирәр көјдә мәләјик бу чәмалә,
Сејр ејләмишәм чох сәнәми-һуримисалә,
Амма, нә дејим, олмамышам бәндә һөвалә
Бир сән кими шәккәр дәһөнү тути мөгалә,
Та ашиг олубдур көнүл ол аризи-алә,
Һәм силсидеји-какилә, һәм данеји-халә,
Даим чәкәрәм сүбһә тәкин һәр кечә налә.

Сәндән ки, чүдә нуш едәрәм сағәри-күлнар,
Түнд олма, дөнүм көзләриңә, өзкә сәбәб вар,
Әрз ејләјим, ол түрреји-әнбәр күли-рүхсар
Гылымыш мәни бир мүшкүл олан дәрдә кирифтар,
Амма јанарам атәшә пәрванә кими зар,
Јә'ни ки, олалы сәнә мән ашиги-дидар,
Һәркиз дејил әһвалыма бир кимсә хәбәрдар,
Начар едәрәм дәрди-дилим сағијә нһзар,
Лә'лин ки, дүшәр јадыма, еј көзләри хуммар,
Бу зөвглә каһи инәрәм нечә пијалә.

Минавү сураһиндә ки, вардыр бу ләтафәт,
Кәр чәкмәјәләр гамәтү кәрдән сәнә нисбәт,
Һәркиз мән едәрдимми дәхи оларә үлфәт,
Һичриндә јетәр чаныма чох мөһнәтү күлфәт,
Истәрсә мәнә күндә чәкиб тиғи-сийасәт
Өлдүрмәк үчүн үз гоја батил кими фиргәт,
Ширин дәһәнни та ола бир дәм бизә гисмәт,
Сабир олурам вар нә гәдәр чанда сәламәт,
Сәнсиз, нә рәвадыр, мән едәм ејшлә ишрәт,
Бәсдир мәнә шөвгүм ки, олур чәми-вәләлә,

Ошар, дејирәм, ләбләринә бәдеји-күлкун,
Онунчүн олур һәр дәм она рәғбәтим әфзун,
Мә'зур тут, олдум белә шуриндә чикәрхун,
Чох олмушам ашүфтә, пәришан, дилү мәнзун,
Зира ки, сәнни данеји-халиндаки әфсун
Дил мүргүнү етмиш киреһи-зүлфүнә мәфтун,
Чәм олса әкәр бир јерә Лоғманү Фәлатун,
Јох чарә дәхи бадәдән өзкә мәнә әкнун,
Һичран күнү ди хәстә олан дәмдә бу мә'чун
Бир васитәдир дәф'и-гәмү дәрдү мәләлә,

Вағиф кими ким, дәм вурарам зүлфи-сијадән,
Ә'зәмә дүшәр ләрзә сәрәсәр бу нәвадән,
Тинбур сифәт чуш едәрәм зәрби-һөвадән,
Инди мәнни һәр кәс көрәр олса руғағәдән
Бир тарә бәрәбәр тутар ол чәнки дүтәдән,
Ганун беләдир фиргеји-үшшағә бинадән,
Сән чаһилсән, јох һәлә елмин бу әдәдән,
Јохдур хәбәрин, һич демәзсән, фүғәрәдән;
Бир көррә дүшәндә хәбәр ал балди-сәбадән;
Сачын һәвәси, көр ки, мәнни сәди-нә һалә?

* * *

Еј бүти-тутизәбан, кәл ки, мәғалын истәрәм,
Тәшнеји-дидаринәм, аби-зүлалын истәрәм,
Нази-кәрмү гәмзеји-чешми-ғазалын истәрәм,
Үз бәјазында сәнни өз хәттү халын истәрәм,
Мәтләи-вәчһиндә әбруји-һилалын истәрәм,

Сајеји-сәрви-гәди-туба мисалын истәрәм,
Дәмбәдәм зөвғи-тәмашаји-чәмалын истәрәм,
Тари-зүлфи-мүшкрәнкү руји-алын истәрәм,
Галмышам һичриндә, күлзари-висалын истәрәм,
Еј бүти-тутизәбан, кәл ки, мәғалын истәрәм!

Күлләр ачылмыш, бу күн ејшү нишатын вәғтидир.
Кушеји-кулзарида фәрши-бүсатын вәғтидир,
Тазәдән тәчдиди-үғди-иртибатын вәғтидир,
Бәзми-ејди-вәслә тәртиби-нишатын вәғтидир,
Инғизаји-фасли-күлдән еһтијатын вәғтидир.
Илләти-ешғә илачи-бүғратын вәғтидир,
Рөвзеји-ризван үчүн сејри-сератын вәғтидир.
Ашиғү мә'шүр ара хош инбисатын вәғтидир,
Һәр заман ширин-ширин ихтилатын вәғтидир,
Еј бүти-тутизәбан, кәл ки, мәғалын истәрәм!

Раһи ешгиндә сәнни мән чәнү сәрдән кечмишәм,
Парә-парә ғылмышам көнлү, чиғәрдән кечмишәм,
Јанмышам пәрванәләртәк, балү пәрдән кечмишәм,
Һәр сәмәсә түррәдән, һәр симбәрдән кечмишәм.
Дилбәри-гөнчәдәһән, нәркиз нәзәрдән кечмишәм,
Лаләдән әл чәкмишәм, күлбәрки-тәрдән кечмишәм,
Тәрк едиб дәһрин сәфасын хејрү шәрдән кечмишәм,
Дишләри чүн мәхзәнни-дүррү күһәрдән кечмишәм,
Ковсәри унутмушам, шәһдү шәкәрдән кечмишәм,
Тәшнеји-дидаринәм, аби-зүлалын истәрәм!

Мән сәнни бир ашиғи-биһтијарын олмушам,
Бидилү бичәнү бисәбрү гәрарын олмушам,
Шанәвәш муштағи-зүлфи-табидарын олмушам,
Инчәлиб сәәтбәсәәт тарү марын олмушам,
Узун илләр пәјибәнди-рәһкүзарын олмушам,
Валәһи-хали-зәнәхданү үзарын олмушам,
Бир оналмаз дәрдимәнди-интизарын олмушам,
Шүх никаһында дүшүб ширин шикарын олмушам,
Нази-кәрмү гәмзеји-чешми-ғазалын истәрәм!

Чүнки муштағ олмушам сән сәрви-симәндамә мән,
Ејләрәм мүжжанымы хун илә зәррин хамә мән.
Јазарам һәр күн сәнә мөһри-вәфадән намә мән,
Чох дедим, һәмрәнк олум ол аризи-күлфәм мән,

Гојмаз амма чэрхи-көрдүн тез јетәм бу камә мән,
Јох әчәб, десәм сижһру кәрдиши-әјјамә мән,
Дүшмүшәм сәрһәлгеји-зулфун учундан дамә мән,
Нә шараби-лә'ликунә мајиләм, нә чама мән,
Тикмишәм көз рузи-васлиндән кәлән бајрамә мән,
Мәтлә'и-вәчһиндә әбруји-һилалын истәрәм!

Та кәлир кәһ-кәһ мәнә бадһи-сәбадән кағызын,
Чанымы мәдһуш едәр әнбәр һөвадән кағызын,
Бәрки-күлтәк дүшмәз ол әтри-фәзадән кағызын,
Санки бир әттардир кәлмиш Хәтадән кағызын,
Дәм вурар Иса кими өмри-бәгадән кағызын,
Бир әчәб сәрмәшгдир мейри-вәфадән кағызын,
Ишләсин гасид, кәсилмәсин арадән кағызын,
Кәм дејилдир лөвһи-тумари-гәзадән кағызын,
Алса мин зинәт әкәр мушкин гәрәдән кағызын,
Үз бәјазында сәнин өз хәттү халын истәрәм!

Кәстәрибдир, билмәзәм, лә'лин нә ләззәт көнлүмә,
Дөнә-дөнә ону фикир етмәкдир адәт көнлүмә,
Ондан өзкә кәлмәјиб ширин һекајәт көнлүмә,
Фиргәтиндән галмајыбдыр собру тагәт көнлүмә,
Гамәтиндән ајры заһирдир гияјат көнлүмә,
Вә'деји-вәслин һа версин истигајат көнлүмә,
Сән өзүн та етмәјинчә бир инајәт көнлүмә,
Чох јетәр әғјаридән чөврү иһанәт көнлүмә,
Сајеји-сәрви-гәди-туба мисалын истәрәм!

Чүн мүради-хатиримдир лә'ли-ләбдән суди-ешг,
Ејләрәм һәрдем гара бағрымы хуналуди-ешг,
Әршә башымдан чыхар түк башына мин дуди-ешг,
Һәр рақимдир аби-севдадән долу бир руди-ешг,
Заһиди-бибактәк мән олмазам мәрдуди-ешг,
Һалија мүлки-мәлаһәтлә мәнәм Мәһмуди-ешг,
Вар үмидим ки, олам мән мүгтәдаи-чуди-ешг,
Һәг мәнә етмиш мүсәлләм чүнки һәр мөвчуди-ешг,
Вағифәм, салды мәни атәшләрә Нәмрудди-ешг,
Галмышам һичриндә, күлзари-висалын истәрәм!

* * *

Накаһан бир дәрде дүшдүн, олмады дәрман, Чавад!
Јүз фәрагү һәсрәтү дәрд илә вердин чан, Чавад!
Јетмәјиб мәгсудә, кетдин белә новчаван, Чавад!
Галды Ибраһим хан, ган-јаш тәкүб кирјан, Чавад!
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Еј әзиза, бир чаван идин әчәб бәхши-худа,
Иззү риф'әт саһиби, бир хошнума, хәндан лига,
Кәлмәмишдир сән кими пакизә тинәт мүтләга,
Олду һејфа дәрди-бидәрман, бу дәһри-бивәфа,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Нејләди, еј вај, сәнә дөврани-кәч, бәдрузикар,
Кетди күл рәнкин, солуб, назик вүчудин харү-зар,
Кәлди бәхтин гарә, олду тачи-тәхтин тарүмар,
Нечә көзләр галды һәсрәт, нечә чанлар интизар
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан Чавад!

Фиргәтиндән хан бабан гәдди бүкүлмүш дал олуб,
Баш ачыг, үз-синә мәчруһ валидән бәдһал олуб,
Фәрш едиб торпага үз һәмширәләр, памал олуб,
Күндә бир мәһшәр гопар, кәл, көр, нечә әһвал олуб
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Од дүшүб, көшкү сарајлар кујија тағлар јанар,
Сәс верир санкү шәчәрләр, од тутуб дағлар јанар,
Јаса кирмиш сәбзәләр, кејмиш гара бағлар, јанар,
Чүмлеји-хәлги-чаһан ган јаш тәкүб ағлар, јанар,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,

Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Дамбэдэм ағлар көрәнләр хәттү халын јад едиб,
Шөвкәтү шанын аныб, о гәдди-далын јад едиб,
Хош дејиб-данышмағын, әглү камалын јад едиб,
Јандырыр одлара чисмин, күл чамалын јад едиб,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Бу мүсибәтдә Гарабага дүшүбдүр ва сәси,
Дәрди-бидәрману дағу сузи-бипәрва сәси,
Ким чыхар әрши-бәрннә рузу шәб нала сәси.
Шәһрү сәһрадән кәсилмәз аһу вавејла сәси,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Дүшдү чүн гүрбәт дијарә мәнзилин, олду узаг,
Күнбәкүн артар чијәрдә атәши-аһн-фәраг,
Истәјәнләр ејләсин пәс һалыны кимдән сораг?
Атәши-һәсрәт вүчудин ејләдикчә дағ-дағ,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Еј дүчешми-валидә, еј гүррәтүл-ејни-пәдәр!
Еј сүрури-синә, еј руһи-рәван, нури-бәсәр!
Ғалды һәсрәт, көз үзүн көрмәз, көнүл билмәз хәбәр,
Јана-јана та әбәд бурјан олуб чан-чијәр
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

* Сон нәшрләрдә: «јанар».

Јетмәдин имдадына бу Вагифин, душтагдыр,
Фәрши-пајиндән чуда дүшмүш, о бир торпагдыр,
Аһу фәрјалы кәсилмәз та вүчуди сағдыр,
Од дүшүб һәрдәм јанар, чисми тамам пурдағдыр;
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбасэр кејсин гара бундан керн дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

**ВИДАДИ ИЛЭ
МУШАИРЭ**

Вагиф

Еј Видади, сәнин бу пуч дунјада
Нә дәрдин вар ки, зар-зар ағларсан?
Ағламалы күнүн ахирәтдәдир,
Һәлә инди сәндә нә вар, ағларсан?

Видади

Вагиф, нә чох жан, баш-ајаг атарсан,
Мәнә дерсән, нә бу гәдәр ағларсан?
Сәнин дә башында мәнәббәт бејни
Әкәр олса, ејләр әсәр, ағларсан!

Вагиф

Та чәсәдин чүда олмайыб чандан,
Бил өзүнү артыг султандан, хандан,
Гәриблик, ајрылыг нәдир ки, ондан
Бу гәдәр чәкибән азар, ағларсан?

В и д а д и

Агламаг ки, вардыр, мѣһѣбѣтдѣндир,
Шикѣстѣхатирлик мѣрһѣмѣтдѣндир,
Әснл бунлар чүмлѣ мурүввѣтдѣндир,
Олса үрѣјиндѣ, бѣтѣр ағларсан!

В а г и ф

Сај гѣнимѣт дирлијин дѣмини,
Кѣчѣн һѣмдѣмлѣрин чѣкмѣ гѣмини,
Әглин олсуң, сил кѣзүнүн нѣмини,
Дѣхи керн кѣлмѣз онлар, ағларсан!

В и д а д и

Ағламаг мѣминин җламѣтидир,
Нѣбинин диннин хош адѣтидир,
Әкѣр билсѣн, һѣггин кѣрамѣтидир,
Та кѣдинчѣ, нури-бѣсѣр ағларсан!

В а г и ф

Әлиндѣн кѣндин алдыран фѣлѣк,
Инѣклѣрѣ бузов салдыран фѣлѣк,
Јарү јолдашыны өлдүрѣн фѣлѣк
Мѣкар сѣни бѣјлѣ гојар, ағларсан!

В и д а д и

Нејлѣрсѣн сѣјлѣмиш бузов-инѣји,
Бизимлѣ ејлѣмиш белѣ һѣнѣји,
Һѣзрѣтгулу бѣјин ағ дѣјѣнѣји—
Алыбсан җлинѣ мѣкѣр, ағларсан?

В а г и ф

Кимдир инди бу дѣврѣдѣ ол адѣм,
Пѣриси јанындан һѣч олмаја кѣм,
Гаралырсан булут кими дѣмадѣм,
Ағ јағыштѣк јашын јағар, ағларсан.

В и д а д и

Биллѣм чох ушагсан, үрѣјин тохдур,
Лѣһвү лѣѣб илѣ һѣвѣсин чохдур.
Гочалыг җсѣри кѣнлүндѣ јохдур,
Һѣлѣ сонра әглин кѣсѣр, ағларсан!

В а г и ф

Тој, бајрамдыр бу дүнјанын җзабы,
Әгли олан она кѣтирѣр табы,
Сѣнинтѣк оглана дѣјил һѣсабы,
Һѣр шѣјдѣн ејлѣјиб гүбар ағларсан!

В и д а д и

Оғлан, сѣн ушагсан, чавансан һѣлѣ,
Јеничѣ чисминѣ дүшүб вѣлвѣлѣ,
Тѣзѣчѣ дѣјѣнѣк алыбсан җлѣ,
Гаим тут ки, накаһ дүшѣр, ағларсан.

В а г и ф

Бидѣмаг олмагдан нѣ дүшѣр җлѣ,
Шүкр ејлѣ аллаһа, кѣз күлѣ-күлѣ!
Ушаг һа дѣјилсѣн тез-тез һабелѣ
Кѣнлүнүн шишѣси сынар, ағларсан!

В и д а д и

Узагдан бах, јахшы фѣһм ет сатирѣ,
Бу иш бахмаз һѣч кѣнүлѣ, хатирѣ,
Истѣр јүз ил бу јоллара гатирѣ (?),
Бир күн јанар чанү чижѣр, ағларсан!

В а г и ф

Кѣчѣн ишдѣн мѣрд икидлѣр позулмаз,
Аталар дѣјибдир: «Тѣкүлѣн долмаз».
Гатыг үчүн гышда ағламаг олмаз,
Иншааллаһ, кѣлѣр баһар, ағларсан!

В и д а д и

Дөвләтнндән јетдик нану нәмәјә,
Дүшдүк инди чадү гатыг јемәјә,
Сөз ки, чохдур, јери јохдур демәјә,
Әкәр билсән, еј бихәбәр, ағларсан.

В а г и ф

Ич гатығы, је дарынын чадыны,
Нејләрсән дүнјанын дадлы задыны,
Сәнә олур о зәһримар, ағларсан!

В и д а д и

Еј мәнә көстәрән гатығы, чады,
Ону јејән тапар күлли мурады,
Дүнјанын сәнә дә ләззәти, дады
Бир күн олар ахыр зәһәр, ағларсан!

В а г и ф

Нечә ки, дирисән, өлу дејилсән,
Гочалыбан јәјлар кими әјилсән,
Падшаһсан әкәр өзүнү билсән,
Нечин олуб чандан безар, ағларсан!

В и д а д и

Елә ки, тахылды бурнуна чешмәк,
Гочалыг әл вериб, дәхи нә шишмәк...
Ушаглар ичинә дүшәр күлүшмәк,
Сәннин дә ачығын тутар, ағларсан!

В а г и ф

Јавуз чох гочалан бајаты севәр,
Каһ өјүнәр, тәк-тәк өзүндән дејәр,
Сән дә јетишибсән о һәддә мәкәр,
Бејнинә бајаты ујар, ағларсан?

В и д а д и

Күлли Гарабағын аби-ләјаты,
Нәрми-назик бајатыдыр, бајаты,
Охунур мәчлисдә хош кәлиматы,
Ох кими бағрыны дәләр, ағларсан!

В а г и ф

Мүхәммәс демәјин сејрәкләнибдир,
Бајатыда зәһнин зирәкләнибдир,
Гочалыбсан, гәлбин көјрәкләнибдир,
Ишдән-күчдән олуб бекар ағларсан.

В и д а д и

Кәл данышма мүхәммәсдән, гәзәлдән,
Ше'ри-һәгигәтдән, мәдһи-кәзәлдән,
Сәннин ки һалыны билләм әзәлдән,
Елә дејиб чанан, дилбәр, ағларсан.

В а г и ф

Јетмишдә ки, белә нәм кәлә кәзә,
Кәсмәјә арасын, бахмаја сөзә,
Ол заман ки, јашын јетишәр јүзә
Кәл көр, онда нә бишүмар ағларсан.

В и д а д и

Сары чобан оғлу кәлсин јанына,
Ахунд дејә чанын гатсын чанына,
Ханын шөвкәтинә, сәннин шанына,
О јахшы мүхәммәс дүзәр, ағларсан.

В а г и ф

Нәдәндир бәнизин неч олмур дуру,
Савылыб бостанын олубдур гуру,
О заман ки, сәнә . . . . .
Көзләрин чанахдан чыхар, ағларсан.

В и д а д и

Дөрдләринә дәрман олмаз һеч кәсин,
Әбубәкрә һәркиз җетишмәз сәсин,
Митилин алтында галыр нәфәсин,
Мүрғи-руһин көҗе учар, ағларсан.

В а г и ф

Бир күн чөкәр габагына Әзрайыл,
Деҗәр, еҗ кор бәндә, гәфләтдән аҗыл,
Көрәрсән бир гәриб шәклү шәмајил,
Үрәжинә ганлар дамар, ағларсан.

В и д а д и

Әзрайыл ки, чәнкәл сала чанына,
Чеври-либ бахарсан һәр бир јанына,
О заманда сәнин аһ-әфганына,
Нә бир кәлин, нә гыз јетәр, ағларсан!

В а г и ф

Онун чәнкәли ки, ә'зәјә дүшәр,
Чахнашар'чәсәдин ләрзәјә дүшәр,
Тамам сүмүкләрин вај-вајә дүшәр,
Дирикән дәрини соҗар, ағларсан.

В и д а д и

Ахирәт сөзүнү салма јадына,
Дүрүст деҗил, мүтләг, е'тигадына,
Мәһшәр күнү кимсә јетмәз дадына,
Фәрјадын фәләјә чыхар, ағларсан.

В а г и ф

Јанарсан, тәпәдән чыхар түтүнүн,
Тутушар богазын, кәсиләр үнүн,
Һәлә вардыр бундан бәтәр пис күнүн,
Үгбәјә едәндә сәфәр ағларсан.

В и д а д и

Мө'мин олуб гәлбин олсајды сәлим,
Биләрдин худанын олдуғун кәрим,
Сәнә кәрәм еҗлар әзизү һәким,
Нә чәкәрсән ховфү хәтәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүн кедәрсән о гаранлыг, дар јерә,
Гоншу олмаз, чагыранда сәс верә,
Бир кимсә тапылмаз гапындан кирә,
Көрәрсән дөрд тәрәф дивар, ағларсан.

В и д а д и

Мө'минәм, зикримдир даим илаһи,
Узагдыр көнлүмдән күлли мәнаһи,
Әфв олур мө'минни чүмлә күнаһи,
Сәнин дә көнлүндән кечәр, ағларсан,

В а г и ф

Заһир олур ики шәхси-гәзәбнак,
Әлләриндә шешләр, чапикү чалак.
Онлары көрәндә зәһрин олур чак,
Гутун гурур, нитгин батар, ағларсан.

В и д а д и

Мүнкир сөзү, суал сөзү, син сөзү,
Сөз бир кәрәк, нә данышмаг мин сөзү.
Дүнҗа, ахирәтдән белә дин сөзү,
Әлин јохдур, бәс мүхтәсәр, ағларсан.

В а г и ф

Бу јанындан чыхар о зәлим шәјтан,
Су кәстәрәр, сәндән та ала иман,
Нә Әмәр тапылар, онда нә Осман,
Һәр бири бир јанда батар, ағларсан.

В и д а д и

Мазарын, мөһшәрин һәгдир чәһәти,
Мәһрум галмаз Мәһәмәдин үммәти,
Сән ки, тәрк едибсән тамам сүннәти,
Чох чәкәрсән гәзәб, гәһәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүнки ишин чәп дүшүбдүр эзәлдән,
Фәйда олмаз ишләдијин әмәлдән,
Мәләк верәр дәфтәрини сол әлдән,
Күнаһыны бир-бир сајар, ағларсан.

В и д а д и

Мәләкләр ки, кәләр саһиб иззәтдән,
Ајыра мө'мини аси милләтдән,
Көрәр ки, дејилсән әһли-сүннәтдән,
Сәни јолум-јолум јолар, ағларсан.

В а г и ф

О күндә ки, гачар пәдәрдән пүсәр,
Көвдәнә чулғашар илан сәрбәсәр,
Су вермәз ичәсән сағији-көвсәр,
Кәбаб тәки бағрын јанар, ағларсан.

В и д а д и

Әввәл Бубәкрдир пејғәмбәрә јар,
Өмәрдир ислами ејләјән изһар,
Османи-Зиннуреји, һејдәри-кәррар,
Оларлар сағији-көвсәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүн төһмәт едибсән о һәштү чара,
Әлин нечә јетәр сәнин онлара,
Гапыларда доланырсан авара,
Көр башына кәләр нәләр, ағларсан.

В и д а д и

Әбубәкр, Өмәр, Осману Әли,
Чүмлә һәштү чаһар имами-вәли,
Нејману Шафеи, Малик, һәмбәли,
Онлары чәминән кәзәр, ағларсан.

В а г и ф

Ол заман ки, гајнар кәлләдә бејин,
Имам ә'зәм данар сөзүн, һәр шејин,
Һеч үзә мән баха билмәнәм дејин,
Сәни көрчәк көзүн јумар, ағларсан.

В и д а д и

Аллаһын ки, һеч чәкмәзсән миннәтин,
Тәрк едибсән пејғәмбәрин сүннәтин,
Нә көрәрсән ма'сумларын һөрмәтин,
Әкәр ағламазсан, әкәр ағларсан.

В а г и ф

Һәштү чаһар чүн һалыны дујарлар,
Санма сәни өз һалына гојарлар,
Әввәл онлар сәни дири сојарлар,
Сүмүјүнү та көмәрләр, ағларсан.

В и д а д и

О заман ки, мөһшәр халгы дурарлар,
Диван олуб, сорғу-суал сорарлар,
Әкәр сәни бу мәзһәбдә көрәрләр,
Јербәјер будајыб эзәр, ағларсан.

В а г и ф

Демә ки, дадыма јетәр малики,
Дәрдә дүшәр сәндән бетәр малики,
Гачар, илим-илим итәр малики,
Јашыныб бир јердә јатар, ағларсан.

В и д а д и

Һәшрәдәк галарсан аһу зар илән,
Һәсрәтилән, чох-чох интизар илән,
Кәләз илән, әгрәб илән, мар илән
Ағзынадәк гәбрин доллар, ағларсан,

В а г и ф

Чох кимсәләр гыл көрпүдән асылар,
Һәмбәлинин гараулу басылар,
Горхусундан бир бучаға гысылар,
Динә билмәз, мат-мат бахар, ағларсан.

В и д а д и

Һәсән Қашинин та башын кәсәрләр,
Кәсиб ону чәһәннәмдән асарлар,
Гыздырыб-гыздырыб ода басарлар,
Ону көрүб әглин чашар, ағларсан.

В а г и ф

Шафеинин олмаз о гәдәр сучу,
Әввәлдән ахыра ајрыдыр көчү,
Кәләр фәриштәләр, амма бу үчү
Тутар бир-биринә чахар, ағларсан

В и д а д и

Шафеини имамлардан ајырма,
Әммә ханы көрүб рија гајырма,
Бу сөзләри ләзки ичрә бујурма,
Сәни галмыглара сатар, ағларсан.

В а г и ф

Гәбирдән ки чыхыб кәдәрсән Шама,
О күндәрин дәнәр тоја, бајрама,
Әлин јетмәз пејғәмбәрә, имама,
Гијамәт башына гопар, ағларсан.

В и д а д и

Гапыларда чох тохуна-тохуна,
Өмәрдән, Османдан кәзмә сахына,
Оларсыз ки, һеч гојмазлар јахына,
Дөјә-дөјә өлдүррәләр, ағларсан.

В а г и ф

Әглин олсун, он ики имама инан,
Фајда вермәз сонра олмаг пешиман,
Јәгин бил ки, гурулачагдыр мизан,
Әмәлин гаршында дураг, ағларсан.

В и д а д и

Имамлар һа дејил сәнин јолдашын,
Олсајды, көзүндә оларды јашын,
Сән әглдә вардыр нечә гардашын,
Олур-олсун, сән мүгәррәр ағларсан.

В а г и ф

Вәткән дәли олма, кәл ешит мәндән,
Кәзмә јалвар-јапыш онлара кендән,
Амма горхун олсун Әбүлһәсәндән,
Сәни әзим-әзим әзәр, ағларсан.

В и д а д и

Гуллуг етмәјибсән Әбүлһәсәнә,
Кәлә, о күнүндә јар ола сәнә,
Јетишмәз дадына һеч бир кимсәнә,
Галарсан наилач, начар, ағларсан.

В а г и ф

Ахыр сәнин нечә һалдыр бу һалын,
Һансы мәтләбдәдир фикрү хәјалын?
Вә'дә күнү атын, гојунун, малын,
Әкәр доғмаз, әкәр доғар, ағларсан.

В и д а д и

Чүн севмээсөн аты, гојуну, малы,
Ешитмээсөн, һәркиз бу галмагалы,
Бәс нәдир жығыбсан нечә әјалы,
Доғмаз, шад оларсан, доғар, ағларсан.

В а г и ф

Неч ахтарма шаһ һейдәр Әлини,
Имамү һүмами, тамам вәлини,
Жығ башына тәпик атан дәлини,
Олар ки, бир-бирин ғырар, ағларсан.

В и д а д и

Танырсан Шәмкирли дәли газыны,
Һәсәни-Кашини, Нәсир Тусини,
Тәрки-сүннәт олан тамам асини,
Көрәрсән дузәхә кирәр, ағларсан.

В а г и ф

Имам ки, ирагдыр е'тигадындан,
Тамам, билдикләрин чыхар јадындан,
О заман чәкиләр аһ ниһадындан,
Фәрјадын фәләјә чыхар, ағларсан.

В и д а д и

Олан пејғәмбәрин доғру раһында,
Худа сахлар ону өз пәнаһында,
Сәни һәр ким көрәр һәг дәркаһында,
Гатар габағына говар, ағларсан.

В а г и ф

Башына чәм олуб, әглин жығылмаз,
О сәбәбдән дәрдин, гәмин дағылмаз,
Сәнин малын бузов салыб, сағылмаз,
Һәр кәс инәјини сағар, ағларсан.

В и д а д и

Шейтан ки, дүнјада алдадыр кими,
Хош кәлир о кәсә дүнјанын дәми,
Чох жығма башына һүрү сәнәми,
Гафил, өзкәләрә келәр, ағларсан.

В а г и ф

Чәһәннәмә кетсин кедән һәмдәмләр,
Олар үчүн чәкмә сән бунча гәмләр,
Кечән күнләри ки, инди бу дәмләр,
Дәли көнүл әбәс анар, ағларсан.

В и д а д и

Көз нечүн ағлајыб төкмәсин нәми,
Һейван һа дејил ки, чәкмәјә гәми,
Әглин олса, аныб јары, һәмдәми,
Лејлу һаһар, шамү сәһәр ағларсан.

В а г и ф

Һәгги пејғәмбәрә, о чаријарә,
Тамам имамлара һәштү чаһарә,
Ујмасан, јанарсан дузәхдә нарә,
Кимсә олмаз сәнә јавәр, ағларсан.

В и д а д и

Наһар јерә әһли-һәггә дәјәнләр,
Пејғәмбәрин доғру јолун әјәнләр,
Азғын-азғын чаријарә сөјәнләр,
Чағгалтәк дузәхдә улар, ағларсан.

В а г и ф

Нә јарадыр үрәјинин јарасы,
Бу вахтадәк олмајыбдыр чарасы?
Узун илләр кәсилмәјиб арасы,
Шамү сәһар, лејлу һаһар ағларсан?

В и д а д и

Бир көз ки, агламаз, һәм төкмөз јашы,
Әлбәттә, халидир бејини, башы,
Олмаса, јад ејләр јару јолдашы,
Һәрдәм ки, јадына дүшәр, ағларсан.

В а г и ф

О гәдәр доландын сағдан вә солдан,
Дөвләти, ханы да чыхардын јолдан,
Гојмадын ки, верә парчадан, пулдан,
Сәни хәл'әт әһли тутар, ағларсан.

В и д а д и

Чох буланма бу дунјанын ганына,
Вәфа јохдур султанына, ханына,
Данасыны бир күн гојмаз јанына,
Бизим инәк кими тәпәр, ағларсан.

В а г и ф

Дунја ишиндә ки, гочагсан, гочаг,
Өлүдән гыврагсан, диридән гачаг.
Бир күн сағ олурсан, једди күн начаг,
Өврәтләр бағрыны үзәр, ағларсан.

В и д а д и

Сәни гамышлыгда јашыран фәләк,
Әглини башындан чашыран фәләк,
Мејханәдән тез-тез дүшүрән фәләк
Белә гојмаз, бир күн сүрәр, ағларсан.

В а г и ф

Өләндән сонра о күруһи-начи,
Мәзарына салмаз сәјә гыјгачы,
Өзүндән ирәли чүрүк ағачы
Ағзынын үстүндән чөкәр, ағларсан.

В и д а д и

Аллаһ рәббиндир Мәһәммәд Шәфи,
Кулли һалә олдур әлиму сәми,
Дејилми јәғфируззүнуби сәми,
О күндә көзләрин көрәр, ағларсан.

В а г и ф

Минәрсән гатыры, сүрә билмәсән,
Јолун алтын, үстүн көрә билмәсән,
Хан кәләр, јериндән дура билмәсән,
Гәләбәји голдан тутар, ағларсан.

В и д а д и

Ағгыз оғлу Пири дунја гардашын,
Һатәм хан ағадыр синдә јолдашын,
Сары чобан оғлу көзәл диндашын,
Нә чәкәрсән сән дәрду сәр, ағларсан.

В а г и ф

Сорушарлар сәндән нечә хәбәри,
Үстүнә чәкәрләр тигү тәбәри,
Сөјләрсән сөзүнү дәли, сәрсәри,
Һәр бири бир јандан будар, ағларсан.

В и д а д и

Олунамдан сонра сорғу-суалын,
Јенә агламагдан олмаз мәчалын,
Савылмаз башындаң бу галмағалын,
Һәр ләһзәдә һәзәр-һәзәр ағларсан.

В а г и ф

Мүнкир-нәкир нечә олса өтүшәр,
Сор ки, сонра ишин һара јетишәр,
Дивар кәләр, бир-биринә битишәр,
Сәни ојум-ојум ојар, ағларсан.

В и д а д и

Охурам, кэр чурмим вар исэ эзим,
Инэллаһэ һүввэт таввабур рәһим,
Һэггин олдуғуна гәнију кәрим,
Эзэл етмәјибсан бавәр, ағларсан.

В а г и ф

Гыл көрүдән та ки, сүрчәр ајағын,
Чәһәннәм ховфиндән јарылыр јағын,
Горхма, јенә Әли олар дајағын,
Әкәр аныб һөштү чаһар ағларсан.

В и д а д и

Шинә халгы тамам долар дузэхә,
Галарлар дузэхдә од јаха-јаха,
Маһалдыр ки, бири дузэхдән чыха,
Чүмлә олар зирү зәбәр, ағларсан.

В а г и ф

Вагиф, кәрчи эзабы вар дунјанын,
Сән нечүн ховфини чәкәрсән анын,
Тутубсан әтәјин шаһи-мәрданын,
О күләр—күләрсән, ағлар—ағларсан.

В и д а д и

Әһли-сүннәт вәл-чәмаәт пејвәстә,
Кедәрләр чәннәтә дәстәбәдәстә,
О күндә шад олар Видади хәстә,
Сәнни јанлыш көрүб күләр, ағларсан.

ГЫСА ИЗАҤЛАР

сәһ. 18; 82 (*Сижактед көрмәдим Күр ғырағында...*) вә «Күр ғырағының әчәб сәјрәнкаһы вар...».

Вагифни әсәрләрини илк дәфә нәшр етдирән Мирзә Јусиф Нерсеесовун (Гарабагинин) көстәрдиниң көрә, бу ше'рләр Гарабаг һакими Ибраһим ханын, Вагифни вә башга әјанларын Күр ғырағындакы кәндләрдә узун мүддәт галдыгы заман јазылмышдыр. Рәвајәтә көрә, јерли әһали ханын дәстәси үчүн әзүгә һазырламадан чәтнлик чәкәрәк, көмәк үчүн Вагифә мүрачәт етмиш, о да әввәлчә биринчи, сонра да икинчи гошманы јазараг ханәндәјә охуттурмуш, инарәни баша дүшән Ибраһим хан Шушаја гәјятмаг әмри вермишдир.

сәһ. 38. «*Ачығбашда әкәр ола бир дилбәр...*»

Бу гошманы М. Ф. Ахундов рус дилинә чевирәрәк 1855-чи илдә Тифлисдә чыхан «Зурна» адлы мәчмуәдә нәшр етдирминдир. Һәмин тәрчүмәни бөјүк рус ингиләбчы-демократы Н. Г. Чернышевски вә XIX әсрдә Русијада чыхан мүтәрәгги руһлу «Отечественные записки» журналы јүксәк гижмәтләндирмишләр.

сәһ. 68. «*Бир заман һавада ганај сахлајим...*»

Молла Вәли Видади илә Гасым бәј Закирини дә «Дурналар» рәдифли гошмалары мә'лумдур.

сәһ. 108. «*Гарабаг ичрә бир шаир Кәлимуллаһ Мусадыр...*»

Бу ше'р Вагифни јенчә Шушаја кәләрәк мәктәбләрләг етдији дөврләрә аиддир. О өзүнү јохсул һәјәтиндан, Гарабагда, хусусилә Чаваншир тајфасы арасында ше'рә јүксәк гижмәт верилдијиндән данышыр вә көстәрир ки, бурада шаирә мә'чүзәләр јарадан Муса пеј-ғәмбәр кими бахырлар. Чаваншир әһли илһәм сәһибләрини гәләми-нә гәдәм Исроил нәслиндән чыхан Мусанын әждаһаја чеврилән мү-ғәддә әсәси кими һөрмәтлә јанашырлар. Урәји инығлы адамлар өмүрләрини надалар ичәрсиндә кәчирмәјә мәчбурдурлар, чүнки га-ранылыг ғыш кечәләриндә чырагын гәдир-гижмәти даһа артыг билсинир.

сәһ. 109. «*Еј Видади, кәрдиши-дөврани кәчрәфтарә бах...*»

Ага Мәһәммад шаһ Гачар өлдүрүлдүкдән сонра һәбсдән азад едилән М. П. Вагиф бу ше'ри М. В. Видадијә мүрачәтлә јазмышдыр. Гәзәлдә кечә халг үчүн гилә сајылан бир чырагын (јә'ни шаһын) сүбһ сөнмәсиндән, өзүндән разы һөкмдар башынын тәпикләр алтына дүшмәсиндән сөнбәт ачылыр. Шаир залым деспотун гәзәбиндән јәјин-масыны дәмрчинниң әдәләтсиз падаһын әлиндән гуртулмасына бә-зәдир.

Рәвајәтә көрә, бир падаһын дәмрчијә ачыгы тутур, онун гәтли үчүн баһанә ахтарыр. Елә бу мәгсәдлә дәмрчијә бир кечәдә 40 мин

ат мыхы назырламагы эмир едир. Өлүмүнү көзүңүң гаршысына алан дөмүрүн бүтүн кечени жаттыр. Сөңөр сүбдөн галы дөүлүр. Лакин каленлар дөмүрүнн е'дана апармаг өзвизна, кечө өлүмүш шаһны табу- ту үчүн чами дөрд мисмар истэжирлөр.

сөһ. 122. «Дәһрида олду мәнә дилдару дилбар бир түфәнк...»

Бу мүхәммәс дә Шәки һакими Һүсеји хан Мүштага жазылыб. Белә ки, Молла Пәнаһ достуидан она түфәнк багышламасыны хаһиш етмиш, Һүсеји хан да сарајында јашајан шаир Рафен васитәси илә Вагифә гызыл сујуна тутулмуш түфәнк вә ашагыдакы бәнд илә башлајан чаваб мүхәммәси көндөрмишди:

Кәлмиш ол аличанабын гасиди истәр түфәнк,
Еј көзүм, нәзәрә гыл, бах һәр јана, ахтар түфәнк,
Ејләсин тап ким, көрөләр сөйләсин бейтәр түфәнк,
Камил олмуш чөһғәри үстүндә ноғши-зәр түфәнк,
Нејлар, ајә, билмәзәм, ја раб, бу шуху шәр түфәнк?..

сөһ. 123. «Гиш күнү чүнки дөнәр шол чәннәтүл-мә'вајә курк...»

Бү мүхәммәси Вагиф Шәки һакими Һүсеји хан Мүштагын она күрк һәдијә көндөрмәси мүнәсибәтилә јазмышдыр.

сөһ. 147. «Бир нимтәнә ким, та ола зәрбафтү никүтәр...»

Бу мүстәзада Вагифин оғлу Әли аға Алим ашагыда илк бәнди- ни кәтирдимиз ше'рлә чаваб вермишди:

Еј хаһиш едән нимтәнә пул зивәру зинәт,
Гылдын бизә фәрман.
Ахыр кәрәк, әлбәттә, бу нимтәнәјә нисбәт,
Бир мәһвәши-дөвран.
Јә'ни ки, ола бөјлә либасы кејон өврәт
Сәр дәфтәри-хубан.
Әјинә онун ејлә јараша јени хәл'әт,
Көрән ола һейран.
Бир вахт чәкиб назилә сәрви-сәһи-гамәт,
Олум она гурбан!
Һәр ләһзә гәдәм јерә басаңда, гоја миннәт,
Та ки, едә чөвлан.
Ејлә ки, габагда отура, ејлијә сөһбәт,
Валәһ ола инсан.
Сөзү бүтүн ола, едә һәр әһдиңә биј'әт,
Сыңдырмаја пейман.
Һал әһлиңә ејлә көзәли ејлијә гисмәт,
Ол гадири-сүбһан...

сөһ. 159. Видади илә мушаирә.

Мушаирә бизим күндәрә натамам шәкилдә чатмышдыр. һәм дә әслиндә мушаирәнин һәр шаирә аид һиссәси ајры-ајрылыгда, бүтөв шәкилдә охунмалыдыр, чүнки сон чап мәтиһләриндә гаршы-гаршыја верилиш бәндләр чөх заман бир-биринә чаваб кими дүшүнүлмәшиш- дир; бу исе охучуларда мүәјјән суаллар догура биләр. Лакин биз Ва-

гиф вә Видади «Әсәрләри»нин сон нәшрләринин структуруну нәзәрә алараг ән'әнәни позмаг истәмәдик.

Һәмни китабларда һәр шаирин суал-чаваб шәклиндә 46 бәнди чап едилмишдир. Бундан башга Видадијә мәхсус даһа 3 бәнди С. Мүм- таз илк дәфә охучулара чатдырмышды ки, бунлары да ашагыда ве- ририк:

Әзәл башдан вахтларың ки үч олур,
Бу ајагдаң тамам ишин пуч олур,
Ол заман ки, бу мәңзилдән көч олур,
Ишин олур тамам бетәр, ағларсан.

Пирин о далича һәсәни-Кәши,
Әввәл-ахыр јанлышларын јолдашы,
Аниң да һеч заддан чыхмазды башы,
Сәһни башын сонра чыхар, ағларсан.

Охумадын фәлјәһәкү әјәтн,
Чәкмајибсон јару һәмдәм фирғәтн,
Билсон әкәр ағламаған ләззәтн,
Та кединчә нури-бәсар ағларсан.

ТАРИХИ, ЭФСАНАВИ ВӘ ЧОГРАФИ АДЛАР

Ага Мәһәмәд хан—Ага Мәһәмәд шаһ Гачар (1742—1797)—Иран шаһы. Гачар сүләссини бәнисидир. 1795-чи илдә Шушаны муһасирә етмиш, ләкин ала биләмәдиш. Нәһин ил Тифлис талаяб чохлу әсир апармышды. 1797-чи илдә јиндән Гарабага јөнәлди, ачыг олмасындан истифадә едәрәк Шуша шәһәрини элә кечирмиш, Вагифи һәбәс адырмышды. Вагиф гәтә олунчаг күүнү кечәс Ага Мәһәмәд шаһ өз хидмәтчиләри тәрәфиндән өлдүрүлүшү, шаир азыдыга чыкмышды.

Агәзә оғлу Пәри—XVIII әсрдә јашамыш Азәрбајҗан шаһридыр. Вагиф вә Видади илә достлаг етмишдир.

Амыбаш—XVII—XVIII әсрләрдә Күрчүстаны белә дә алландырыдылар.

Бәни-Исраил—гәдим јәһуди тајфасынын адыдыр.
Валији-Күрчүстан—Картли-Кахети чары II Иракли (1720—1798).
Вәргә—XVII әср Азәрбајҗан шаһи Мәсһинини «Вәргә вә Күлша» поемасынын баш гәһрәманларындандыр. Шә'рдә икни, вәфалы ашиг мәнәсында ишләниләр.

Видади Мәлла Вәли (1709—1809)—көркәмли Азәрбајҗан шаһридыр. Вагифин јакын досту олмуш, онула шәрләшмишдир.

Гарун—рәвәјәтә көрә, чох дөвләтли вә ејин заманда хәсис бир адам имиш. Әдәбијјатда хәсислик вә зәнкинлик рәвзи кими ишләдиляр. *Мәхзәни-Гарун*—Гарун хәзинәси.

Гәјсәр (Сезар)—Гәдим روماда император титулу.

Гәл'ә—Шуша нәзәрдә тутулур.

Гырагбасан—Күр чажынын сәһилләри.

Дара (III Дара)—Гәдим Иранда Әһәмәниләр сүләссини соң һөкмдарыдыр. Ерамыздан әввәл IV әсрдә Мәкедониялы Искәндәр оғну мәглубијјәтә угратмышды.

Әрәсту—мәшһур јуан философу Аристотелини мүсәлман Шә'р-гиндә ишләнән ады.

Эмләм ејүсү—рәвәјәтә көрә, Кә'бә јакынлығында бир јуудур. Мүгәддәс саялыр. Шәрг әдәбијјатында көзәлини агзына охшаддылар.
Зүлҗәхә—әфсанәјә көрә, Мисир һөкмдарынын арвады имиш. Зүлҗәханы Јусифи севмәси, мөһәббәти рәдд едиләркән она бөһтан атамасы, зиндана салдырмасы вә нәһәјәт, онула евләнмәси бир чох бәди әсәрин мөвзусу олмушдур. Шә'рдә көзәл мәнәшүгә мәнәсында ишләниләр.

Зүлмәт—Низаминини «Искәндәрнамә» әсәриндә вә халг рәвәјәтләриндә дирилик сују адындырылан әфсанәви чешмәнин олдыгу гәрипгә аләм.

Ибраһим хан (Ибраһимхәли хан)—XVIII әсрдә Гарабағын ханы олмушдур (1760—1806). Панаһәли ханы оғлундур. Русия вә Күрчүстан илә достлаг муһасибәтләри јаратмага чалышмышдыр. Вагиф онун сараянда харич ишләр вәзир вәзифәси тутмушдур.

Искәндәр—Низаминини «Искәндәрнамә» поемасынын гәһрәмәни. Шә'рдә гүдрәтли һөкмдар мәнәсында ишләниләр.

Иудок—Күрчү шаһзәдәси, II Ираклинин оғлу.

Јусиф (Јусифи-Кә'ан)—әфсанәјә көрә, көзәллији учундан чохлу итираб чәкимишдир. Јусиф илә Зүлҗәханын муһасибәтләри классик Шәрг, о чүмләдән Азәрбајҗан поезиясында өз бәдни әксини тапмышдыр.

Кә'бә—Мәккә шәһәриндә мө'бәд; мүсәлманларын әсәс зијәрәткәһыдыр.

Кәлимуллаһ—Муса пәјгәмбәрин ләгәби.

Көвсәр—дини әфсанәјә көрә чәһнәтдаки бир булагын адыдыр.

Күја Көвсәр сујуну ичән адам әбәди јашайыр вә чаван гәлдир.

Күлша—Мәсһинини «Вәргә вә Күлша» поемасынын баш гәһрәманларындандыр. Шә'рдә көзәл, вәфалы мәнәшүгә мәнәсында ишләниләр.

Ләмбәрән—Гарабагда кәнд адыдыр.

Логман—чох гәдимләрдә јашадыгы күман едиләс Әфсанәви нәһәм.

Мәғриб—Шимали Африканын (Мәрәкәш, Тунис, Әлҗәзаяр, Ливия, һәмчини Мавритания, Гәрби Бөјүк Сәһра) тарихи вә чографи мәһбәләрдә ады.

Мәдина—Суудијјә Әрәбистанында шәһәр. Вагифин арвадынын ады да Мәдино имиш.

Мәккә—Суудијјә Әрәбистанындадыр. Мүсәлманларын әсәс мүгәддәс шәһәридыр.

Мәһәмәд (Мәһәмәд бәј Чаваншир)—Ибраһим ханын гардашы оғлу иди. 1797-чи илдә Ага Мәһәмәд шаһ Шушуда өлдүрүлдүкән соңра Ибраһим ханын олмамасындан истифадә едән Мәһәмәд бәј Чаваншир һакимийәтә элине кечирмишди. О, әмисини јакын адамларыны арадан кәтүрмәк истәмиш вә бу мәгсәдлә Вагифи еләм етдиришдир. Ибраһим хан Шушаја гәјятдыгдан соңра Мәһәмәд бәј Шәкәјә гачмыш, нәһәјәт, Ширван ханы Сәлим тәрәфиндән өлдүрүлүшүдүр.

Мәһәмәдхән бәј—Вагифин мүәсирләриндәндир. Шуша ханлығында гәләбәли олмушдур.

Мәшриг—күүнүчәхән, шәрг.

Мүштә—Шәки ханы Гүсәјин ханын (1759—1780-чи илләрдә хан иди) шә'рдә ишләтдијни тәхәллүс.

Сән'ан (Шейх Сән'ан)—Әфсанәјә көрә, күрчү гызынын севдији үчүн мүсәлманлыгдан дөнүб христианлығы гәбул етмишди. Отуз ил дөнуз отардыгдан соңра арзусуна чәтмәдән мөһв олмушдур. Шә'рдә мөһәббәт јоулунда һәр чүр гурбан вермәјә һазыр ашиг мәнәсында ишләниләр.

Шәкәр—Низаминини «Хосров вә Ширин» әсәриндә Хосровун севдији гәдди. Поезияда көзәл мәнәшүгә мәнәсында ишләниләр.

Чавад—Гарабаг һөкмдары Ибраһим ханын оғлунун адыдыр.

Чаваншир—Гарабагда бир нәслин адыдыр. Ибраһим хан бу нәсилдән иди.

Чам (1414—1492)—фарс вә тачик шаһи вә философу.

Чәмшид—әфсанәјә көрә, Иранын ән гәдим вә гүдрәтли шаһларындан имиш.

Фәлатун (Әфлатун)—мәшһур јуан философу Платонун мүсәлман Шәриндә ишләнән ады.

Хызр—дини әфсанәләрә көрә дирилик сујуну ичиб әбәди јашәјән вә дарда гәләнләрә көмәк едән бир шәхсиятәдир. Халг әдәбијјатында Хызр Илјас, Хызр Нәби дә адылар.

Һафиз—XIV әср фарс шаһи. Гәзәл устасы кими мәшһурдур.

Һәзәр, һәзәрүл-әсәд—гара даш дәмәкдир. Нә заманә Мәккә шәһәринә дүшмүк метеоритдир. Кә'бәдә сахланылыр вә мүгәддәс һесаб олунур. Шә'рдә көзәлини хәлиһә бәһзәдиләр.

ЛҮҒӘТ

A

Аби-һаҗат — дирилик сују
Аби-рәван — ахар су
Аваз — сәс, сөдә
Ағибәт — ахыр, сон
Ағуштә — булашмыш, бөләш-миш
Ағча — пул
Ал — гырмызы; һилә, нәсил
Алинәсәб — жүксәк насилдән олан
Амач — һадәф, нишанә
Ара — бәзәјән, зинәтләндирән
Арајиш — зинәт, бәзәк-дүзәк
Ариз — үз, әризә верән
Арәстә — бәзәнмиш, зинәтләнмиш; һазыр мәнасында да ишләдиляр
Асајиш — рәһатлыг, истираһәт
Асар — әсәрләр, әләмәтләр; җадикарлар
Аси — күнаһкар, үсјән едән
Атәши-сузан — јанар од
Афәт — бәлә, мүсбәт; көзәл мәнасында да ишлянр.
Афәти-бәһр — зәманәниң бәләсы
Афитаб — күнәш
Аһак — дәмир
Аһәнкәр — дәмирчи
Ашүфтә — пәришан

B

Бавәр етмәк — ишанмаг
Бад — күләк, јел
Бадә — шараб
Бади-сәба — сәһәр күләји
Бадү бәрф — күләк вә гар
Базу — биләк

Базубәнд — биләрәнк, голбаг
Бала — жүксәк; учабој, гәдд, гамәт
Барани — јағмурлуғ, јағыш заманы кејилән либас
Бар — жүк
Бари-мәһнәт — дәрә жүкү
Бейзә — јумурта
Бәга — әбәди
Бәдр — он дәрә кечәлик ај
Бәдкү — нис данышан
Бәдәл — өвәз
Бәзбәнд — базубәнд сөзүндән — биләрәнк
Бәзә — бағышламаг
Бәзм — јағынчаг, мәчлис
Бәјаз — ағ
Банк — гирјәк
Бан — хал
Бәндә — гул
Бәндәвач — гул, әсир, ачиз
Бәрат — бәхшиш
Бәрг — ядәриыл
Бәрг — пусуғ јери
Бәрк — јарпаг
Бәрки-күл — күл јарпагы
Бәрки-тәр — тәзә јарпаг
Бәрф — гар
Бәстә — бағлы
Бәтк — гарын
Бәса — чох
Бәхи — бағышламаг
Бәһадир — инкид
Бәһр — дәннә, ше'р өлчүсү
Бәһтәр — даһа јахшы, чох јахшы
Бидад — залымлыг
Бидар — ојаг
Биканә — јад адам
Бикүман — шүбһәсиз, шәксиз
Биләсинчә — архасынча
Бим — горху
Бимәгз — Бейһисиз; ағылсыз

Бинакуш — гулағын сырга тахылан јери
Биләрвә — горхмаз
Бисат — фәрш; дөшәнмиш јер
Бу, буј — гоху
Бута — нишан, һадәф
Бүгз — кин, дүшмәнчилик
Бүзгәлә — оғлаг
Бүргә — үз өртүју, нигаб
Бүрјән — гызартма

B

Вәрд — күл
Вәсмә — гаша чәкилән рәнк
Вәһ — үз
Вәһдәт — бирлик
Вәсфи-һал — тә'риф

G

Гәбгәб — бухаг
Гәлу бала — әзәл күн
Гарычгај — гызылгуш
Гәдд-гамәт — бој
Гәмтәрир — гаты, сәрт
Гәсабә — гадынлара мәхсүс баш кејими
Гәтрәј-әшк — көз јашы дамла-сы
Гәһр — гәзәб
Гөвл — сөз; *гөвлү сәдиг ола* — сөзү дүз ола
Губар — тоз; күдурәт; дәрә
Губари-тирә — гара торпаг
Гүлами-кәмтар — алчаг гул
Гүллаб — чәнкәл
Гылыг — хасијәт

D

Дам — тәлә, тор
Даму — чәһәннем
Данәндә — билличи
Дари-фәна — фәна еви, дүңја
Дәрди-сәр — баш агрысы
Дәр — гапы
Дәндан — дииш
Дәстар — чалма
Дәстари-әһмәр — гырмызы чал-ма
Дәстур — тәрз, үсүл, гајда
Дәһән — ағыз
Дәшкә — хәнчәр

Дибалуш — ипәк кејинән
Дидар — көрүш
Дидә — көз
Дил — үрәк
Дилбәр — көзәл, севкили
Димаги-нүргүрүр — мәгрүр бе-јиш
Динләниәк — динчәлмәк, руһ-ланмаг, чанланмаг
Дираз — узун
Дөврани-кәчрәфтар — тәрсина долаған зәманә

Дуд — түстү
Дута — ики дәнә
Духтәр — гыз

E

Ејд — бәјрам
Ејн — көз

Ә

Әбјәз — ағ.
Әблә — ала-була
Әбришиш — ипәк
Әбру — гаш
Әбус — гарагабаг
Әбусән гәмтәрир — тутгуи, гашгабаглы
Әҗар — рағиб; өзкә; дүшмән; јал.
Ә'дә — дүшмәнләр
Әднә — алчаг
Әзризи-әзәл — әввәл күндән
Әзвәч — зөвчәләр, арвадлар
Әван — рәнкәрәнк
Әлатиф — дүфләт
Әкбәр — ән бөјүк
Әксәр — чох
Әксәр-әзәл — аз-чох
Әкчүд — инди
Әмзач — мөвчләр, далгалар, ләпәләр
Әмәртә — инсәны пәсликларә мәчбур едән мејл
Әһан — сәсләр
Әһвар — нурлар, ишыглар
Әһвәр — нурулу, ишыгылы
Әһдишә — фикир, хәјал
Әргүван — гырмызы чнчәк адыдыр
Әрмәған — һәдјијә, төһфә, сов-гат
Әрус — кәлип
Әсләһә — силәлалар

Әтвар — төврләр, һәрәкәтләр
Әтәл — узуи
Әтиан — сусуз
Әфәл — ән јахшы
Әфәун — артыг
Әфлак — фәләкләр, көјләр
Әфсар — тач
Әфиан — сачан
Әхтәр — үлдүз
Әһкам — һөкмләр
Әшк — көз јашы
Әсаји-әждәһа пейкәр — әждаһа
шәкилли әса

З

Зандән — догмаг
Зәан — дил
Зәәхдан — чәпә чөкәји
Зәвал — бәла
Зәррин — күләбатынлы, зәрли
Зәһм — јара
Зәһр — өд; зәһәр
Зивәр — зинәт, бәзәк
Зиба — көјчәк
Зишт — чиркин, пис
Зијадә — артыг
Зија — шыг
Зуд — тез
Зульф — сач
Зульфи-пуртаб — гыврм сач

И

Инајәт — јардым, көмәк
Ибраһи-дил — ширин дил
Ибәл — бәхт
Идбар — чиркинлик
Ија — ишәрә, һим
Имруз — бу күн
Иһанәт — тәһгир етмәк
Иһясбат — ачылмаг, фәрәһдән-
мәк
Иһтимас — хаһиш
Иһтигал — јерини дәјишмәк,
көчмәк
Иһтигна — наз
Иһна әшәр — он ики (мәзһәб
адыдыр)
Иһтилат — данышыг, сөһбәт
Иһтималәт — тәсәллия вермәк

Ј

Јабәндә — тапан
Јаеуз — јарамаз; ачыглы.

К

Кам — аруз
Кар — иш
Кан — мәдән
Кәбир — бәјүк
Кәб — јалан
Кәзәб — јаланчы
Кәлб — ит
Кәмтәр — алчаг
Кәрбас — без, ағ
Кишвар — өлкә
Көшк — кашанә
Кузәкар — сәһнәк, бардаг га-
јыран
Кутай — гыса, көдәк
Күј — күчә
Күреји-аташ сузан — јанар
од күрәси

К

Кәјсу — сач
Кәзәл — нар габыгы
Кәрд — тоз
Кәрдән — бојун
Кәрдши — доланмаг; кәзмәк
Кәри — исти
Кәз — дәфә
Кәштә чыхмаг — сејрә чыхмаг
Кирибан — јаха
Кирифтаг — мүбтәлә, әсир, дү-
чар олмаг
Көфтер — данышыг
Күш — гулаг
Күшә — күнч
Күјәндә — шаир, натиг
Кулаб — күл сују
Кулбун — күл ағачы
Кули-һәмра — ғызылкул
Кули-хәндан — ачылымш күл
Күнаһаса — күнәш кимп

Л

Лаләрух — ләлә үзлү
Ләәли — иһчиләр, мирвариләр
Ләб — додаг
Ләбхәндә — додагы күлүшлү

Ләбиһкәр — ширин додаг
Ләһн — сәс
Ләшкәр — гошун
Луга — үз
Лөлә — мирварин, иһчи

М

Маәзаллаһ — аллаһ еләмәсин
Манәнд — охшар
Маһ — ај
Мәһвәши — ај кимп
Мәһтабан — ишыгы, парлаг ај
Мәһр — мәһәббәт, күнәш
Мәһман — гонаг
Магал — данышыг
Мә'ва — дүшәркә, мәнзил, мәс-
көн
Мәгбул — бәјәнилмиш, габул
олунмуш
Мәдар — вәсилә
Мә'дәләт — әдәләт
Мәзәләәт — зәиллик, зилләт
Мәләләт — јоргулуғ, дүшкүн-
лук
Мәлбүсә — дибас, палтар
Мәләкаса — мәләјә бәнзәјән
Мәнуеушә — нәгш олунмуш
Мәргәд — гәбр
Мәрдуд — говулмуш
Мәтлә — ше'рин илк бејти
Мәхзән — хәзинә
Мәхмур — хумарланмыш, сүз-
күн
Мәһ — ај
Мәһтаб — ај ишыгы
Мәһбуби-мунтәхәб — сечмә кө-
зәл
Мина — сүраһи; зәркәриһ ғызыл
күмүш үстүнә нәгш етди-
ји јашыл ранкли бәзәк
Мишкин — гара, мүшкүлү
Мөвәла — ага
Мөвәч — ләпә, далга
Мужжан — киринкләр
Муһәһһәм — әтли, көк
Мунтәхәб — сечилмиш
Мусәффа — сәфлашдырлымш
Мусәвәәр — тәсвир едилмиш,
рәсм олунмуш
Мустәһсан — бәјәнилмиш
Мутарра — тәрәвәтли, рөвнәг-
ли
Мутруб — чалыб-оһајан ханән-
дә

Мүтәәјјир — һејран олан, һеј-
рәтә дүшмүш
Мүхәмәс — һәр бәнди беш
мисрәли ше'р
Мүхәдд — јахын дост
Мүшәвәши — һалы пәришан;
тәшвишли
Мүшатаг — арзулајан, чан атан
Мүшкул — чәтһи

Н

Надир — аз тапылан
Надидә — көрүнмәмиш
Накәс — алчаг
Најаб — тапылмајан
Намә — мәктүб
Нәхл — ағач
Нәвахан — һава илә охујан
Ниса — гадян
Никаһ — бахыш
Нөврәстә — јеһи јетишмиш

П

Пај — ајаг
Пајбәнд — ајагы баглы, әнқал
Пајәндәз — үстүндән кечмәк
үчүн јерә сәрилмиш гумәк
парча, халы, халча
Памал — пајмал — тапаланмыш,
ајаг алтында галымыш
Пәјамбар — пәјгәмбәр
Пәјвәстә — даим, һәммишә, бир-
биринә баглы
Пәјгам — хәбәр, сифаринш
Пәјк — бурада чапар, гәсил,
муштулугчу
Пәјкан — охун учуна тахылан
ити дәмир
Пәјкәр — сүрәт, үз, чөһрә, кө-
зәл
Пәјманә — иһки иһчилән габ,
пийәлә, гәдәһ
Пәдәр — ата
Пәрицә — парлаглыг
Пәру — гу түкү
Пәртәв — парлаглыг, ајдын
ишыг
Пәру бал — гол-һанад
Пирајә — зинәт, рөвнәг
Пираһән — көјнәк
Пичүтаб — иһтираб, төләш,
гыврм
Пустин — күрк, иһи дәрһли бү-
рүнчәк

Пушак — өртүк, кејил
Пушпан — маффи, кизил
Пур — долу
Пүсөр — огул

P

Раз — сирр
Рази-дил — үрөк сирри
Раван — кедэн, ахан; рух
Рак — даямар
Ранич — ээижат
Рәхкузар — кенди; јол
Рәхт — палтар
Ришта — тел
Руберу — үз-үзө
Руд — чај
Руз — күн, күндүз
Рузкар — заманө
Руји-эамин — јер үзү
Рүхсар — үз

C

Саид — биләк
Саг — балдыр
Саја — көлкө
Сайыр — чалдукәр, селр еләјөн
Савад — гара, гаралыг
Савб — палтар, элбәсө
Сәдр — сина
Сәјјад — овчу
Сәкмәк — сүзмөк
Сәк — ит, көпөк
Сәм — ешитмә
Сәман — јасәман күлү
Сәласил — зәнчирләр
Сәнкдил — даш үрәкли
Сәнки-хара — чахмаг дашы
Сәр — баш
Сәрасәр — башдан-баша
Сәрбәсәр — башдан-баша
Сәрсәр — башчы, раис
Сәри-сәрдар — сәрдариң башы
Сәрир — тахт
Сәрири-һуси — көзәлик тахты
Сәрәндәз — бәзәкли баш өртү-
јү
Сәркаштә — авара, сәркәрдан
Сәрафраз — башы уча
Сәф — чәркә
Сәфид — ағ
Сиб — алма
Сиясәт — чөзә
Сияһ — гара
Сим — күмүш
Сими-мусәффа — саф күмүш

Симин — күмүшә тутулуш
Симүзәр — гызыл вә күмүш
Сираб — судан дојмуш, сулу
Сират — јол, көрпү
Сој — чинс
Су — төрөф
Сүрбә — гуш дәстәси, гуш га-
тары
Сүрүр — шадлыг
Сүхән — сөз, нитг

T

Табан — шыгылы
Табәндә — парлаг
Табдар — парлаг, гывырым, һәра-
рәтли
Тар — гаранлыг
Тачи-зәр — гызыл тач
Тәбәр — балта
Тәәррүз — долашмаг, сөз ат-
маг, һүчүм
Тәлафи — гајтарыш, әвәз
Тә'м — дад, ләззәт, јемәк
Тәмәннәшмәк — әл вериб кө-
рүшмәк
Тәр — тәзә
Тәрәб — шадлыг
Тәррар — чибкәсән, огру
Тәрсә — христиан
Тәсхир — истила
Тәчдид — јенидән, јениләшдир-
мә
Тәшнә — сусуз; һәсрәтли
Тиг — гылынч
Тила — гызыл
Товфир — чохалтма, артыр-
маг
Тушә — әзүгә
Түраби — торпаг рәнкли

Y

Үзма — бөјүк гадын
Үғтрадә — дүшкүн
Үшмәк — хәз бүрүнчәк

Ф

Фе'л — иш
Фәраг — ајрылыг
Фәрамуш етмәк — унутмаг
Фәрбей — көк
Фәрдә — сабаһ
Фәриштә — мәләк
Фәрхәндаһал — шад

Фәсли-шита — гыш фәсли
Фәлмидә — аңлаглы
Фәриб — алдатмаг
Фүзүм — артыг, узуи

X

Хаб — јуху
Хак — торпаг
Хамә — гәләм
Хар — тикан
Хас — сечилмиш
Хатам — үзүм
Хәл — истәр
Хәһан — истәјөн
Хәзрә — јашыл
Хәндә — күлүш
Хәндан — күлән
Хәриһрә — ешшак мунчугу
Хәсарәт — зәрәр, аңјан
Хәдәнк — оқ
Хәши — ачыг, гәзәб
Хәшиә кәләк — ачыгланмаг,
гәзәбдәнмәк
Хәшхан — көзәл сәсли
Хуб — јахшы, көзәл
Хубән — көзәлләр
Хум — ган
Хумхар — ганичән
Хулә — хасијјәт
Хулд — чәннәт
Хоткар — Түркијә султаны
Хошәлһан — хош сәсли

Һ

Һәбиб — истәкли, дост
Һәчәр — даш
Һәрами — јолкәсән
Һәмадәм — јолдаш
Һәмајил — бојунбагы
Һинду хал — гара хал
Һичаб — көпүк
Һүччач — һачылар

Ч

Чак — парчаланмыш
Чакәс — гул
Чалак — дирибаш
Чаһ — гују
Чашт — күнорта вахты, јејилән
јемәк
Чәнк — әл, пәнчә; чалгы алати
Чәрхи-чәибәр — доланан чарк

Чәрхи-хәзрә — јашыл көјләр
Чиз — шәј, сад

Ч

Чам — гәдәһ
Чаме — бөјүк мәсчид
Чанан — ма шугә, севкили
Чан мурғу — чан гушу; руһ
Чанфәзә — чан багышлајан,
чаң верән
Чәһәндра — дунјаны бәзәјән
(күнәш мәнасында ишлян-
мишдир)
Чәһил — аңламаз
Чәбин — алын
Чәнк — дава, вурүшман, һәрб
Чәнки — вурүшган
Чифә — чәмләк
Чила — парлаглыг
Чиләз — наз, ишәз
Чинан — чәннәт
Чингә — тач
Чига — көкли
Чөөр — зүлм
Чөвишан — дөмир һалгалардан
һөрүмүш дава палтары
Чүд — әлнәчыглыг, сәхавәт
Чүш — гајнамаг
Чүда — ајры
Чүдүн — дәлилик
Чүрә — бир јүнч.
Чүри — күнаһ
Чүри-кәбир — бөјүк күнаһ
Чүстүчү — ахтарыш

Ш

Шам — ахшам
Шанә — даяг
Шәнәәзи — дараг кими
Шатәр — атын јанында һичаб
кедон адам
Шејда — вурғун
Шәб — чамаат
Шәккәрфәшан — шәкәрсачан,
ширин данышыгылы
Шәм'и-сузан — јанан шам
Шәмәс — күнәш
Шәмсу сәмәр — ај вә күнәш
Шәри — һәја
Шәһд — бал
Шәһди-мусәффа — саф бал
Шури-жәјан — гызымыш шир
Шита — гыш

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛЭР

Бир нечэ сөз (А. Дадшадэ)	5
<i>Гошмалар</i>	
О шух гэмзэлэрин, хэнчэр кирпийн	11
Хублар арыгындан жарымаг олмаз	12
Көл, еј галабаји Мөһөммөдхан бәј	12
Бир сөнөмин синәсинә мүштагам	13
Чан вериб јүз миннөт илә алмышам	14
Бәнәфшөтәк әнбәр зүфүн буј верир	14
Хејди ватдыр ајрылмышыг јар илә	15
Олмајајды белә сәфәрә чырмаг	16
Бир чаван тазәдән көлиб әрсәјә	16
Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим	17
Дурубан ешгилә күзәр ејләдим	17
Сијаһтел көрмәдим Күр тырагында	18
Бу күн бир әчајиб көзәл семишәм	19
Бир хәлвәт јер ола, әғјар олмаја	20
Агла, көзүм, ајрылырсан чанандан	20
Сығалланыб-сығалланыб сијаһ зүлф	21
Сачын зәнчиринә көңүл бағладым	21
Еј сүсән сүнбүдүм, ал зонахандлым	22
Сәра бојлум, бир чых көрүм бојуну	23
Сәнәсән, еј назәннин, көзәлләр шаһы	23
Долду димагыма зүлфүн әнбәри	24
Бир үзү күл, рәнки лалә, зүлфү тәр	25
Бир көзәл ки, ширин ола бирнадан	25
Сәрасәр бир јерә јығалса хублар	26
Дәһаннын сәдәфдир, дишләрин инич	27
Чохдан бәри јарын фәрагиндәјөм	28
Бәдәннин күл јарадан илаһи	28
Бади-сәба, бир хәбәр вер көндүмә	29
Сијаһ телли бир сөнөмин учундан	29
Еј һури лигалым, мәләк сималым	30
Бади-сәба, бир хәбәр вер көндүмә	31
Бу нечә зүлмдүр мәнә ејләрсән	31
Бојун сүраһыдыр, бәдәнни булур	32
Чәмалын көзүмдән ниһан олады	33
Хубларын јасәмән гоһулу зүлфү	34
Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим	34
Бир-биринә һәмдәм ики новчаван	35
Әјибдир гәддими, дәлиб багрымы	36

Еј ниғаб алтындән кизли бахышлым	36
Нәдән күсүб тәби назик олан јар	37
Ачығбашда әкәр олса бир дилбәр	38
Булуд зүлфү, ај габағлы көзәли	39
Кетдим ала көзлү јарла данышам	39
Бивәфасан, сөндән үз дөндөрмишәм	40
Мән јенә хубларын падишаһындан	41
Бир әндамы һәсрин, додағы гөңчә	41
Һарда көрсәм бир шух, каман гашлымы	42
Бәһанә тутубан, биздән кен кәзмә	43
Еј чаван гыз, мөндән белә кәзмә кен	43
Еј үзү күл, гәдди туба Сафијә	44
Индән белә өлсәм, арзу чәкмәнәм	44
Еј мәләк хојлу, еј туба бојлу јар	45
Бәдәннин сәрасәр күл хәрмөндир	46
Ону үчүн үмәз гејријә көндүм	47
Бахыб чәмалына гүрүр ејләмә	47
Јенә мәнә јанар-јанар одлара	48
Чох замандыр, јарын һәсрәтиндәјөм	49
Севдиким алајды үзүндән ниғаб	49
Сәнин тәки сијаһ телли, күл үзлү	50
Әлдә ајна, көзә сүрмә чөккндә	50
Сәфалар кәтириб, тәшириф бујурдун	51
Саллана-саллана дөвләтханадан	51
Мәним јарым сығалланыб кәләндә	52
Зүлфүн башы тахталаныб габағда	52
Еј зүлмү чох, гәлбн гара бинграр	53
Күлжүн сәриңдәсэн тазә күл кими	53
Намә, кедәр олсан јарын куйна	54
Бир фитнә феллинчи, үзү халланын	55
Еј кирпийн хәнчәр, гашы зүлфугар	56
Оғрун баха-баха, еј чешми һәркиз	56
Гәдәм басдын, сөн сәфалар кәтирдин	57
Өјүнмәсин кимсә, көзәләм дејиб	58
Дәрдин мәнә һејвалара дөндөрдн	59
Сијаһ зүлфүн гәддин илән бәрәбәр	60
Хумар көзләрини севәндән бәри	61
Дүјүн олу, бүтүн хублар јығылды	61
Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди	62
Бир сөн кими көзәл јохдур дунјада	62
Еј Мәккәни, Мәдинәни јарадан	63
Мәнә гәрг ејләдин гәм дәрјасына	64
Башына дөндүјүм тој адамлары	64
Бир бәјаз көрдәнди, мөрмөр синәли	65
Јенә бајрам олу хублар евиндә	65
Кәрдәниндә, гамәтиндә ајыб јох	66
Ај канары габағында гыз кими	67
Бир миһа көрдәнди, күл үзлү јарын	67
Еј шаһы хубларын, шуху дилбәрин	68
Интизар чәкмәкдән, јөл көзләмәкдән	68
Бир заман һавада гәндә сәхләјән	69
Бир бөдүк јашылбаш соналар кими	70
Мүшки чарғат канарында хумар көз	70
Көз галды јолларда, чан интизарда	70

Еј чананым, сөн бээниб көлөндө	71
О тубу бахышын ыждаз алэми	72
Бир белэ чаванын оган ком олса	72
Лаж гаш бучагында, ал жанга үстэ	73
Еј марал, бахышлы, сона сыгаллы	73
Күнөш үзүл хош гылыгы чанансан	74
Женэ гәһри кечиб хублар шаһынаны	75
Һөгдир, көзөд чохдур чанан ичиндө	75
Мөн сөнө олмушам дидар ашнга	76
Әкәр жарсан, кол сармашаг гол-бојун	77
Хубларда ки, зөвгү сафа дејирләр	77
Еј Кәбәм, Корбалам, Мәккәм, Мәдинәм	78
Севдиким, ләбләрин јагута бөизәр	78
Ај агалар, сизә бир әрә ејләјим	79
Еј сымасы төрлән, сөнәс топуғи	80
Јасәмән телләрин, нәркиз көзләрин	80
Гасид, тезчә жардан кәтир бир хәбәр	81
Ал кәјиниб чыхсан күлшән сејринә	81
Бајрам олду, һеч билмиром нәјләјим	82
Күр ғырағынын әчәб сејранкагы вар	82
Еј чаным чәлләди, өмүрү жагысы	84
Һәр јетән көзлә көзәл дәмәнам	84
Бонәфиә гоҳулу јардан ајрылан	85
Гәјнәр көзләриндән, шух бахышындан	86
Бир ала көзүңүңи, сарын-раваныңи	86
Бир ајна гәбәгыди, төр сөнәли јәр	87
Нәјләминәм, мөндән үз ләндәрәибсән?	88
Ала көзүд, сәрв бојду дилбарым	88
Ики дәнә әчәб хосрови-шаһи	88
Нә көзәлдир бу чаваның чәмәлы	90
Еј јанагы лалә кими ал көзәл	90
Женә сөнн көрдүм, бағрым охланды	91
Еј чәмәлы күнөш, зүлфләрди дилкеш	92
Шаһмар кими көрдүм сачын учушу	92

Тәһнисләр

Сәһәр-сәһәр әсән гилбә јеллори	95
Көзләрин чәлләдир, бахышын јагы	96
Көзәл бојду, көзәл хојлу, көзәл јар	96
Еј дәнәни шәкәр, ләбләри гәндәб	97
Еј күнөш чәмаллым, сөн нә көзәлсән	97
Көзәд чәдүкәрлик, халда фитнәлик	98

Гәзәлләр

Сими-зәгәнин зүлфи-пәришан арасында	101
Һәр кимиң чананы ким, бир әһли-үрфән олмаја	101
Ријају кибрү кизбү бүхл олур најаб икитләрдә	102
Видәдидән кәләң кәгиз мөнн фәрхәндәһал етди	102
Сачына үмүш хәјәлым чүкиң әнбөрбү кими	103
Салмаг ивәзиндән мөнн чананә дүшәрмиң?	103
Ајдын олсун көзләрим ким, көлди јарын кағмыз	104
Әзәлдән биз дә бир шәккәрләби севдик севәндләрәк	104
Еј күли-хәндән, фәрагындан сөнниң ган агларам	105

Мәһрибаныг көрмәјиб бир мәһлиғадан күсмүшәм	105
Чыхыб башмаг сејринә, еднб сејри-чәмән кәддим	106
Јазыб бир нәмә көз јашылә ол дилләр көндәрдим	106
Һәбибим, бу нәзакәтдә кули-рәһнадән артыгсан	107
Шаһабәддин бојни игбалү бәхти мустәдад олсун	107
Ким ки, севдәји-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр	107
Гарабағ ичрә бир шаир кәлимуллаһи Мусаддир	108
Еј Видәди, кәрдәшн-дәвранн кәчрәфтарә бах!	108
Һәр кедән кәлими, мөннм ол гәмкүсарым кәлмәмши	109

Мүхәммәсләр

Нә хошдур баш гојмаг бир күләндамын гучагында	111
Кәдә, мөн гурбан олум гашлары каман бачына	112
Билмәсән мөндән нечүн ол севкили чанан күсүб	112
Нејләрәм, белә муңун мөн ... игбал ичнинә	113
Еј күл, сөнә јохдур, бу нәзакәтдә гәринә	114
Еј зәһн түрфә көзәл шивеји-әһсән Мәдинә	115
Севдәји-сачын, кечә јүз ил, сәрдән үзүлмәз	115
Дилбәр, нә дејим, сөн кими чанан әлә дүшмәз	116
Бу һал илә, һәбибим, һәсрәтиндән чан кечсинми?	117
Аһ... бир сәрхош ишкарин дагы өлдүрдү мөнн	118
Аһ ким, бир јарын истигнасы өлдүрдү мөнн	119
Алды чанан наз илә ол көзләри шәһлә нәри	119
Еј сәба, јарә де ким, аварә көрдүм Вағифи	120
Ким ки зөвг истәр, бүти-шириндәнән севмәк кәрәк	121
Чүн бизим шалварымыз әләву һәм әфзәл кәрәк	122
Дәһридә олду мәнә дилдәру дилбәр бир түфонк	122
Ғыш күнү чүки дөнәр шол чәннәтүл-мәвәја күрк	123
Еј мөнн ејләјән аләмдә пәришан, саггал	124
Туба бојлум, гәмәтинди сәрвү әр-әрдән көзәл	125
Еј пәрисима, сөнни дилләрини күшүтәјим	126
Бир көзәл гәмәтди јари-ләләранки сөвишәм	126
Мән чанан мүлкүндә мүтләг доғру һаләт көрмәдим	127
Сәнни, еј шүх мәликзадә, гурбанын олум	129
Еј мәһн-шәрәф, мөһрү вәфаләр кәтирибсән	130
Әлә еј тәхтикаһн-мәдәләт султаны, хош кәлдин!	131
Мәһрибә, сөн бизә, еј түрфә чанан, хош кәлдин	131
Вәй, бу бағын нә әчәб сәриң-диләралары вар	132
Мәз илә та ол бүти-либә кәлисадан чыхар	134
Верди ага мөнә бир чуха ки, миш донә әјәр	135
Ол мәһн-мүнәввәр ки, сәһәрдән кедәчәкдир	137
Дәрдин өлдүрдү мөнн, еј нөвчәваным, кәлә көр	137
Еј гашы каман, кирпиди пејкан гарачаргат	138
Бәрг уруб күнтәк чыхар бир һуринејкәр һәр сабаһ	139
Вәлиһни чешми-чырағы, вәй нә түрфә чан имиш	140
Үзүндән ол күнөш рухсар та мә'чәр чәкиб дурмуш	141

Мүстәзадлар

Сән гөнчә кими һәр бир едән дәмдә јашымаг	143
Јарым нә көзәл кәјиниб, әлван бәзәнибдир	144
Еј зүлфи снјән, снәсән әбјәз, көзү ала	145
Јарәббн, бу шәһрә о үзү мәһ көзәјди	146
Бир нимтәнә ким, та ола зәрбәфтү инкутәр	147

192

191

Мүдәшһәрләр вә мусәббә

Еј рәнки-рүһи-алына һејран күдү дала	151
Еј бүти-түтизәбан, кәл ки, мәгалын истәрәм	152
Накаһан бир дәрдә дүшдүи, олмады дәрман, Чавад!	155
Видади илә мушәирә	159
Гыса ызаһлар	174
Тарихи, әфсанәви вә чографи адлар	178
Лүгәт	180

Редактору *Елдар Гулиев*
Рәсәми *Ф. Ибраһимов*
Бәдин редактору *Ә. Мәмләдов*
Техники редактору *Р. Сәвојан*
Корректорлар *Ә. Лусифов, О. Сүлейманова*
ИБ № 285

Үзгәтмәгә берилмиш 1. 10. 1987-чи ил. Чәпа имзә-
ланмиш 13. 01. 1988-чи ил. Кағыз форматы 84x118 мм.
Мәтбәә кағыз № 1. II рифтин гарнитурә әдәби.
Јуксақ чап үзгәт илә. Шәрти ч. в. 104с.
Учот нәшр вәрағи 8,66. Тиражы 25.000.
Сифарыш № 103. Гәјмәти 1 ман.

Азәрбајҗан ССР Дәвәт Нәшријат, Полиграфиз,
вә Китаб Тичарәти Ишләри Комитәси.
„Ләзгын“ нәшријаты, 3.000.
Баки, Натәвли мөјәани, 1.
Мәтбуәт истәһсалат сәнајә бирлији
„Гизәл Шәри“ мәтбәәси, 370000,
Баки, Ивәзи Асләнов күчәси, 80.

Вагиф Молла Панах
СОЧИНЕНИЯ

СТИХИ

(на азербайджанском языке)

Баку — 1988

Издательство „Язычы“, 370005.

Баку, площадь Натаван, 1.
Типография „Красный Восток“, 3700065,
Баку, ул. Ази Асланова, 80.

Azf-126326